

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის არეოპაგიტული
სამეცნიერო ცენტრი

დენიზა სუმბაძე

გიორგი შაქინაძის
წინასწარი შეფასება ქართული
ეზის შესახებ

დანართები და კომენტარები
დენიზა სუმბაძის

გამომცემლობა „ანიპრესი“
თბილისი 2012

ქ-ნ დენიზა სუმბაძის წიგნი: „გიორგი მთაწმინდელის წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ“ წარმოადგენს საბერძნეთში, ათონის მთაზე მოღვაწე ქართველი ბერის – გიორგი მთაწმინდელის – პავლე მოციქულისადმი მიძღვნილი სავედრებლის ავტორისეულ ისტორიოსოფიურსა და თეოლოგიურ განმარტებას.

წიგნი თავისი რეცენზიებითურთ არსებითად მზად იყო გამოსაცემად 2011 წლის დასასრულისთვის. ავტორმა საჭიროდ ჩათვალა ზოგიერთი კომენტარი უფრო გაფართოვებული სახით მიენო-დებინა მკითხველისათვის.

Denyza Sumbadze

„The Prophecy on the Qarthvelian Nation by St. Giorgi Mthatzmindeli

Дениза Сумбадзе

Пророчество Св. Георгия Мтацминдели о Грузинской Нации

რედაქტორი:

ზურაბ რატიანი

მწერალი, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი.

რეცენზენტები:

რეზო ბალანჩივაძე

ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

გია გელაშვილი

ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი.

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University – Scientific Center of the Areopagitical Problems.

Научный Центр Ареопагитских Проблем Тбилисского Государственного Университета имени Иване Джавахишвили.

© დ. სუმბაძე, 2012

გამომცემლობა „უნივერსალი“, 2012

თბილისი, 0179, ი. ჯავახიშვილის ბაზა. 19, ☎: 2 22 36 09, 5(99) 17 22 30
E-mail. universal@internet.ge

ISBN 978-9941-17-618-0

წინამდებარე წიგნს გიორგი მთაწმინდელის წინასწარმეტყველებაზე ქართველი ერის შესახებ მოკრძალებით ვუძღვნი ყოვლად ქრისტიან ქართველ კაცს, უსპეტაქესსა და უერთგულეს პიროვნებას, ჩემს ძვირფას მამას – შალვა გიორგის ძე სუმბაძეს – მისდამი ჩემი უსაზღვრო სიყვარულისა და მადლიერების ვერგამოხატვის ტკივილით.

დენიზა სუმბაძე

წიგნის რედაქტორის წინასიტყვა

"მშვენიერება ნათელია, ზეცით მოსული"

ნიკოლოზ ბარათაშვილი

ჩემი სიტყვის სათაურად გენიოსის სიბრძნე იმიტომ გამოვიტანე, რომ მჯერა, ის ზედმიწევნით მიესადაგება ქ-ნ დენიზა სუმბაძესა და მის ბრწყინვალე მონოგრაფიას: "გიორგი მთაწმინდელის წინასწარმეტყველებას ქართველი ერის შესახებ".

ამ საოცარი წიგნის წაკითხვამ ისე აღმაფრთოვანა, რომ დიდად გახარებული ვამბობ: ეს ნაშრომი გახლავთ არა მარტო ქ-ნი დენიზას, არამედ მთელი ქართული სამეცნიერო აზრის უდიდესი გამარჯვება!

აქვე უნდა ვთქვა, რომ მოცულობით არც თუ დიდი წიგნი მკითხველს ახარებს არა ერთი, არამედ რამდენიმე სამეცნიერო დარგში გამარჯვებით. ასეთებია: ქართველი ერის სიბრძნისმეტყველება, ქართველი ერის ცხოვრება, ქართველი ერის ღმრთისმეტყველება, ქართველი ერის სიტყვაკაზმული მწერლობა...

ეს დიდი წიგნი ავტორს მშობელი მამისადმი მიუძღვნია და გულისწადილი ისეთი ამაღელვებელი სახით გამოუაშკარაებია, რომ მისი გულისხმიერი წამკითხველი უთუოდ სამუდამოდ დაიმახსოვრებს მამის სიყვარულისა და მოკრძალების ასეთ გულში ჩამწვდომ გამხელას.

და აი, ამ ამაღლებული მიძღვნით დაწყებული, წიგნის ყველა თავი, თავისი დანართ-განმარტებებით ისეთი დიდი სიყვარულით, განხილული საკითხების დიდად საფუძვლიანი ცოდნით და მშვენიერი ქართულით არის დაწერილი, უნებლიედ ჩაგესმის გენიოსთა გენიოსის – დიდი რუსთაველის "გული, ცნობა და გონება ერთმანერთზედა ჰკიდიან".

დიახ, ეს წიგნი ძირფესვიანად განსხვავდება ე.წ. აკადემიური სტილის, ანუ მშრალი და უსულგულო თხრობისაგან.

აღნაგობით ასევე უჩვეულო წიგნი გახლავთ ეს შედეგური. ფორმალურად თითქოს უხერხულია საკვლევი თემის ძირითადი საკითხების გარკვეული ნაწილის დანართების სახით წარმოდგენა და ასევე თავისთავად დიდმნიშვნელოვანი საკითხების კომენტარებად დაბეჭდვა, მაგრამ ეს მხოლოდ ფორმალურად არის ასე.

სინამდვილეში წიგნის ყველა თემა(საზოგადოც და საპირადოც !) ისე ბუნებრივად არის შკავშირებული, რომ სწორედ ამ გზით აღწევს ავტორი დამაჯერებლობას, ანუ დიდ გამარჯვებას.

და მაინც კერძოდ რაში მდგომარეობს ეს დიდი გამარჯვება? ამის შესახებ არაფერს გეტყვით, რადგან არ მინდა, ოდნავ მაინც გაგინელოთ ის დიდი აღტაცება, ამ წიგნის ნაკითხვით რომ მოგელით, პატივცემულო მკითხველო.

იმას კი განსაკუთრებული მადლიერებითა და სიამაყის გრძნობით გეტყვით, რომ ეს უდიდესი გამარჯვება ქართველ ერს მოუტანა ქალბატონმა, ქ ა რ თ ლ ი ს დ ე დ ა ს მშვენიერმა შთამომავალმა და ამით სამშობლოსათვის ქართველი ქალის ფასდაუდებელი მნიშვნელობა დიდ წინაპართა მსგავსად დაგვანახა:

ქართველი ქალი "ღვთისა დანაბადია", ჭეშმარიტად!

ამიტომ ამ სიტყვას დავამთავრებ ერთი ჩემი პატარა ლექსით, რომელსაც ქართლის დედასა და მის ყველა ნამდვილ შთამომავალ ქალს ვუძღვნი(ქვეყნდება პირველად):

რუსთაველზე მიდიოდა ქალი,
რუსთაველის კალმით დახატული,
თინათინი?! ნესტან-დარეჯანი?!
ქალი ღმერთი, ქალი სასწაული!

ქალს მიჰქონდა მთელი რუსთაველი,
მზე დაბნელდა, მთვარე გახდა ხელი,

და ქალღმერთის ღვთიურ ბრწყინვალეობით
ამზიანდა დედამიწა ბნელი!

თვით მზეობდა მზისა დამჯაბნელი
და მთვარისა აგრე ხელად მხდელი,
თინათინ და ნესტან უჩოქებდნენ -
დაგვანებე ჩვენი რუსთაველი!..

რუსთაველზე მიდიოდა ქალი,
რუსთაველის კალმით დახატული!

ზურაბ რატიანი

მწერალი, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი

5.IV.2012

გახსნილია წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ.

ცნობილი ქართველი მკვლევარისა და მოაზროვნის — დენი-
ზა სუმბაძის ამ პატარა წიგნში — „გიორგი მთაწმინდელის წი-
ნასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ“ — გახსნილია წი-
ნასწარმეტყველება ქართველი ერის, როგორც კაცობრიობის ახა-
ლი ერის შესახებ. ამ ნაშრომში იმდენი სიახლეა, იმდენი საინტერე-
სო აზრი და იდეაა, რომ არა მგონია, ეს ყველაფერი მარტო მისი ავ-
ტორის ნიჭიერების გამო ხდებოდეს და ამაში ღვთის ხელი არ ერი-
ოს. ჩემი ღრმა რწმენით, სწორედ ზეციური შთაგონება აკეთები-
ნებს მას ამდენ მოულოდნელ დასკვნას, აღმოაჩენინებს ამდენ საი-
დუმლოს, აკავშირებინებს მათ ლოგიკურად ერთმანეთთან და ამ
გზით, ამ პატარა წიგნის სახით, თავისი ქვეყნისათვის თავისეულ
„ახალ საგალობელს“ აწერინებს.

რევაზ ბალანჩივაძე
ფილოსოფიის მეცნ. დოქტორი, პროფესორი,
პედაგოგიკურ და პოლიტოლოგიურ აკადემი-
ათა აკადემიკოსი.

დასკვნები ქართველთა სამომავლო მისიაზე

წინამდებარე წიგნი: „გიორგი მთაწმინდელის წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ“ წარმოადგენს კრებულს ავტორის რამდენიმე საჯარო გამოსვლისას.

ძალზე საინტერესოა დენიზა სუმბაძის კვლევა, რაც ეფუძნება დიდი ქართველი მოღვაწეების — იოანე ზოსიმეს, გიორგი მთაწმინდელის და სხვათა — წინასწარმეტყველურ, რეფორმატორულ მოძღვრებას, დავით აღმაშენებლისა თუ იოანე პეტრიწის ნააზრევსა და პრაქტიკულ ქმედებებს.

დენიზა სუმბაძე გვთავაზობს თავისეულ, ამასთან საესეებით მისაღებ დასკვნებს ქართველთა და ქართული ენის სამომავლო მისიის თაობაზე, ბაგრატიონთა წარმომავლობაზე და სხვა.

ამავე დროს ავტორი ეხება თანამედროვე საერთაშორისო ვითარებას (ზბიგნევ ბჟეზინსკისა თუ ჯორჯ სოროსის აზრებს, ნატოს თუ აშშ-ს პოლიტიკას, ევროკავშირს) და ამ ფონზე საქართველოს მდგომარეობას. ჩვენ ვიზიარებთ ავტორისეულ მეცნიერულ ხედვასა და მსჯელობას. ჩანს, რომ იგი ნამდვილი ეროვნული სულის მატარებელია და ებრძვის ხალხის ცნობიერებიდან ეროვნული იდეალების ამოშლას. მას სურს, რომ „საქართველო დაეხმაროს მსოფლიოს და აჩვენოს კაცთმოყვარეობისა და ურთიერთსიყვარულის მაგალითი“, რომ „ზნეობრივი მზე საქართველოდან უნდა ამოვიდეს“.

გია გელაშვილი
ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი.

წინამდებარე პატარა წიგნი: „გიორგი მთაწმინდელის წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ“, წარმოადგენს პუბლიკაციას ავტორისეული საჯარო გამოსვლისას, დიდი ქართველი საეკლესიო მოღვაწის, ათონელი მამის, გიორგი მთაწმინდელის (იგივე: გიორგი ათონელის) დაბადებიდან 1000 წლისთავისადმი მიძღვნილ სხდომაზე, რომელიც გაიმართა გიორგი მთაწმინდელის მშობლიური სოფლის – ტაძრისის – დღევანდელ მკვიდრთა თაოსნობით, თბილისის წმ. სამების საკათედრო ტაძარში, 2010 წლის 9 აპრილს. ავტორმა საჭიროდ მიიჩნია ამ გამოსვლის ხმა სამების ტაძრიდან მიაწვდინოს ფართე საზოგადოებრიობას და თავისი გამოსვლის წინამდებარე პუბლიკაციით ქართველი ხალხის და საერთოდ მკითხველის ყურადღება მიაპყროს იმ წოდებრივ განსაზღვრებას ქართველი ერისას, რომელიც გიორგი მთაწმინდელის ერთ პოეტურ სავედრებელშია გაცხადებული. ეს სახელწოდება ქართველი ერისა, როგორც „ახალი ერის“, ქრისტიანულ-ეპოქალური სახელწოდებაა. ცნება „ახლისა“ უსათუოდ გულისხმობს „ძველის“ არსებობას, ანუ რაღაც მიმართებას წარსულთან, რომელმაც დაასრულა თავისი ისტორიული მისია და რომელთან მიმართებაშიც ანუ რომლის პერსპექტიულ დინამიკაშიც, ქართველი ერი უნდა მოგვევლინოს ახალ ერად, ახალი სიტყვის, ახალი საკაცობრიო იდეის მატარებლად. ახალი სიტყვა, რომელსაც ახალი ერი გამოჰყავს საკაცობრიო ასპარეზზე, მხოლოდ უფლის ახალი სიტყვა შეიძლება იყოს. ამრიგად ახალი ერის გაგება ეკლესიის მამათა მიერ კაცობრიობის სულიერი განვითარების ისტორიული სადავეების პოტენციური მფლობელის გამხელაა ღვთიური კურთხევისა და მომადლების ძალით. ახალი სიტყვა უფლისა კაცობრიობისათვის უნდა მიეცეს კაცობრიობას ახალი ერის გზით.

მადლობას ვწირავ უფალს, რომ შემადლებინა წიგნზე მუშაობა. მადლობელი ვარ ჩემი ვაჟიშვილის – ზევახ-ნოდარ სუმბაძის, მისი ყოველდღიური თანადგომისათვის წიგნზე მუშაობის დროს. მადლობას ვწირავ გამომცემლობა „უნივერსალის“ თანამშრომლებს და პირადად გამომცემლობის ხელმძღვანელს – ბ-ნ გოჩა ხარებავას, რომელმაც საშუალება მომცა წიგნის გამოქვეყნების.

დენიზა სუმბაძე

2011 წელი

იელისი

თბილისი

წინასიტყვა

საქართველოს გარეთ, ქრისტიანულ მსოფლიოში დაფუძნებულ ქართულ სამონასტრო ცენტრებს შორის, განსაკუთრებული მნიშვნელობით გამოირჩევა ბალკანეთის ნახევარკუნძულზე, აღმოსავლეთის მთაგორიან ნაწილში, ეგეოსის ზღვისპირას, „წმინდა მთად“ წოდებულ ათონის მთაზე დაფუძნებული, ეკლესიის ქართველ მამათა სავანე, რომელმაც ქართველი ერის ისტორიაში დიდი საგანმანათლებლო და სულიერ – შემეცნებითი მისია შეასრულა. ეს იყო ნამდვილი წყარო ქართველი ერის ქრისტიანული განსწავლისა და განათლების. სწორედ ამ „წმინდა მთად“ წოდებული ათონის მთის სამოღვაწეო ადგილის მიხედვით იწოდებიან აქ მოღვაწე ქართველი მამები „მთაწმინდელებად“ და „ათონელებად“.

მონასტრული ცხოვრების მწყურვალ ქართველ ბერებს „წმინდა მთად“ წოდებულ ათონის მთაზე VIII-IX საუკუნეებიდან დაუწყიათ ცხოვრება. 965 წელს კი, ოლიმპოს მთიდან ათონის მთას სწვევია ქართული ეკლესიისა და სულიერების დიდი წინამორბედი – იოანე ვარაზფაჩე, თავისი ვაჟიშვილით, შემდგომში სახელგანთქმული ექვთიმე ათონელითა და სხვა სულიერი შვილებით. ათონის მთის წმ. ათანასეს ლავრაში მათ მალე შეერთებიან ბერად აღკვეცილი ცნობილი ქართველი სარდალი – თორნიკე ერისთავი, რომლის სახელი და დიდებაც ესოდენ ბრწყინვალე ლიტერატურული გმირის შექმნით დაამკვიდრა ყოველი ქართველის გონებაში ჩვენმა დიდებულმა პოეტმა – აკაკი წერეთელმა – თავისი ისტორიული პოემით: „თორნიკე ერისთავი“. როგორც ცნობილია, ათონის სავანე პირდაპირ კავშირში იყო სულიერად საქართველოს სამე-

ფო კართან. სწორედ ამიტომაც იყო რომ ბიზანტიის იმპერატორმა, იმისათვის, რომ თავისი ქვეყნის განსაცდელის ჟამს საქართველოსაგან სამხედრო ძალით მიეღო დახმარება, საქართველოს მეფესთან საშუამავლოდ, ყველაზე მიზანმიმართულად, ათონზე დავანებული ქართველი ბერის, ყოფილი სარდლის, თორნიკე ერისთავის პიროვნება ამოიცნო.

თორნიკე ათონელმა, როგორც ვიცით, თავისი მშობელი ქვეყნის ერთგულებისა და ქრისტიანობის წინამძღოლი ქვეყნის – ბიზანტიის განსაცდელიდან გამოსახსნელად ბერის სამოსი გაიხადა, სარდლად და წინამძღოლად დაუდგა ბიზანტიის ჯარს და შემოსეულ მტერზე ბრწყინვალე გამარჯვება მოუპოვა. გამარჯვებულ სარდალს, თორნიკე ერისთავს, ბიზანტიაში დაბრუნებულს, იმპერატორმა კონსტანტინოპოლის პატრიარქის სვინკელოსად, ანუ თანაშემწედ და პირად მდივნად სამსახური შესთავაზა, პატივად და ჯილდოდ დიდი გამარჯვებისად. თორნიკე ერისთავმა სვინკელოსობაზე უარი განაცხადა და ათონის სავანეს დაუბრუნდა. სწორედ თორნიკე ერისთავის მიერ ბარდა სკლიაროსთან ბრძოლაში მოპოვებული ნადავლის შემწეობით აშენდა ქართველთა ის მონასტერი, რომელიც ქრისტიანულ კერად და ეროვნულ-საგანმანათლებლო სკოლად იქცა მომავალში.

ქართველთა, ანუ ივერიელთა მონასტრის – „ივირონის“ – მშენებლობა დაუწყიათ 980 წელს და დაუსრულებიათ სამ წელიწადში – 983 წელს. აქედან მოყოლებული 1005 წლამდე ათონის ქართველთა მონასტერს პირველი დიდი ათონელი, ანუ პირველი დიდი მთაწმინდელი, იოანე წინამძღოლობდა თითქმის 22 წლის მანძილზე. მისი გარდაცვალების შემდგომ კი მისი ვაჟიშვილი – ექვთიმე ათონელი ჩაუდგა მონასტერს სათავეში. ექვთიმეს შემდეგ 1009-1065 წლებში, „ივირონის“ წინამძღოლია გიორგი ათონელი, ანუ გიორგი მთაწმიდელი. მოღწეუ-

ლი წყაროებით, იგი გვევლინება წინასწარმეტყველად ქართვე-
ლი ერისა, როგორც კაცობრიობის ახალი ერის.

აქ ათონის მთაზე ითარგმნა ბერძნულიდან ქართულად
მთელი საეკლესიო ლიტერატურა. აქვე ითარგმნა ქართული-
დან ბერძნულად და შემდეგ ლათინურად, შუა საუკუნეებში
სახელგანთქმული თხზულება – „სიბრძნე ბალავარისა“ – რო-
მელიც ექვთიმე ათონელმა ჯერ ქართულიდან ბერძნულად
თარგმნა, ხოლო შემდეგ მისი თარგმანიდან ითარგმნა ლათი-
ნურად და სხვა ევროპულ ენებზედაც. ჰუმანიტარულ მეცნიე-
რებაში აღიარებულია, რომ სწორედ ამ თარგმანმა „ბალავა-
რიანისამ“ დაუდო სათავე ევროპული რომანის შექმნასა და
განვითარებას.

მამა-შვილის, დიდი მთაწმინდელების, იოანეს და ექ-
ვთიმეს ღვაწლი ღირსეულად აღწერა მათმა სულიერმა მემ-
კვიდრემ – გიორგი მთაწმინდელმა თხზულებით: „ცხოვრებაჲ
ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოვანესი და ეფთვიმესი და უწყებაჲ
ღირსისა მის მოქალაქობისა მათისაჲ“, რომელიც ფაქტიურად
მთელი ათონის ივერთა მონასტრის მატთანეს წარმოადგენს.

– „არც ერთ სამონასტრო დაწესებულებას ისეთი
მნიშვნელობა არ ჰქონია ჩვენი მწერლობისა და კულტურის
ისტორიაში, როგორიც ათონის ივერთა მონასტერს. უიმისოდ
ჩვენი კულტურის ისტორიას, შეიძლება სხვა სახე და ხასიათი
მიეღო“. – წერს ქართული ლიტერატურის ისტორიის გამოჩე-
ნილი მკვლევარი – კორნელი კეკელიძე.

ჩემს მიერ გიორგი მთაწმინდელზე წარმოთქმულ სი-
ტყვაში, რომელსაც წინამდებარე პატარა პუბლიკაციის სახით
ვთავაზობთ მკითხველს, მოხსენებულია ამ დიდი მოღვაწის
მხოლოდ წინასწარმეტყველური მჭვრეტელობანი. არაფერი
გვითქვამს მის ცნობილ გამოქომაგებაზე ქართული ეკლესიის
ავტოკეფალურ უფლებამოსილებასთან დაკავშირებით.

გიორგი მთანმინდელის შემოქმედებისა და ღვანლის აღწერა და შეფასება დიდი და საგანგებო შრომის საგანია ნებისმიერი ავტორისათვის.

ჩვენს მიერ მოწოდებული გიორგი მთანმინდელის წინასწარმეტყველების შეფასებისათვის კი უდაოდ მნიშვნელოვანი იქნება ორიოდ სიტყვით მაინც შევეხოთ დიდხასიათობას და სიმართლისათვის სრულიად შეუპოვრობას მისი პიროვნებისას, მისი პიროვნული სულიერი პორტრეტის აღსაქმელად. ამ თვალსაზრისით გიორგი მთანმინდელის ივანე ჯავახიშვილისეული შეფასება გვინდა ვიხმოთ მკითხველისათვის.

ივანე ჯავახიშვილის შეფასებით, გიორგი მთანმინდელის მთავარ დამსახურებათა შორის უსათუოდ უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ იგი წინ უსწრებდა ეკლესიისა და მონასტრების იმ ევროპულ დემოკრატიზაციას, რომელიც მე-13 საუკუნეში კათოლიკურ სამყაროში დაიწყო წმ. ფრანცისკო ასიზიელის მიერ. ლაპარაკია ევროპული ეკლესიური ინსტიტუციონალიზმის დემოკრატიულობაზე და არა სახელმწიფოებრივი მოდელის. ეს დემოკრატიზაცია ევროპული ეკლესიისა ნიშნავდა ეკლესიური ღირსების მოპოვებას პიროვნული სიმშინდითა და ღირსებით და არა ქონებრივი სიმდიდრისა და ფეოდალური გვარიშვილობის პრიორიტეტული გზებით. ფაქტობრივად, უნდა ითქვას რომ, გიორგი მთანმინდელსა და წმ. ფრანცისკო ასიზიელს ქრისტეს მოძღვრებიდან გადახრილი ქრისტიანული ეკლესიის წმინდა ქრისტიანულ პრინციპებზე დაბრუნებისათვის მოუხდათ ბრძოლა.

როდესაც სახელგანთქმული ათონელი ბერი – გიორგი მთანმინდელი, საქართველოს მეფემ, ბაგრატ მეოთხემ დაითანხმა და საქართველოში მოიწვია, საქართველოს მღვდელმთავრობის არაერთგზისი შეთავაზების შემდეგ, საქართველოში შიმშილობა მძვინვარებდა. „მასთან მოზღვავენენ დამპყლულები ქვეყნის ყოველი მხრიდან.“ –წერს ივანე ჯავახიშვი-

ლი „ქართველი ერის ისტორიაში“ – „მშობლებს მოჰყავდათ თავიანთი შვილები, სტოვებდნენ მასთან, თვითონ კი გარბოდნენ შინ“. („ქართველი ერის ისტორია“, თსუ, თბილისი, 1965 წელი, ტ. II, გვ. 404).....

ამ უბედურებით თავზარდაცემული გიორგი მთანმინდელის მრისხანების საგნად ერთიანად ქცეულან ქვეყნის საერო პატრონნიცა და საეკლესიონიც. დაუნდობლად შეურისხავს ათონელ მამას თვით ბაგრატ მეოთხე, მისი მიმწვევი ზარ-ზეიმითა და თაყვანისცემით.

– წარმოუდგენელია ამაზე უფრო მგზნებარე რევოლუციური გალაშქრება იმ დროისათვის, ვიდრე ამ გამოჩენილი ქართველი მოღვაწის გალაშქრება იყო მღვდელმთავართა მიმართ – წერს ივანე ჯავახიშვილი და გიორგი ათონელს უწოდებს ეკლესიის რეფორმატორს, რომელმაც არა მხოლოდ მშვირთა დაპურება დააყენა ქრისტიანული ღვთისმსახურების პირველ ადგილზე, არამედ შეარყია ტრადიციულად ქცეული ქართული ეკლესიის წესწყობილება, რომელიც წოდებრივსა და ფეოდალურ ინსტიტუტს ეყრდნობოდა... შეარყია წოდებრივ პრივილეგიათა საფუძვლები და წინ წამოსწია პირადი ღირსების უპირატესი როლი.“ ყოველივე ამას ივანე ჯავახიშვილმა უწოდა „გიორგი ათონელის რეფორმატორული სიდიადე.“ „ამგვარად გიორგი ათონელის მოღვაწეობის მნიშვნელობა სოციალურ ასპარეზზე – წერს ბ-ნი ივანე – სცილდება საკუთრივ საქართველოს ისტორიის ფარგლებს და სოციალურ რეფორმათა ისტორიისათვისაც წარმოადგენს ძვირფას განძს“ („ქართველი ერის ისტორია“ ტ. II გვ. 406).

როგორც ვხედავთ, ადამიანი თავისი სისუსტეებით, იმდენად მარადცოდვილია, რომ ქრისტეს ეკლესიაც კი შეუძლია თავისი სისუსტეების სასარგებლოდ გადახაროს, გადახაროს ამასთან ქრისტეს მოძღვრების საწინააღმდეგოდაც კი.

იესო ქრისტე, რომელიც ჯვარს ეცვა ადამიანებისათვის, მათი ცხოვრების გზის ჭეშმარიტი პრინციპებით აწყობისათვის, რომელიც ჯვარს ეცვა ადამიანთა სოციალური თანასწორობის დამკვიდრებისათვის, აღმოჩნდა, რომ ისევ იმ ადამიანებმა ჩაიგდეს ხელთ ეკლესიის გზით, რომელთაც თავისი პრივილეგიების დაცვა ესაჭიროებოდათ ქრისტეს სახელით.

ამ უთანასწორობის მძლეველად და მესიის ნამდვილად ჭეშმარიტ მახვილად დაგვანახა ქართველი ერის დიდმა მემკვიდრეებმა – ივანე ჯავახიშვილმა – ათონის ქართული სავანიდან საქართველოში მოვლენილი ერთ-ერთი დიდი ათონელი, რომლის დაბადებიდანაც უკვე ათასი წელი გასრულდა.

რაოდენ მწარე იქნებოდა გიორგი მთაწმინდელისათვის, რომ წამოეხედა დღეს და კვლავ ენახა ეს მძვინვარე შიმშილობა საქართველოში, ენახა, რომ საქართველოს ხუთმილიონიანი მოსახლეობიდან, მილიონ ნახევარზე მეტი ლუკმა პურის საძებნელად არის გადახვეწილი მშობლიური მინა-წყლიდან, და ამავდროულად, რაოდენ სიხარულით აღავსებდა მის სულს, ენახა ესოდენ აღორძინებული ქართული ეკლესია, საქართველოს თავსდატეხილი ესოდენ მძიმე განსაცდელის ჟამსაც კი, შეუპოვარი იმედი და რწმენა ქართველი ერის მომავლისა – იბერიის ახალი გაბრწყინების.

**„გიორგი მთაწმინდელის
წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ“**

სიტყვა, წარმოთქმული გიორგი მთაწმინდელის დაბადებიდან 1000 წლისთავის აღსანიშნავ სხდომაზე, თბილისის წმინდა სამების საკათედრო ტაძარში – ახალგაზრდობის სულიერი განვითარების ცენტრში, 2010 წლის 9 აპრილს, ავტორისეული დანართებითა და კომენტარებით.

გიორგი მთაწმინდელის
წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ*

ჩემო ძვირფასო ხალხო!

სანამ გიორგი მთაწმინდელზე ვიტყვოდე ორიოდ სიტყვას, დღევანდელი დღის წინაშე მინდა ვალი მოვიხადო და 9 აპრილთან განუყრელად დაკავშირებული ჩემი უახლოესი მეგობრების სახელები მოვიხსენიო თქვენთან ერთად: დიდი მხატვრის, ჩემი სულიერი დის – იდა თვარაძის¹, ჩვენი ეროვნული გმირის – მერაბ კოსტავას², საქართველოს პირველი პრეზიდენტის – ზვიად გამსახურდიას³ სახელები...

1989 წლის 9 აპრილს, იდა თვარაძე საავადმყოფოში იწვა. გულის ოპერაცია გაკეთებული ჰქონდა და ნაღვლის ბუშტის საოპერაციოდ ემზადებოდა. 9 აპრილის ღამეს, საავადმყოფოდან გამოიპარა, რათა მომიტინგეებს შეერთებოდა. უწმინდესისგან საიდუმლოდ იღებდა კურთხევას და საპატრიარქოდან კილოობით ეზიდებოდა სანთელს. მომიტინგეებს ურიგებდა. 9 აპრილის ღამეს მართლაც სანთლებით იყო გადაბრიალებული მიტინგი. რუსულმა ჯარმა მლოცველი მომიტინგეები დაარბია ტანკებითა და ალესილი ნიჩბებით.

* წერილი გამოქვეყნდა ჟურნალში: „ქართული მწერლობა“, 2011 წელი, 1.

^{1,2,3} – იხ. კომენტარები.

იდა დახოცილთა შორის აღმოჩნდა. საბედნიეროდ ერთ-ერთ მილიციონერს შეემჩნია, რომ ცოცხალი იყო და სასწრაფო დახმარების ექიმი მიეყვანა... როგორც კი გონს მოსულა, ჩემი ტელეფონი უთქვამს ექიმისთვის. დილის ხუთ საათზე რესპუბლიკური საავადმყოფოდან დამირეკეს და მაცნობეს: თქვენი მეგობარი გადარჩა და რესპუბლიკურ საავადმყოფოში იმყოფებაო...

გარდაცვალების წინ მერაბ კოსტავამ ჩემთან შემოიარა, სახლში, კვირა დღეს (ხუთშაბათს კი ავტო-კატასტროფაში მოყვა). თბილისიდან გასული ვიყავი და ჩემს სახლში შემოვლისას მერაბს უცნობი ქალი დახვდა. მერაბის შეკითხვაზე: „დენიზას და იდას მეგობრებს მე ყველას ვიცნობ, ვინა ხარ, აქამდე რომ არ მინახიხარ“-ო, ქალმა ეპასუხა: – ერთი ობოლი და უპატრონო ქალი ვარ, ქ-ნმა დენიზამ შემიფარაო.

მერაბს გულში ჩაუკრავს მასპინძელი და უთქვამს: „სანამ მერაბ კოსტავა ცოცხალია, საქართველოში ობოლი და უპატრონო არავინ არის“-ო... მახსენდება მერაბის სიტყვები და ვფიქრობ: „როგორ მოხდა, რომ მერაბ კოსტავას სიცოცხლეში ეს ერთი კაცი მართლა იყო მთელი საქართველოს პატრონი და საქართველოს პატრონი მართლა ჰყავდა და ახლა, როდესაც თავისუფლები და დამოუკიდებლები ვართ ვითომ, და ისეთი დიდი ზე-სახელმწიფო გვპატრონობს, როგორიც არის აშშ, მთელი საქართველოც და სათითაოდ ყველანიც უპატრონონი აღმოვჩნდით... რა იყო ის ძალა, რომელიც მერაბ კოსტავას ჰქონდა და ამერიკის შეერთებულ შტატებს არა აქვს? როგორ დავიბრუნოთ ის საქართველო?! **იდა თვარაძის, მერაბ კოსტავას, ზვიად გამსახურდიას** საქართველო და როგორ წავიდეთ ჩვენი ახალი და საკუთარი გზით?! ეს არის დღეს ჩვენი მთავარი ამოცანა!

ნება მომეცით ახლა ჩვენი დღევანდელი გადასახედ-დან ჩვენს დიდ წინაპარს – გიორგი მთაწმიდელს დავუბრუნ-

დეთ. უდიდესია ღვანლი გიორგი მთანმიდელისა. მისი დაბადებიდან 1000 წლისთავის აღსანიშნავად გამართულ ამ საზოგადოებრივ თავყრილობაზე, ჩვენს დიდებულ წმინდა სამების საკათედრო ტაძარში, მინდა შევეხო მისი ცხოვრების ერთს ულამაზეს ეპიზოდსა და ჩვენთვის სანუკვარი მისი ლიტერატურული შემოქმედების ერთს ბრწყინვალე სტრიქონს.

მოგეხსენებათ, ბიზანტია-საქართველოს ურთიერთობათა ისტორიაში საქართველოს უფლისწულები და დიდებულთა შთამომავალნი, არაერთნი იყვნენ მძევლებად წაყვანილნი ბიზანტიის საიმპერატორო კარზე, ბიზანტიის ტახტისადმი საქართველოს ერთგულების დასტურად. მძევლები იყვნენ საქართველოს პირველი ქრისტიანი მეფის – მირიანის ვაჟიშვილი, მძევალი იყო დიდი ფილოსოფოსი და მისტიკოსი – პეტრე იბერი, მძევალი იყო ქართული ეკლესიის დიდი მამა – ექვთიმე ათონელი და სხვანი. ერთ-ერთი ასეთი მძევალი იყო თავის დროზე მარიამ დედოფალიც – დედოფალი ბიზანტიისა, საქართველოს მეფის – ბაგრატ მეოთხის ასული და მამიდა დავით აღმაშენებლისა, დაბადების სახელით: – მართა, შემდეგში მარიამი.

გიორგი მთანმიდელის ცხოვრებაში, რომელიც გიორგი მცირედ წოდებულმა მისმა მოწაფემ, გიორგი ხუცესმონაზონმა აღწერა, განსაკუთრებულ ღვთიურ მადლად გიორგი მთანმიდელისად, მისივე ცხოვრების აღმწერის მიერ, წარმოჩენილია თვითნაბადი ნიჭი და მადლი მისი წინასწარმეტყველებისა:

„ხოლო რამეთუ წინაისწარმეტყველებისაიცა მადლი აქვნდა წმიდასა ამას, რომელი-ესე დღესამომდე ვითარცა ნათელი მზისაი ბრწყინავს და ღმრთივშვენიერად აღსრულებულად იხილვების. რამეთუ ჟამსა მას, ოდეს-იგი თეოდორა დედოფალსა ეპყრა ბერძენთა მეფობაი, ითხოვა ბაგრატ აფხაზთა მეფისაგან, რათა მოსცეს ასული მისი მართა და შვი-

ლად თვისად აღზარდოს. ხოლო მეფემან ბაგრატ სიხარულითა დიდითა წარმოგზავნა შვილი თვისი მართა კაცთა თანა საკუთართა თვისთა. ხოლო მათ დღეთა შინა, განგებითა საღმრთოითა, თეოდორა დედოფალი აღესრულა და მასვე ჟამსა მარიამ დედოფალი, დედაი ბაგრატ მეფისაი, მუნ იყო, და წმიდაიცა ესე მამაი ჩუენი მუნვე იყო მიზეზითა რომელთამე საქმეთაითა.

ხოლო ვითარცა ვთქუთ, მი-რაი-იცვალა თეოდორა დედოფალი, მეყსეულად მართა, ასული ბაგრატიისი, სამეუფოდ შემოიყვანეს. და ვითარცა იხილა წმიდამან ამან (გიორგი მთაწმინდელმან, დ. ს.) მართა, სასმენელად ყოველთა წინაისწარმეტყველა და თქუა, ვითარმედ: – უწყოდეთ ყოველთა, ვითარმედ დღეს დედოფალი განვიდა და დედოფალი შემოვიდა“.

პატარა მართა, რომელიც ამ დროს 6-7 წლისა იყო, შემდეგში „მართა ყოფილი“ და „მარიამად“ წოდებული, ქრისტიანული მსოფლიოს წინამძღოლი ქვეყნის – ბიზანტიის ყველაზე ლამაზ და ყველაზე განსწავლულ დედოფლად იქნა აღიარებული. მართა-მარიამ დედოფალმა ბიზანტიისამ, კონსტანტინე პორფიროგენეტის დედამ და დავით აღმაშენებლის მამიდამ, რომელმაც უდიდესი როლი შეასრულა ქართულ-ბიზანტიური ინტელექტუალური ურთიერთობების საქმეში, როდესაც დედოფალი გახდა და გიორგი მთაწმინდელს შეხვდა, ასე მიმართა მას:

„– მამაო, აღესრულა წინაისწარმეტყველებაი შენი, რომელი-იგი ოდესმე სწინაისწარმეტყველე მართაისთვის“. – ასე გადმოგვცემს ამ შეხვედრას გიორგი მცირე-აღმწერელი გიორგი მთაწმინდელის ცხოვრებისა.⁴

* ვსარგებლობ გამოცემით: „ძველი ქართული აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლები“, წიგნი II, თბ., 1967. გვ. 141.

გიორგი მთანმინდელის ამ დახასიათების ფონზე, მისი წინასწარმეტყველური ხედვის დამადასტურებელი ეპიზოდის ფონზე, მინდა თავს ნება მივცე და თქვენი ყურადღება მივაპყრო ერთ მის სტრიქონს პავლე მოციქულისადმი მიძღვნილი სავედრებლიდან, რომელიც ერთ ჩემს წერილს წარუშმძღვარე სათაურად, 1989 წელს, 9 აპრილის მეორმოცედღეს, 9 აპრილს მოყენებული მწარე ეროვნული ჭრილობების მოსაშუშებლად, ჩვენი ერის გასავლელი გოლგოთის გზისა და ყოველივე მომხდარის განსამარტებლად და სასოწარკვეთილების აღსაკვეთად დიდი ათონელი მამის სიტყვებით. ეს სიტყვები გახლდათ: „ახალსა ამას ერსა საღმრთოსა“, რომლითაც გიორგი მთანმიდელი თავის მშობლიურ ერს ავედრებდა პავლე მოციქულს და ავედრებდა, როგორც „ახალ ღვთაებრივ ერს“.

ნება მომეცით მთლიანად წაგიკითხოთ გიორგი მთანმინდელის ეს სავედრებელი:

„დიდებულო, ქრისტეს მოციქულთა თაო!
ახალსა ამას ერსა საღმრთოსა,
ეკლესიისა ნესტუად ხმატკბილად,
საღმრთოი შჯული დაგვიმტკიცე, ნეტარო,
რამეთუ ძირი უღმრთოებისა განჰფხუარ
უმალლეს უფროს ცათა მაღალთა,
ლირნებაი“ ჰურიათაი დაანთქ ქუესკნელთა,
აჰკედ სამ ცამდე, ღმრთივ სწავლულ იქმენ,
პირნი ბრძენთა მათ ზუავთანი დაჰჴმენ,
აცხოვნენ კაცნი, იქსენ სოფელი,
ვითარცა მზე რაჲ აღავსე სოფლით,

* იხ. პირველი დანართი წინამდებარე წერილისა.

** ლირნება – სიბილწე, გარყვნილება (საბა)

ლოცვით მადლობა ღმრთისა მოგუმადლე,
ემშაკთა მტერთა საბრკენი დაჰხსნენ“. ***

ქებით დიდებაჲ შენი თანა გუაჲ
რომელი მხსნელმან ქრისტემან ჩინებულ გყო
ისრად ელვისად, ენად ცეცხლისად,
სამებისა დიდებაი ღმრთისმეტყველ ჰყავ,
ტომთა და ნათესავთა შთააჲცუ ნათელი
ეკლესიაი ჰყავი შენ ამაღლებულ:
შაბათნი დაჰხსენ, დააცხრვე შჯული
ერთარსებისა ბრწყინვალე ქადაგ!
იოტე ბნელი, მტერი დასთრგუნე.
ნესთა ზესკნელთა წარჰხედ, წმიდაო!
ყოველთა ღმრთისა პირისპირ მდგომ ხარ,
აღქუმული იგი გვირგვინი დაგუადგ.
ლმობიერ ყვენ გულნი ჩუენნი ფიცხელნი.
ერთბამად მკვიდრ მყვენ სასუფეველსა.

გიორგი მთაწმინდელის ამ სავედრებელში სახეზეა ბი-
ზანტიის იმპერიის მთელი სამონასტრო წიალიდან წამოსული
ერთიანი საიდუმლო ცნება, რომელიც გიორგი მთაწმინდე-
ლის ერს – ქართველ ერს – წარმოგვიდგენს „ახალ საღმრთო
ერად“ ანუ „ახალ ღვთაებრივ ერად“:

„დიდებულო ქრისტეს მოციქულთა თაო!
ახალსა ამას ერსა საღმრთოსა,
ეკლესიისა ნესტუად ხმატკბილად,
საღმრთოი შჯული დაგვიმტკიცე, ნეტარო!

*** იხ. კომენტარი 6.

გიორგი მთანმინდელი, როგორც მისი ბიოგრაფიიდან არის ცნობილი, სირიიდან მივიდა საბერძნეთში, შავი მთიდან მივიდა ათონის მთაზე, რაც იმაზედაც მიგვანიშნებს, რომ აზრი ახალი ღვთაებრივი ერისა შავი მთის მამათათვისაც უნდა ყოფილიყო ცნობილი და ქართული საიდუმლო ქრისტიანობის მთავარ ცნებად უნდა ყოფილიყო მიჩნეული. სახეზე გვაქვს: მთელი ქრისტიანული სამყაროს იდეა-ლერძი, რომლის გარშემოც ბრუნავდა საქრისტიანო მსოფლიოში ქართული მონასტრული ცხოვრების ეროვნული თვითშემეცნება და სულისკვეთება მომავლის ხედვისა. გიორგი მთანმინდელისეულ ამ ცნებასთან ერთიანდება იოანე-ზოსიმეს სახელით ცნობილი „ქებაა და დიდებაა ქართულისა ენისა“, რომლითაც ყოველი საიდუმლო დამარხულია ქართულ ენაში და, რომ „ჟამსა მეორედ მოსვლისასა უფალი ილაპარაკებს ქართული ენით“. ამ ორ ნაწარმოებში: იოანე-ზოსიმეს საგალობელში ქართული ენისადმი („ქებაა და დიდებაა ქართულისა ენისა“) და გიორგი მთანმინდელის საგალობელ-სავედრებელში პავლე მოციქულისადმი მთელი მოძღვრებაა მოცემული ქართველი ერის შესახებ, მისი დამარხული ვინაობისა და სამომავლო სულიერი მისიის შესახებ. ეს მოძღვრება ქრისტიანულ საუკუნეთა გრძლიობაში ყალიბდებოდა და როგორც საიდუმლო ცოდნა ერისა, ერის რჩეულთა და ხელთდასხმულთა კუთვნილი მხოლოდ, ვლინდებოდა ძუნწად, არა მხოლოდ ლიტერატურულ წყაროებში, არამედ ქართველი ერის სახელმწიფოებრივ ცხოვრებაშიც. ამ აზრის ილუსტრაციად და დასტურად მიმაჩნია დავით აღმაშენებლის მიერ დასახული ამოცანა: აშენებულიყო გელათის თეოლოგიურ-ფილოსოფიური აკადემია „სხვად ათინად“ და „მეორედ იერუსალიმად“ ანუ კაცობრიობის ისტორიის ახალი ინტელექტუალური და სულიერი გასხივების კერად. ამ აზრის დასტურად და ილუსტრაციად მიგვაჩნია ბაგრატიონ-

თა სამეფო დინასტიის მიერ მიღებაც წოდებისა: დავით წინასწარმეტყველისაგან შთამომავლობის: შუასაუკუნებრივი კანონიერებით, რომელიც ბიბლიურ წინასწარმეტყველებაზე იყო დამყარებული, ქრისტიანული მსოფლიოს წინამძღოლი და ქრისტიანობის მხსნელი ერი, ისევე, როგორც პიროვნული მხსნელი კაცობრიობისა – იესო ქრისტე – დავითის შთამომავალთაგან უნდა ყოფილიყო წარმომდგარი. ხაზგასმით გვინდა გავიმეორეთ პიროვნებაც და ერიც, რადგან, ბუნებრივია, კაცობრიობის მხსნელი ერი, ის ერი იქნებოდა, რომელიც დაჰბადებდა პიროვნებას – მხსნელს.

მემატიანის მიერ შემონახული იდეა დავით აღმაშენებლისა, გელათის აკადემიის მიზანდასახულებაში ჩადებული, როგორც იდეა „ახალი ათენისა“ და „მეორე, ანუ ახალი იერუსალიმის“ შექმნისა საქართველოში, ცხადია, იმ ფილოსოფიური და რელიგიური მისიების ახალ ეპოქალურ სტადიაში გადასვლას გულისხმობდა კაცობრიული ისტორიისას, რომელიც მან, კაცობრიობამ იერუსალიმისა და ათენის წიაღში უკვე გაიარა. დავით აღმაშენებლის ძლიერი მხრები იტანდა ამ ეროვნული მისიის რთული და მძიმე ჯვრის ზიდვას. მისი გონება და რწმენის სიდიადე ბუნებრივად და მსუბუქად ეტოქებოდა მისსავე თანამედროვე მსოფლიოს იდეალებს.

მოგეხსენებათ, საქართველოს მეფეთა ტიტულატურაში დავით აღმაშენებლამდე კუროპალატობა იყო საამაყო წოდება საქართველოს მეფისა და ისინი სიამაყით ატარებდნენ ამ წოდებასაც და მოვალეობასაც ბიზანტიის სარდლისას. მხოლოდ დავით აღმაშენებლისთვის იყო სათაკილო ის, რაც საამაყო იყო მისი წინამორბედი ტახტოსნებისთვის. მხოლოდ დავით აღმაშენებელი, შემოქმედი ახალი ათენისა და მეორე იერუსალიმის იდეალისა, ამბობს კატეგორიულ უარს კუროპალატობაზე, და ამ უარით ხდება გაცხადება ყველა იმ უარებისა, რომელნიც საქართველოს ბიზანტიისადმი დაქვემდებარ-

რებაზე შეიძლება მეტყველებდენ, დაწყებული საომარი და სამხედრო საქმიდან და დამთავრებული უმაღლესი ინტელექტუალური შემეცნებითა და სულიერებით. აშკარაა, რომ დავით აღმაშენებელი საქართველოს სულიერ მისიას ქრისტიანული მსოფლიოს წინამძღოლ ქვეყნად ყოფნაში ხედავს, ხოლო საქართველოს მეფეთა ტიტულატურაში ყველაზე მიზანშეწონილად მიაჩნია ტიტული: „მახვილი მესიისა“. ამ ჭრილში განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს მისი სინანულის სტრიქონები, გამომხატველნი მისი პიროვნული დამოკიდებულები-სა ისრაელის ბიბლიურ მეფეთადმი. დავით აღმაშენებელს – საქართველოს მეფეს – თავისი ცხოვრების ჭაბუკურ ცოდვად მიაჩნია გაიდება ისრაელის ბიბლიური მეფეებისა და ბაძ-ვა მათი პიროვნული ფენომენებისადმი:

„ვაცოდვე ერი ჩემი, ვითარცა მეფეთა მათ მისთა – ისრაელი“, წერს იგი თავის პოეტურ შედევერში **„გალობანი სინანულისანი“** და, როგორც მოსანანიებელ ცოდვას თვისას, დასძენს: **„ისრაელისა მეფეთა ვჰბაძევდ, გარნა ურჯულოთა“.** **„გალობანი სინანულისანი“** ამ სტრიქონებით უშუალოდ დავით აღმაშენებელის პიროვნულსა და ისტორიულ პოზიციასაც ავლენს იმ მიკუთვნებული ნოდებისადმი, რომელიც ისტორიულ-ეპოქალურმა სულისკვეთებამ მის დინასტიას მიაჩნა: ბაგრატიონთა დინასტიას. ამ სტრიქონებით – ისრაელის მისაბაძ მეფეთა გამოცხადებით **„ურჯულოებად“** – დავით აღმაშენებელმა **„დავითიან-სოლომონიანობა“** ბიზანტიურ **„კუროპალატობასთან“** ერთად ჩამოიცილა და მოგვევლინა სრულიად დამოუკიდებელი საქართველოს მეფედ, სულიერად და პოლიტიკურად დამოუკიდებელი ქვეყნის მმართველად, ამასთან წინამძღოლად არა მხოლოდ საკუთარი ქვეყნის, არამედ მზადმყოფად ქრისტიანული მსოფლიოს წინამძღოლობისად. განსაკუთრებულად უნდა დავაკვირდეთ გიორგი მერჩულეს თხზულებაში: **„გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრებაში“** ასახულ

წოდებას ბაგრატიონებისას, როგორც წოდებას და არა რეალურ გენეტიკურ განსაზღვრულობას ჩვენი მეფეებისას. „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება“, გიორგი მერჩულეს, ანუ იურიდიულად ღრმად განსწავლული პიროვნების მიერ არის დაწერილი. იგი მერჩულეა, ანუ მერჯულე, იგივე სპეციალისტი რჯულისა და კანონმდებლობის, ამასთან განსაკუთრებული თაყვანისცემით გამსჭვალული პიროვნებაა ბიბლიურ მეფეთა და წინასწარმეტყველთა მიმართ. ხაზგასმით არის აღსანიშნავი, რომ ქართულ ისტორიოგრაფიაში სწორედ ასეთი კომპეტენტური თხზულება მიიჩნევა პირველ ისტორიულ ძეგლად⁵, რომლითაც ქართველ ბაგრატიონთა დავითიან-სოლომონიანობაა აღნიშნული და დადასტურებული. თხზულებაში, თავად გრიგოლ ხანძთელზე, გიორგი მერჩულე ამბობს, რომ როდესაც იგი აფხაზთა მეფეს – დემეტრეს ეწვია, მისი სახელეთისაგან ისე იყო გაბრწყინებული, როგორც მოსე წინასწარმეტყველისაო („ვითარცა პირი მოსე წინასწარმეტყველისა იყო დიდებულ, ამის ნეტარისაცა ხატი – მადლითა ღმრთისათა“). უნდა ითქვას, რომ ქართველი მეფენი ბიბლიური იდეალებით იყვნენ საერთოდ შთაგონებულნი. გიორგი მერჩულე ასე აღაპარაკებს აშოტ კუროპალატს, როდესაც იგი სახელგანთქმულ მოძღვარს – გრიგოლ ხანძთელს – ხვდება.

„მეფეთა ისრაელისათა ჟამად-ჟამს წინასწარმეტყველი აღუდგინოს ღმერთმან სიქადულად მათა და ზღუდედ შჯულისა, და შესაწევნელად მორწმუნეთა, და სამხილებლად ურწმუნოთა, ეგრეთვე ჟამთა ჩუენთა შენ გამოგაჩინა ღმერთმან ქრისტიანთა სიქადულად, და რათა მარადის ილუნვიდე ჩუენთვის წმიდითა ლოცვითა შენითა წინაშე ქრისტესა და წმიდათა მათთა“. ხოლო მან (გრიგოლ ხანძთელმა) პრქუა:

„დავით წინასწარმეტყუელისა და უფლისა მიერ ცხებულია შვილად წოდებულო ხელმწიფეო, მეფობა და სათ-

ნოებანიცა მისნი დაგიმკვიდრენ ქრისტიმან ღმერთმან, რომ-
ლისათვისცა ამას მოგახსენებ:

არა მოაკლდეს მთავრობა შვილთა შენთა და ნათესავთა
მათთა ქუეყანათა ამათ უკუნისამდე ჟამთა, არამედ იყვნენ
იგინი მტკიცედ უფროის კლდეთა მყართა და მათთა საუკუ-
ნეთა, და დიდებულ იყვნენ უკუნისამდე". (გიორგი მერჩულე
– „ცხოვრება გრიგოლ ხანძთელისა“ – პავლე ინგოროყვას
მიერ დადგენილი ტექსტი. თბ., 1949 წ. გვ. 40).

ვიმეორებ: წინამდებარე ცნობაში ყურადღება უნდა მი-
ვაქციოთ ავტორის განსაკუთრებულ დამოკიდებულებას ბიბ-
ლიურ მეფეთადმი. საქართველოს მეფე – აშოტ კურაპალატი
თავის თავსაც ადარებს ბიბლიურ მეფეებს, როდესაც გრიგოლ
ხანძთელს ადრის ბიბლიურ წინასწარმეტყველთ: „ისევე, რო-
გორც ღმერთი ისრაელის მეფეებს გამოუჩენდა ხოლმეო დრო-
დადრო წინასწარმეტყველებს, ისევე გამოგვიჩინაო შენი თავი
ღმერთმა ქრისტიანთა სიქადულად და ქრისტეს წინაშე ჩვენ-
თვის მლოცველადო“. სწორედ ამ კონტექსტში უწოდებს გრი-
გოლ ხანძთელი ქართველთა მეფეს – აშოტ კურაპალატს – ის-
რაელიანთა ბიბლიური მეფის – დავით წინასწარმეტყველისა
და უფლისა მიერ ცხებული **შვილად წოდებულ ხელმწიფეს:**
„შვილად წოდებულსა“ და არა შვილსა და შთამომავალს.

არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ ეს არის ეპოქა, როდესაც
„შვილად“ უფლისად, ანუ „ძედ ღვთისად“ იწოდება თავად
ღმერთი ქართველთა – იესო ქრისტე, რაც იმას ნიშნავს, რომ
მეფე ველარ იქნება „ძე ღვთისა“, ისე როგორც, მაგალითად,
კოლხეთის მეფე აიეტი – იყო პირდაპირ ძე ღმერთისა ჰელი-
ოსის, მზე-ღმერთის. უფრო მაღალი წოდება მეფეთათვის,
ვინემ „ღვთის ძეობაა“ არ არსებობს, და ეს მაღალი წოდება
იმ რელიგიურ ცნობიერებაში, რომლის დროსაც ბაგრატიო-
ნები ადიან საქართველოს ტახტზე, ეკუთვნის იესო ქრისტეს.
როდესაც ალექსანდრე მაკედონელს ეგვიპტის ქურუმთა

კრებამ მიანიჭა ეგვიპტელთა ღმერთის – ამონის შვილობა – ეს არ ნიშნავს იმას, რომ ალექსანდრე მაკედონელი – გენეტიკურად ეგვიპტელი გახდა. ალექსანდრე მთელი სიცოცხლე სიამაყით ატარებდა ამ წოდებას: „ძეს ამონისას“. ასევე პოლიტიკურმა და რელიგიურმა გარემომ, უფრო ზუსტად მთელს საქრისტიანო მსოფლიოში არსებულმა ეკლესიურმა სულისკვეთებამ და კანონიზირებულმა ტრადიციამ, რომლითაც მხსნელი კაცობრიობისა, ბიბლიური წინასწარმეტყველებით, დავითის მოდგმიდან უნდა წარმოჩენილიყო, ბაგრატიონთა დინასტიის აღზევების ჟამს, შექმნა ქართველი ერის სულიერი მისიის აღსანიშნავი ცნება „დავითის ძეობისა“ ანუ „დავითიანობა“, როგორც მიმსგავსებულობა, როგორც „ხატად და მსგავსად ყოფნა“ დავით წინასწარმეტყველისა, ამასთან როგორც წოდება და ტიტული ქართველთა მეფის სამეფო დინასტიისა, იმ ქართველი ერის, რომელიც ახალი საკაცობრიო ერის სულიერი მისიის შემსრულებელი უნდა ყოფილიყო. ეს წოდება იგივეობრივი იყო თავად იესო ქრისტეს წოდებისა „დავითიანად“, ანუ „ძედ დავითისად“, რომელსაც არ ეთანხმებოდა თავად იესო ქრისტე – „ძე უფლისა“, მაგრამ აზროვნებამ ეპოქისამ მაინც დაუტოვა მას ეს წოდება და მათე მახარობლის პირველივე სტრიქონით აღმოჩნდა იგი – იესო ქრისტე – მოხსენიებული, როგორც „ძე დავითისა“ და აქედან გამომდინარედ უკვე „ძე აბრაამისაც“.

ასეთივე როლშია დავით აღმაშენებელი – ბაგრატიონთა დიდი წარმომადგენელი და ახალი ქართველი ერის წინამძღოლი: დავით აღმაშენებელისათვის მთავარია თვითმყოფადობა ქართველი ერისა, რომელიც სულიერი და პოლიტიკური დამოუკიდებლობის გარეშე წარმოუდგენელია. ამიტომ დავით აღმაშენებლისათვის ჩამოსაცილებელია „კუროპალატობის“ ტიტულიც საქართველოს მეფისა, რომელიც ბიზანტიის დაქვემდებარებაში აყენებს საქართველოს და „დავითი-

ან-სოლომონიანობაც“, რომელიც ისრაელიანთა ბიბლიურ მეფეებს ქართველთა მეფეთათვის იდეალებად წარმოსახავს. და ამიტომაც იტყვის დავით აღმაშენებელი თავისი ბრწყინვალე „გალობანით სინანულისა“ გულისშემძვრელი სინანულით:

„ისრაელისა მეფეთა ვჰბაძევდ, გარნა ურჯულოთა“. დავით აღმაშენებელმა იცის ღირსება და ფასი „ახალი ღვთაებრივი შჯულის“, ანუ ფასი ქრისტეთი აღვსებისა და პრიორიტეტი ქრისტიანობისა ისრაელიანთა მიმართ. დავით აღმაშენებელმა იცის, რომ ყველაზე მისაბაძი ბიბლიური მეფენიც კი ისრაელიანებისა მისი გადასახედიდან უკვე „ურჯულონი“ არიან და ცოდვილნი, და ეს მიბაძვა მან უნდა მოინანიოს თავისი ერისა და კაცობრიული ახალი იდეალების სახელით, მოინანიოს და განიწმინდოს. სხვა შემთხვევაში იგი ვერ დასახავს იდეას „ახალი ათენისას და მეორე იერუსალიმისას“ და ვერ იქნება წინამძღოლი „ახალი ერისა“. დავით აღმაშენებელი საფუძველს უყრის სწორედ იმ საქართველოს, იმ ხალხის ქვეყანას, რომელსაც გიორგი მთაწმიდელი უწოდებს „ახალ ერს“ და რომელსაც იგი ავედრებს იესო ქრისტეს ყველაზე ცეცხლოვან მოციქულს – პავლე მოციქულს: გიორგი მთაწმიდელი პავლე მოციქულს უწინარეს სავედრებლად თავისი ერისათვის, ანუ ახალი ერისათვის, შესთხოვს ახალი ღვთაებრივი შჯულის განმტკიცებას.⁶

დანართები

„ახალსა ამას ერსა საღმრთოსა“*

ყოველ ერს თავისი საკუთარი, ღვთისაგან წილხვედრილი იდუმალი მისია აქვს, ისევე, როგორც ყოველ ადამიანს. ყოველ ერს თავისი საიდუმლო ამოძრავებს, ზოგჯერ ცნობიერად, ზოგჯერაც, არაცნობიერად. ფილოსოფიური იდუმალ-მცოდნეობის ენაზე – ყოველ ერს თავისი მფარველი ანგელოზი ჰყავს... დღევანდელი განათლებული მსოფლიოსათვის გასაგებ ენაზე, თანამედროვე ევროპული ფილოსოფიის ტერმინოლოგიით, ყოველ ერს თავისი ტრანსცენდენტური არსი გააჩნია, თავისი განწყენებულ-ლოგიკური ფუნქცია, რომელიც განსაზღვრავს მის ამქვეყნიურ არსებობას, სიცოცხლეს. ამ მისიას ერი ვერ ასცდება, რადგან იგი ამისთვის არის გაჩენილი. ბერძნული ფილოსოფიით რომ ვისარგებლოთ, შეიძლება ვთქვათ, რომ „ენტელექიურია“ მისი მისია, ანუ მიზეზშივეა ჩატანებული მიზანი არსებობისა და თავად არსთა განმრიგე განაგებს ამ მისიის აღსრულებას...

...ერთი სიტყვით, ქართველი ხალხის ენაზე, ყოველ ერს თავისი საკუთარი არსებობის დედააზრი აქვს.

* რადიო-გამოსვლა 1989 წლის 9 აპრილის, როგორც მოვლენის ანალიზისათვის, 9 აპრილის მეორმოცე დღეს. წერილი გამოქვეყნდა გაზეთ „თბილისში“ (რედაქტორი არჩილ გოგელია), ამავე წლის 25 ივნისს და დენიზა სუმბაძის წერილების კრებულში: „ჩადექ, დედაო, ორთავე ნაპირთ შორის“. გამომცემლობა „სამშობლო“, თბილისი, 1994 წელი, დ.ს.

სახელმწიფო, რომლის მოქალაქეებადაც ვიბადებით, ისეთი მანქანაა, რომლის მიმართულებაც ჩვენ არ განგვისაზღვრავს. ჩვენ ჩვენი ბედისწერით დავიბადეთ და აღმოვჩნდით ისეთ მანქანაში, რომელიც არ ვიცოდით, საით მიდიოდა ან საით უნდა წასულიყო...

ზოგჯერ არც ისე იოლია ისტორიად განიცადო ცხოვრება, ის მოვლენები, რომელთა წიაღშიც შენ იმყოფები, რადგან ცხოვრებას ხშირად ყოველდღიურობის ელფერი აქვს და იგი ძნელად აღიმართება ჩვენს წინ, როგორც მონუმენტური სცენა ან სიმბოლური აქტი მთელი თავისი დინებისა.

არც ისე იოლია გაცნობიერება ადამიანური ცხოვრებისა თუ ერის ჭეშმარიტი არსისა, მაშინ, როდესაც წუთისოფლის სტუმრები ვართ ადამიანები და გვიხდება გაცნობიერება ჩვენი „სტუმრობის“ მისიისაც და ამავდროულად ჩვენი იმ მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობისაც, რომელიც წილად გვერგო თითქმის დაბადებითვე (ერთი სიტყვით, ჩვენ გვიხდება გაცნობიერება მთელი სამყაროს მოქალაქეობრივობისაც და ჩვენეული სახელმწიფოს მოქალაქეობისაც).

მთელი ქართველი ერის, ყოველი ქართველის წინაშე აღიმართა არა ძნელად აღსაქმელი ან საეჭვოდ დაბინდული, არამედ მკვეთრად გაცხადებული აქტი 1989 წლის 9 აპრილის სისხლიანი ღამისა, როგორც ნამდვილი ისტორია.

იმ ღამიდან ველარავინ შეძლებს მშვიდად განაგრძოს თავისი მიზნების სამსახური. ქართველი ერის განცდაში კედელში ნასროლი ტყვიეებივით გაიყინა ყველა მიზანი: თით-

ქოს გაუფასურდა ცალ-ცალკე სხვა ყველაფერი და იქცა ერთად, ჯერჯერობით უსიხარულო, მაგრამ მაინც იმედიან ერთად.

შესაძლოა, იმისთვისაც მოხდა ეს ყველაფერი, რომ შეურაცხყოფილი ქართველი ერი, მთელი ეროვნული ცნობიერებით დაჭრილის გამეხებითა და სიმძაფრით მიუბრუნდეს საერთოდ ცხოვრების მიზნისა და სიცოცხლის აზრის შემეცნებას.

ყოველი განსაცდელი, ისევე როგორც ადამიანს, ერსაც უმძაფრებს მარტოობის გრძნობას, და თავისი გარდუვალი ბედისწერით აბრუნებს უფალთან. ამიტომ მთავარია, ჩვენ მართალნი ვიყოთ უფალთან. ვართ თუ არა მართალნი და როგორ შეიძლება ვიცოდეთ ჩვენი სიმართლე? სანამ ამ კითხვას ვუპასუხებდეთ, გავიხსენოთ, რომ ყოველი დიდი შემოქმედის ცხოვრება და ღვაწლი დიდია მაშინ, როდესაც იგი საკაცობრიო იდეალებს ემსახურება, კაცობრიული ინტერესების სამსახურში დგას.

ყოველი ერი, სამყაროს მოქალაქეობრიობის განცდაში, ხომ ჯერ კაცობრიული მთელის ნაწილია და შემდგომ რაიმე პოლიტიკური ან სახელმწიფოებრივი ერთეული!

დგას თუ არა დღეს ჩვენი, ქართველი ერის, სახელმწიფოებრივი სტატუსისა და დამოუკიდებლობისათვის ამბოხი ამ კაცობრიული მთელის სამსახურში? იმ მთელისა, რომლის საერთო ინტერესებსაც, მთელს კაცობრიობასთან ერთად, ჩვენცა ვქმნით, როგორც ნაწილი მისი?

ჩვენ ხომ კაცობრიობის გარეშედ არ ვდგავართ და არც კაცობრიობა არსებობს უჩვენოდ!

ნებისმიერი მძლოლი მანქანისა, დამეთანხმებით ალბათ, მოძრაობის წესების დაცვით ინარჩუნებს მოძრაობის მიზანსაც და საკუთარი სიცოცხლის უსაფრთხოებასაც. მაგრამ საკუთარი სიცოცხლის უსაფრთხოება დამოკიდებულია არა მხოლოდ საკუთარი მოძრაობის წესრიგიანობაზე, არამედ ყოველი შემხვედრი მანქანის მოძრაობის წესრიგიანობაზეც, და შეიძლება ითქვას, „სამართლიან“ სვლაზე. სიტყვა „სწორი“ აქ საგანგებოდ შევცვალე სიტყვით „სამართლიანი“. ასევე შეიძლება ითქვას, რომ ყოველი ერის სასიცოცხლო სამართლიანობის უსაფრთხოებაცა და სახელმწიფოებრივი მოძრაობის სტატუსიც, საკუთარი სამართლიანობის გარდა, დამოკიდებულია, როგორც „შემხვედრი სახელმწიფოებრივი მანქანების“ სწორ, ანუ სამართლიან მოძრაობაზე, ისე მთელი საერთაშორისო მასშტაბის სამართლიანობის დონეზე, მის დინებაზე.

მაგრამ იმისათვის, რომ მოვლენა სწორად შევაფასოთ, იგი უნდა შევიმეცნოთ თავის საწყისსა და სასრულში (ასე გვასწავლიან დიდნი ფილოსოფოსნი ევროპისა).

გაზაფხულის სისხლიანი ღამე თბილისში, რომელმაც „საუკუნის ტრაგედიის“ მნიშვნელობა მიიღო და პლანეტარული ღირებულების მასშტაბშიც ამაღლდა, ჩემს ცნობიერებაშიცა და ჩემს განცდაშიც, როგორც ფაქტი, იწყება არა წინა წლის ნოემბრის მიტინგით, როცა ქართველი ხალხი გადარჩენილა თურმე, უფრო დიდ ტრაგედიას, ვინემ 9 აპრილი-

სა იყო, იგი იწყება 1978 წლის აპრილში, როცა სსრკ-ის შემადგენლობაში მყოფი ქართველი ხალხი პირველად აღსდგათავისი უარსებითესი კონსტიტუციური უფლების დასაცავად, და ეს უფლება იყო საკუთარი სახელმწიფოებრივი ენის უფლება.

ერის მიძინებული მეობა შესძრა ენის ამოგლეჯის ცდამ, რადგან ენა ხალხისა არის სული ხალხისა და ხალხმა იგრძნო, რომ აქ რაღაც უფრო მტკივნეული რამ იყო თავს დატეხილი, ვიდრე კონსტიტუციური უფლება სახელმწიფო ენისა. აქ იყო უკვე ხალხისათვის განცდა ეროვნული სულის ამოხდისა.

მე ვიჯექი მაშინ ასფალტზე, ჩემს მეგობრებთან, იდა თვარაძესთან და სხვებთან ერთად, მთავრობის იმავე სახლის წინ, რუსთაველის პროსპექტზე, იმ ათასობით თბილისელს შორის, რომელნიც მოვითხოვდით კონსტიტუციის 75-ე მუხლის შეცვლას ქართული ენის სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის დაბრუნებით. ჩვენ მაშინ ხელში არ გვეჭირა სანთლები, არც „მამაო ჩვენოს“ წარმოვთქვამდით, მუხლმოყრილნი, არც დემოკრატიზაციის უფლებით იყო გამაგრებული ჩვენი ამბოხი. ჩვენი მთავარი ლოზუნგი იყო „დიდება ქართულ ენას“.

...ერთი მეტად მნიშვნელოვანი და სიმბოლური ეპიზოდი უძღოდა წინ 14 აპრილის ამ დემონსტრაციას თბილისში: რამდენიმე დღით ადრე გაურკვეველმა ძალებმა საქართველოს საპატრიარქო სახლი დაწვეს.

დღეს, როდესაც ამ ათწლეულის ეროვნულ გზას ვუყურებ განვლილს, მეფიქრება, რომ გონიერი იყო ის მტერი, რომელმაც ცეცხლი წაუკიდა საპატრიარქოს სახლს, რათა დაეღუპა საქართველოს პატრიარქი, რადგან – იცოდა იმ მტერმა, რომ სულ მალე სანთლებანთებული მიადგებოდა მთელი ერი მთავრობის სასახლეს.

– „ერი შეიძლება ფიზიკურად იყოს ძლიერი, მაგრამ ეს არ არის ძლიერება ერისა; ერი შეიძლება ეკონომიკურად იყოს ძლიერი, მაგრამ ეს არ არის ძლიერება ერისა! ერი შეიძლება პოლიტიკურად იყოს ძლიერი, მაგრამ არც ეს არის ძლიერება ერისა. ჭეშმარიტი ძლიერება ერისა მის სულიერ ძლიერებაშია!“ – აი, ის ერთ-ერთი ძირითადი აზრობრივი ლაიტმოტივი, რომელიც გასდევს საქართველოს პატრიარქის მთელ ქადაგებას უკვე ათი წლის მანძილზე... და თითქოს შუალამის მზემ, ნუშის ყვავილების სანაცვლოდ ამოხეთქა უამრავი ანთებული სანთელი, 1989 წლის აპრილის ღამეს... ალესილი ნიჩბებისა და ქიმიური სანამლავისთვის თავის მრევლთან ერთად განწირული საქართველოს პატრიარქი მონამებრივად შემართული აღმოჩნდა ათასობით ქართველის წინაშე... მავედრებელი, დაეცვათ ერისა და ეკლესიის კუთვნილი თავიანთი სიცოცხლე...

იმ უსაშინელეს ღამეს საქართველოს სულიერი მამისა და მისი სულიერი შვილების ერთად ყოფნის ეს აქტი, უმძიმესი, მაგრამ უმნიშვნელოვანესი ფურცელია ქართველი ერის ისტორიის...

„ერი შეიძლება ფიზიკურად იყოს ძლიერი, მაგრამ ეს არ არის ძლიერება ერისა; ერი შეიძლება ეკონომიკურად იყოს ძლიერი, მაგრამ ეს არ არის ძლიერება ერისა! ერი შეიძლება პოლიტიკურად იყოს ძლიერი, მაგრამ არც ეს არის ძლიერება ერისა. ჭეშმარიტი ძლიერება ერისა მის სულიერ ძლიერებაში!“

ილია მეორე

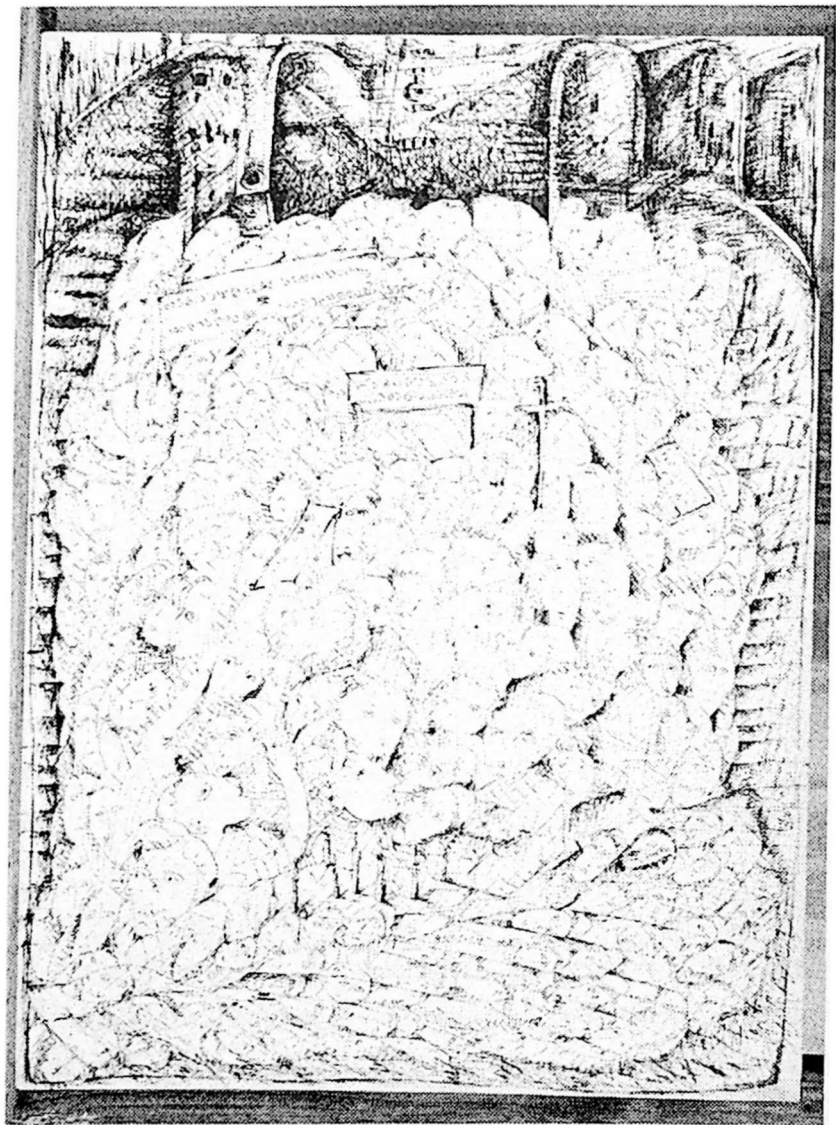
1978 წლის 14 აპრილის დემონსტრაცია ქართული ენის სახელმწიფოებრივი უფლების თაობაზე 1989 წლის 9 აპრილის იმ სისხლგაღებული დემონსტრაციით ადის ქართველი ხალხის პოლიტიკური დამოუკიდებლობის მოთხოვნის ხარისხში!

დღევანდელი თბილისი ამტკიცებს, რომ იგი ჭეშმარიტი სულიერი მემკვიდრეა ჯალალედინის მახვილით განგმირული 100.000 თბილისელი მოწამის...

ისტორია ხშირად ემსგავსება აბორგებულ სიცხიან ავადმყოფს, რომლის ჩივილებიც მხოლოდ ფაქტებია, მაგრამ შორია მიზეზი ამ ფაქტებისა.

ფაქტები ხშირად ხსნიან და განმარტავენ ერთმანეთს, როგორც ერთმანეთის მიზეზნი, მაგრამ არცთუ იშვიათად, შორს არის სამარხი პირველი მიზეზისა, ანუ ფაქტების იმ ნამდვილი სათავეს, რომლისგანაც წყაროდ მოედინება უკვე ისტორია ხილვადი მოვლენებისა. აქ მახსენდება აკადემიკოს შალვა ნუცუბიძის შესანიშნავი სიტყვები: „ჭეშმარიტება ისევე განსხვავდება ფაქტებისაგან, როგორც ბედისწერა მიზეზობრიობისაგან“.

ფაქტებს კი ზოგჯერ წარმოადგენენ არა მხოლოდ ისტორიული, სოციალური, იურიდიული, ან ეკონომიკური, ან თუნდაც, ცხოვრების მორალური ეპიზოდები, არამედ თავად ადამიანები, და ამ ადამიანთა განსხვავებული იდეალები, პიროვნული თუ ეროვნული მასშტაბის ამბოხებანი ამ იდეალებისათვის, რომელთა მიღმა დგას ნამდვილი მიზეზი „ავადმყოფობისა“ – ბედისწერული პირველმიზეზი მთელი კაცობრიული სულის მდინარებისა.

გრაფიკული კომპოზიცია „9 აპრილი“
მხატვარი იდა თვარაძე.

იდა თვარაძის (მონოზონ დედა ზოილეს) შემოქმედებითი მემკვიდრეობის საპატრიარქოს ფონდიდან.

9 აპრილის ტრაგედიის ბედისწერული პირველმიზეზის შესაცნობად, მისი დილემმური მსოფლმხედველობის შესამეცნებლად კიდევ რამდენიმე ნიშნეული ისტორიული ფაქტი მინდა გავიხსენო ჩვენი ერის ცხოვრებიდან, ფაქტები, რომლებიც ჩვენი საუკუნის უღრმეს ფენებში მიმდინარე სულიერ დინებას განსაზღვრავენ.

ასეთ ფაქტებად მესახება საუკუნის დასაწყისში და საუკუნის დასასრულს ქართველი ერის დიდ წარმომადგენელთა ასვლა სინას მთაზედ: საუკუნის დასაწყისში, 1902 წელს, სინას მთაზე ავიდნენ დიდი ქართველი მეცნიერები ივანე ჯავახიშვილი და ნიკო მარი, ხოლო საუკუნის დასასრულს, 1985 წელს, ქართველი ერის შესავედრებლად სინას მთაზე ავიდა საქართველოს პატრიარქი მისი უწმინდესობა – ილია მეორე.

დიდმა ივანემ და ნიკო მარმა სინას მთიდან ჩამოიტანეს ქართველი ერისათვის უცნობი **„ქებაჲ და დიდებაჲ ქართულისა ენისაჲ“** – თხზულება⁷, რომელიც ქართველი ერის საიდუმლო მისიას შეიცავდა, საიდუმლო აზროვნების ენაზე დაწერილს, და ერი აზიარეს ამ საიდუმლო მისიის მნიშვნელობას. ქართული ენის საკრალური აზრი იქცა საუკუნის შემეცნებად ქართველი ერისა; ხოლო საქართველოს პატრიარქი – ამ საუფლო ქვეყნის მოციქული, სინას მთაზე ავიდა ფეხშიშველი, ვითარცა მონა ღვთისა, და ქართველი ერი შეავედრა უფალს. ჟურნალმა „ჯვარი ვაზისამ“ ყველას ამცნო სინას მთაზე საქართველოს პატრიარქის ლოცვის შინაარსი...

ქართველი ერის საუფლო მიზანი თვალსაჩინოდ და ნიშნეულად დაუკავშირდა სინას მთას, მთას, რომელთანაც,

უწინარეს ყოვლისა, დაკავშირებულია ებრაელი ერის ეგვიპტური ტყვეობიდან გამოსხნის ისტორიული მიზანი.

აღსანიშნავია, რომ, როდესაც ქართველი ერის სულიერმა მამამ, ილია ჭავჭავაძემ თავისი, როგორც ზეციური პოეტისა და ერის წინამძღოლის მრწამსი ლექსად ჩამოაყალიბა, ჯერ კიდევ არ იყო მომხდარი ზემოთ ხაზგასმული საკრალური ეპიზოდები ერის ისტორიისა: არც დიდი ივანე ჯავახიშვილი და ნიკო მარი იყვნენ ნამყოფი სინას მთაზე და არც საქართველოს სულიერი მამა იყო იქ ასული ერის შესავედრებლად და მონად ღვთისად.

და ილია ჭავჭავაძემ ქართველი ერის წინამძღოლობა, მართალია, მოსეს ხსენების გარეშე, მაგრამ აშკარად მაინც მოსე წინასწარმეტყველის ასოციაციით გაიაზრა: „მე ცა მნიშნავს და ერი მზრდის, მიწიერი – ზეციერსა, ღმერთთან მისთვის ვლაპარაკობ, რომ წარუძღვე წინა ერსა“-ო⁷.

გამორიცხული არ არის, რომ ილია ჭავჭავაძეს ისეთივე დილემად ესახებოდა ქართველი ერის გამოსხნა ტყვეობიდან, როგორც საუკუნეთა მიღმა ებრაელი ერის გამოსხნა იყო დასახული ეგვიპტური ტყვეობიდან. „სჯული მოსესი“ - დამოუკიდებელი ებრაელი ერის ზნეობრივი და იურიდიული კონსტიტუცია, ამავე დროს იყო მოძღვრება ერისა. „ღმერთთან ლაპარაკით“ უნდა დაემოძღვრა ქართველი ერი ილიას... სჯული ილიასი, მოსამართლისა და მართლისა, როგორც რელიგიური და მორალური კონსტიტუცია ქართველი ერისა, ჩვენი ფიქრით, ილია ჭავჭავაძის აზროვნებაში მხოლოდ

⁷ ჩემთვის საოცარია, და ილია ჭავჭავაძე ცოცხალი იყო და „ქება და დიდება ქართულისა ენისა“-ს აღმოჩენა ჩვენმა მეცნიერებმა არ ამცნეს ილიას – დენიზა სუმბაძე.

უზოგადეს მონახაზებში და სანყისიერ ფორმაში არსებობდა. ამ „სჯულის“ უმთავრეს ნანამძღვრებად მისი „განდეგილი“ და „აჩრდილი“ მიმაჩნია. მისი არსებითი მსოფლმხედველობრივი მიმართულების გამოვლენად, სტრიქონები:

„ჩვენ უნდა ესდიოთ ახლა სხვა ვარსკვლავს, ჩვენ უნდა ჩვენი ვშვათ მყოობადი... ჩვენ უნდა მივსცეთ მომავალი ხალხს...“

როგორც პოეტმა, ილია ჭავჭავაძემ „ბაზალეთის ტბის“ პოეტურ-ზღაპრული ფერებით შექმნა იდეა მხსნელისა:

„ეგებ აკვანში ის ყრმა წევს, ვისიც არ ითქმის სახელი, ვისაც დღე და ღამ ნატრულობს, ჩუმის ნატვრითა ქართველი“-ო, როდესაც წერდა.

...როდესაც ეგვიპტური ტყვეობიდან მოსეს მიერ გამოყვანილი ებრაელი ხალხი კვლავ აღმოჩნდა ახალ ტყვეობაში, იგი ელოდა მესიას, როგორც კაცობრიულ ცოდვათაგან მხსნელსაც და რომაელთა ბატონობისაგან გამათავისუფლებელსაც. ხოლო როდესაც მხსნელი მოევლინა ერს, ერი ვერ მიხვდა მის მოვლინებას. მხსნელი ებრაელებისა, როგორც არავინ, ყველაზე მეტად იყო დევნილი მათგანვე. დასასრულ იგი ჯვარს აცვეს. „წინასწარმეტყველსა თვისსა სოფელსა, პატივი არა აქვს“ - ქადაგებდა თავად მხსნელი იესო ქრისტე და იცოდა, რომ შეიპყრობდნენ დევნილს, ვითარცა დამნაშავეს...

ამ რამდენიმე ხნის წინათ ექვთიმე თაყაიშვილის დღეებთან დაკავშირებით შევნიშნე, რომ ქართულმა ჰუმანიტარულმა მეცნიერებამ მე-20 საუკუნეში სამი უმნიშვნელოვანესი აღმოჩენა გააკეთა – მისტიკური, პოლიტიკურ-იურიდიული და თეოლოგიური მნიშვნელობისა:

1. აღმოაჩინა სინას მთაზე „ქება და დიდებაჲ ქართულისა ენისაჲ“, რაც ნიშნავდა, რომ აღმოაჩინა ქართველი ერის დაფარული, ანუ საიდუმლო მისია. წერილობითი დოკუმენტი.

2. აღმოაჩინა „ხელმწიფის კარის გარიგება“ (ნაგვიდან ამოიღო ექვთიმე თაყაიშვილმა), რაც მოასწავებდა, რომ შეძლებდა სრულად შეესწავლა თავისი სახელმწიფოებრივი ეთიკა და ეროვნული კონსტიტუცია ეროვნული ქვეყნის სამეფო კარისა; შეესწავლა ქართული სახელმწიფოებრიობის ეროვნული ბუნება, მისი ინდივიდუალური თავისებურება, შეესწავლა მისი სტრუქტურის პრინციპული სათავე და თავად სტრუქტურის, როგორც ზოგადი სისტემის საიდუმლოება. ამდენად, შეიძლებოდა ეფიქრა ეროვნულ კანონმდებლობაზე, თავისი დროის შესაბამის იურიდიულ და მორალურ პრინციპებზე...

3. აღმოაჩინა და გახსნა პეტრე იბერის, როგორც არეოპაგიტული მოძღვრების ავტორის საიდუმლოება, მოძღვრებისა, რომელიც საფუძვლად დაედო ქრისტიანულ მისტიკურ თეოლოგიასაც და ევროპის ახალ რენესანსულ მოძრაობასაც, მის თეორიულ მსოფლმხედველობას.

ეს აღმოაჩინა კი ნიშნავდა, რომ ქართველ ერს მსოფლიოს ქრისტიანული რწმენის თეორიული საფუძვლების ჭეშმარიტებაზე უნდა ეგო პასუხი – მაცხოვრის სწორად გაგებაზე და მთელი ამ ეკლესიური რელიგიური გზის გავლის შემდგომ – ევროპული მსოფლიო რელიგიური კრიზისის ახსნაზე.

ყველასათვის ცხადია, რომ ყოველ ერს თავისი ეროვნული ცხოვრების გზა აქვს გასავლელი საკუთარი კაცობრიულის, ან თუნდაც მოკავშირე რესპუბლიკების გზის გარდა.

საკუთარი წარსული მოითხოვს საკუთარ სულიერსა და ეთიკურ მომავალს. როგორც ერთი და იმავე აგრარული პრინციპებით ცხოვრება არ შეიძლება იორდანისის უდაბნოში და კავკასიონის ფერდებზე, ისევე არ შეიძლება ერთი და იმავე მორალური და ეთნიკური პრინციპებით ცხოვრება სხვადასხვა მორალური და ეთნიკური ლანდშაფტის მატარებელი ხალხებისათვის.

საბჭოთა კავშირის კონსტიტუციაში არსებობს პიროვნების სინდისის თავისუფლების მაღალპუმანური და სამართლიანი კანონი, რაც ნიშნავს, რომ ნებისმიერ მოქალაქეს უფლება აქვს, რომელი სარწმუნოებითაც სურს, იმ სარწმუნოებითა და რწმენით იცხოვროს. მაგრამ საბჭოთა კონსტიტუცია არ შეიცავს იმავე უფლებას ეროვნული მასშტაბით. არ არსებობს ეროვნული სინდისის თავისუფლების უფლება, რომელიც ნებისმიერი ერის სულიერი ევოლუციის გზაზე ისევეა აუცილებელი, როგორც პიროვნული სინდისის თავისუფლების უფლება. მეტიც: ეროვნული სინდისის თავისუფლების უფლებაზე და, საერთოდ, ეროვნულ რელიგიურ თვითშემეცნებაზე შეიძლება იყოს მხოლოდ დამყარებული მთელი მორალური და იურიდიული კონსტიტუცია ამ ერისა – მთელი ცხოვრება ერისა.

თუ რაოდენ დიდ საფუძველს ქმნის ნებისმიერი ერის ეთნიკური და მორალური წარსული მისი სჯულისა და კანონმდებლობისათვის, ამის მაგალითად სახარების მონუმენტური ეპიზოდი გამოდგება – სასუფეველისა და შვიდი ძმის ერთი ცოლის შესახებ; ეს ეპიზოდი, სადუკეველებმა განიზრახეს ეხმოთ იესო ქრისტესთვის ლოგიკური მახის დასაგებად. შინაარსს შეგახსენებთ: ქადაგებდა რა იესო

ქრისტე სულის უკვდავებასა და საიქიო ანუ სასუფეველის ცხოვრებას, სადუქეველებმა გადაწყვიტეს წინააღმდეგობაში ჩაეგდოთ მოძღვარი და უთხრეს: ერთ ქალს, რომელიც დაქვრივდა და უშვილოდ დარჩა, შეირთავს მაზლი, კიდეც დაქვრივდება, შეირთავს მეორე მაზლი, კიდეც დაქვრივდება, შეირთავს მესამე და ასე შემდეგ. შვიდი ძმის ცოლობა მოუწევს ამქვეყნად ერთ ქალს. ვისი ცოლი იქნება ის სასუფეველშიო?

იესო ქრისტემ მშვიდად უპასუხა მათ: სასუფეველში არც ქალები თხოვდებიან და არც ვაჟები ქორწინდებიან, რადგან ყველანი არიანო ვითარცა ანგელოსნი ღმრთისანი. აქ არ არის მსჯელობა იმაზედ რომ ებრაული ცხოვრების მორალით სრულიად მისაღებ და დასაშვებ კანონზომიერებაში: ერთი ქვრივი დედაკაცის შერთვაში, რიგრიგობით ექვსი მაზლის მიერ რაიმე უხერხულია ან გაუმართლებელი. ეს ჩვენი ეროვნული ეთნიკური და ტრადიციული მორალისათვის არის სრულიად მიუღებელი და საშინელი (შვიდმა ძმამ რიგრიგობით შეირთოს ერთიდაიგივე ქალი!) და არა ებრაული მორალისათვის! ნებისმიერი ხალხის ინდივიდუალური მორალური წესრიგი კი განაპირობებს ამ ხალხის სახელმწიფოებრივი წესრიგის პრინციპებს.

სახელმწიფოს შექმნა, რაოდენ აბსოლუტურიც და ნამდვილიც უნდა იყოს დემოკრატია, აზროვნების ისტორიას თუ გავითვალისწინებთ, ფილოსოფიური პრობლემაა და ხალხს იმდენად ხელეწიფება იგი, რამდენადაც ხალხი შეიძლება ფილოსოფოსი იყოს. ფილოსოფოსი კი სამყაროსი და თავისი საზოგადოების ერთიანი მსოფლმხედველობრივი სურათის – მსოფლმხედველობრივი წანამძღვრისა და

საფუძვლის გათვალისწინებით ქმნის სახელმწიფო იდე-
ალს.

– სანამ ფილოსოფოსნი არ იმეფებენ და მეფენი არ
იფილოსოფოსებენ, მანამ ქვეყანას სიკეთე არ დაადგებაო, –
აცხადებს უდიდესი ფილოსოფოსი და მოძღვარი ევროპისა –
პლატონი. პლატონის შემდგომი მთელი ევროპული ფილო-
სოფია პლატონის ფილოსოფიის კომენტარებიაო, ნათქვამია.
პლატონის ფილოსოფია ეს მეტაფიზიკურ იდეათა თეორია
როდია მხოლოდ; ეს არის მოძღვრება სახელმწიფოს შესა-
ხებ. სახელმწიფო – ეს ფილოსოფიური პრობლემაა.

ამ დიდი კაცობრიული მაგალითიდან ერთი რამ
გვმართებს უსათუოდ ავიღოთ: შეუძლებელია აშენდეს, ან
ერთი ფორმაციიდან მეორეში გადავიდეს სახელმწიფო, მისი
ფილოსოფიური მოძღვრების, როგორც მსოფლმხედველობ-
რივი საფუძვლის გარეშე. მოძღვრება სახელმწიფოს შესახებ
– ეს არის სახელმწიფოს იდეალი. ამდენად ნებისმიერი სა-
ხელმწიფო სტატუსიდან რაიმე სხვაზე გადასვლა, ნებისმიე-
რი სახელმწიფოს გარდაქმნა რომელიმე ახალ ფორმაციად,
გულისხმობს ამ ახლის იდეალის დანესებას, იდეალის მოპო-
ვებას. მას ყოველმა მოქალაქემ, თავისი პიროვნულ-მოქალა-
ქეობრივი თუ საზოგადოებრივი ინტერესებიდან გამომდინა-
რე, ისევე უნდა უმზიროს, როგორც მოქანდაკე უმზერს ნა-
ტურას – ჩაფიქრებული ქმნილების დედანს. – „ნუ შეწყვეტ
საკუთარი თავის ძერწვას“ – ასეთი იყო კაცობრიობის ერთი
განსაკუთრებულად იდუმალი მოაზროვნის, პლოტინის ფი-
ლოსოფიური დევიზი. პლოტინი, ნეოპლატონიზმის ფუძემ-
დებელი – სიცოცხლის ამქვეყნიური იდეალით არ იყო შეპ-
ყრობილი, მაგრამ ადამიანის სულიერი აღმავლობისათვის

გარდუვალად ესახებოდა საკუთარი ინდივიდუალობის უწყვეტი ქმნა. ამ დევიზის ფართო განზოგადება, ყველა ადამიანური მასშტაბით შეიძლება დღესაც.

ჩვენი დღევანდელი სახელმწიფოებრივი გარდაქმნის სიტუაცია მოითხოვს, ზოგი რამ კაცობრიობის დიდ მოძღვართ დავეკითხოთ, ზოგი რამ ამოვიკითხოთ კაცობრიული აზრის საგანძურში.

ჩემი ღრმა რწმენით, ჩვენი თანამედროვე სახელმწიფო თავისი დიდი პოლიტიკური აღსარების შემდეგ (რომ ის, რაც გვაქვს, არ ვარგა და გარდასაქმნელია) შეუდგა ახალ აზროვნებას და ახალი სახელმწიფოებრივი რეალობის შენებას; ყოველი ჩვენთაგანნი დღეს დიდი ისტორიული პროცესების თვითმხილველნი და მონაწილენი ვართ.

დამეთანხმებით, ალბათ: უკანასკნელ ათ წელიწადში სულიერად დამშეული, ეკონომიკურ, ეგრეთ წოდებულ, კუჭისა და ჭამა-სმის იდეალზე ანყობილი ოფიციალური ქართული საზოგადოებრივი ყოფა, ათეული წლების წინ უარყოფილი და დანგრეული ეკლესიებისაკენ დაიძრა. ხალხმა ისევ მამაპაპური სალოცავები ამჯობინა უღმერთოდ ცხოვრებას და ისევ მიაწყდა ქვეყანა ეკლესიას. ეს ქვეყანა საქართველოში უფრო მეტად ახალგაზრდობაა, რადგან უფროსი თაობისათვის ფსიქოლოგიურად შედარებით ძნელი აღმოჩნდა მთელი ადამიანური არსებობიდან საფუძვლიანად ამოფხეკილი სულიერი ღირებულებებისა და ცნებების უკან დაბრუნება.

გადაიღეს ფილმი „მონანიება“, რომლის მთავარი თემა აღმოჩნდა ადამიანური და საზოგადოებრივი ცხოვრების გზის ძიება საბჭოთა ქვეყანაში, ხოლო თემის გადანწყე-

ტა ჩამოყალიბდა ლოზუნგად: „რა საჭიროა გზა, რომელიც არ მიგვიყვანს ტაძართან.“

ეს არ იყო ფილმის ავტორისაგან პრობლემის სუბიექტური გადანყვეტა. ცხოვრებამ, სახელმწიფომ, იდეოლოგიის სფეროში თავისი ახალი სახელმწიფოებრივი ორიენტაციით ცხადყო, რომ ქართველი რეჟისორის აზრობრივი მიგნება და სახელმწიფო დადგენილება ტაძრისაკენ სვლის საკითხში ერთი და იგივე იყო. ოღონდ, არც ფილმის რეჟისორს და არც სახელმწიფოს ჯერ კიდევ არ ჰქონდათ ამ გადანყვეტილებით გაანალიზებული თავად „ტაძარი“ იმ ისტორიული ეტაპისა, რომელ ეტაპზედაც მოხდა ამ გადანყვეტილების მიღება.

რაოდენ დიდ ზოგადობაშიც არ უნდა მოხდეს აქ ტაძრის გაგება, შეუძლებელია, რომ ეს ზოგადობა ასცდეს მის ეკლესიურ მნიშვნელობას, კერძოდ კი – მის ქრისტიანულ ეკლესიურ შინაარსს.

ქრისტიანული რელიგია მსოფლიო რელიგიაა. იგი თავის სხვადასხვა ისტორიულ-გეოგრაფიულ მონაკვეთში ერთდროულად მოიცავს კრიზისებსაც და აღმავლობასაც. შესაძლოა, გარკვეული ფორმით – ერთსაც და მეორესაც.

კრიზისის ერთ-ერთი ფორმა უკვე კარგა ხანია გამოვლინდა, როგორც ეროვნული კრიზისი რელიგიაში – ამჯერად მხედველობაში მყავს დიდი ესპანელი ფილოსოფოსი **უნამუნო**, რომლისთვისაც ქრისტიანობა არსებობს თავისი ძირითადი მსოფლიო მიმართულებებით, მაგრამ არ არსებობს ესპანური ქრისტიანობის სახით.

ქრისტიანული ცხოვრების გზა ქრისტიანული რელიგიური მოძღვრებაა, რომელიც საუკუნეებს ასაზრდოებს. „ტაძარი“ ეს არის „სახლი უფლისა“ და ამ მოძღვრებისა, ანუ

სახლი დღევანდელი ადამიანური ცხოვრების გზისა. დღევანდელი ადამიანური ცხოვრება საკმაოდ დიდი ადამიანურ-ისტორია გავლილი ეტაპია ცხოვრებისა. იგი კულტურული თუ ზნეობრივი ნორმების საკმაოდ დიდი სხვაობის შემცველია. ამ ახალი, განსხვავებული ცხოვრებით მცხოვრები ადამიანების, ეკლესიისაგან და ეკლესიური სამყაროსგან გაუცხოვებული ახალი თაობების, ახალი კაცობრიული დინების შებრუნება ეკლესიაში, ძველ მამაპაპურ ჭურჭელში ახალი ღვინის ჩასხმას ნიშნავს... „და არავინ შთაასხა ღვინოდ ახალი თხიერთა ძუელთა, რადთა არა განხეთქნეს ღვინომან ახალმან თხიერნი იგი და ღვინოდ დაითხიოს და თხიერნი წარწყდეს, არამედ ღვინოდ ახალი თხიერთა ახალთა შთაასხიან“ - გვასწავლის მაცხოვარი.

მსოფლიოს საქრისტიანო „იმპერიაში“ ეროვნული რელიგიური მოძღვრების საჭიროების აუცილებლობის განცდა იერთებს ეროვნულ მოძღვრებაში ისტორიული და ეპოქალური თავისებურებისა და ეროვნული ბუნების გათვალისწინების აუცილებლობას.

ტაძარი, თავისი არქიტექტურული მშვენიერებითა და უბრალოებით, არ არის მხოლოდ კულტურის ძეგლთა დაცვის სამმართველო ობიექტი. იგი, უპირველესად, ეროვნულ-თეოლოგიური სამმართველო ობიექტია.

ტაძარი ღვთისმსახურების ადგილია, იმ ღმერთის თაყვანისცემის რიტუალის ადგილი, რომელიც ტაძარში შემსვლელთათვის ცხოვრებისა და ადამიანის იდეალად ისახება. ამიტომ ტაძარი – ეს არის მოძღვრება ცხოვრების გზის შესახებ. ამდენად, ტაძარში მიბრუნება ნიშნავს ცხოვრების გზის იმ ფორმის მიღებას, რომელიც დაკავშირებულია ტაძართან.

შეიძლება ითქვას, რომ ნებისმიერი რელიგიური ტაძარი უკვე ნიშნავს ამა თუ იმ რელიგიური მოძღვრების მიხედვით გზის არჩევანს.

ცხოვრება – ეს მარადიული მდინარეა, რომელიც ტაძარში შედის და თავის ფორმას იღებს. ტაძარი აყალიბებს ცხოვრებას ადამიანისას. შეიძლება ითქვას, რომ ტაძარი ცხოვრების სულიერი ყალიბია. ანდრია მოციქულმა, როდესაც ის საქართველოში მოვიდა, გადმოგვცემს „ქართლის ცხოვრება“, დაამხო ტაძრები აპოლონისა და არტემიდასი... ხოლო თუ ანდრია მოციქულის დამხობილი ტაძრები დღესაც აღმართულნი იქნებოდნენ, როგორც არქიტექტურული მშვენიერებანი, ჩვენ ვალდებულნი ვიყავით, ასეთივე ჰუმანურობით გაგვეხსნა აპოლონისა და არტემიდეს სათაყვანებელი სახლები, ვითარცა დიდი კულტურისა და ცივილიზაციის ქმნილებანი. ეს განურჩეველი დამოკიდებულება ხელისუფლებისა ტაძართა მიმართ, დამეთანხმებით, ალბათ, კვლავ ნიშნავს, და უფრო მეტად ნიშნავს, „ტაძრის“ როგორც სულიერი ღირებულების რეალურ უგულებელყოფას, მისი, როგორც იდეოლოგიური ოპოზიციის გაუქმებას. წინააღმდეგ შემთხვევაში აუცილებელია დავდგეთ ტაძრის, როგორც დღევანდელი ცხოვრების სულიერი ყალიბის შემეცნებასთან, ამასთან – ჩვენი რელიგიური თვალსაზრისითაც და ჩვენი ეროვნული თვალსაზრისითაც. რადგან ნებისმიერი ერის ეროვნული კონსტიტუცია შეუძლებელია შეიქმნას მისი მორალური კონსტიტუციის გარეშე, ხოლო მისი მორალური კონსტიტუცია, არ არსებობს მისი რელიგიური კონსტიტუციის გარეშე...

საქართველო, მოგეხსენებათ, პოეზიის ქვეყანაა, ქართველი ხალხი ბუნებით პოეტია. ქართველი კაცი თავისი არსებით კეთილია, თავისი სიკეთით – ბალღურიც...

და აი, მოვიდა, სახელმწიფოს სათავეში ხალხთა ძალაუფლების ქვეყანაში — საბჭოთა კავშირში, კაცი, რომელმაც თავისი პოლიტიკური აღსარებით გაგვაოცა და დაგვაჯერა, რომ ჩვენ შეგვიძლია ვთქვათ ყველა ჩვენი გასაჭირი და სატიკივარი და დავიჯეროთ აღსრულება ყველა საფუძვლიანი სახალხო სურვილის.

ცნობილია, რომ დიდი ხნის შიმშილის შემდგომ ყოველ ადამიანს სიკვდილი ელის, თუ შიმშილი როგორღაც არ შეწყდა საზრდოს მიღებით. მაგრამ ცნობილია ისიც, რომ შიმშილისაგან სიკვდილისპირამდე მისული ადამიანი შეიძლება მოკლა შიმშილითაც და ერთბაშად მიწოდებული ბევრი საზრდოთიც. ის ზეციური მანანა, რომელიც საქართველოს „სახალხოობის, დემოკრატიზაციისა და გარდაქმნის“ ლოზუნგით მოგვევლინა, ქართველმა ხალხმა, თავისი პოეტური ბუნების გამო მიიღო სასწაულებრივ ნატურისთვალად, რომლითაც საუკუნეებით აუხდენელიც შეეძლო აეხდინა. და უკვე ეკლესიურ გზაზე დამდგარი, ხელისუფლებას, ვითარცა უფალს, ყოვლისშემძლეს, მიადგა კარზე... ანთებული სანთლებით...

დემოკრატიზაციის ნორმები არავის დაუდგენია ჯერ-ჯერობით. დიდი წინასწარმეტყველება არ უნდოდა იმას, რომ დემოკრატიზაცია ყველა შემთხვევაში თავისი ბუნებრივი, ლოგიკური თანმიმდევრობით მივიდოდა იმ მოთხოვნებთან, რომლებთანაც მივიდა თითქმის ყველგან – ეროვნული დამოუკიდებლობის მოთხოვნებთან. მაგრამ

ვალდართ, რომ მე-20 საუკუნის დასასრულს, 1989 წლის 9 აპრილს, ჩვენ, ქართველმა ხალხმა, პოლიტიკური დამოუკიდებლობა მოვითხოვეთ არა მხოლოდ საბჭოთა ჰუმანისტური პრინციპების იმედით.

ჩვენ დამოუკიდებლობა მოვითხოვეთ რუსეთთან დაპირისპირებული მსოფლიოსაგან, რაც იმას ნიშნავს, რომ ჩვენი სურვილისათვის პასუხისმგებლობის წინაშე რუსეთთან ერთად უნდა დადგეს მთელი მსოფლიო, მაშინ, როდესაც მსოფლიოს ბედი რუსეთთან ურთიერთობის მშვიდობიანობით წყდება. აქ კიდევ ერთი ფილოსოფოსი მინდა მოვიხმო. მე-20 საუკუნის დიდი ფილოსოფოსი-მოძღვარი – ჯიდუ კრიშნამურტი, ქადაგი თავისუფლებისა. იგი საუკუნის სიბრძნედ აცხადებს იმას, რომ კაცობრიული პრობლემები შეუძლებელია გადაწყდეს მანამ, სანამ კაცობრიობა არ გადაწყვეტს ადამიანის პიროვნულ პრობლემებს. ასევე შეიძლება ითქვას, რომ ჩვენი ეროვნული მეობის ამ ლექსივით ამოხეთქილი პოლიტიკური ამბოხის შემდეგ, ვლინდება დილემმა ეროვნული პრობლემების გარდუვალობისა კაცობრიობისთვის. და კვლავ ვდგავართ განუყოფელი მსოფლიოს, ერთიანი მსოფლიო ოჯახის სატკივარების წინაშე.

მე მინდა ჩემს ერს შევახსენო ისევ იმ ღმერთის ისტორია, რომლის თაყვანისცემითაც ჩამოყალიბდა მისი ორი-თასწლიანი ეროვნული მეობა: რა იქნებოდა მაცხოვარი, რომ ჯვარცმის დროს სიძულვილი და ზიზღი გასჩენოდა იმ ადამიანების მიმართ, რომლებიც მას კონდახებს ურტყამდნენ ფერდებში. ქართველი ერი იმ ახალი ერის მისიით ნაწინასწარმეტყველები ერია, რომელიც უნდა ავიდეს გოლგოთა-

ზე. „ახალსა ამას ერსა საღმრთოსა... საღმრთოჲ შჯული დაგვიმტკიცე ნეტარო“ – ასე მიმართავენ ათონელი მამები ერის ზეციურ მფარველებს. ილია ჭავჭავაძის სიტყვებით რომ ვთქვათ, „თავისი ღმერთივით ჯვარცმული ერი“ იბერთა, თავისი არსებობის ფორმით, საუკუნეების განმავლობაში, უსასრულოდ მიემართება და ადის გოლგოთაზე. ეს ბედისწერაა მისი. ამ მიძიმე მსხვერპლისა და განსაცდელის უამს, ამ დიდი პოლიტიკური და მორალური გაკვეთილის უამს, ჩვენ უნდა შევურიგდეთ იმ ჭეშმარიტებასაც (თუ ეს საჭირო გახდა), რომ მსოფლიოს ისევე არ სცალია დღეს ჩვენთვის, როგორც თამარ მეფის ასულის რუსუდანის დროს არ ეცალა რომის პაპს შორეული საქრისტიანო ქვეყნისათვის. მაგრამ ჩვენი უდიდესი, აღმატებული ზნეობრივი ფესვებიდან ნასაზრდოებ ერს უნდა გვახსოვდეს, რომ

ჩვენ ვერ ვიქნებით თავისუფალნი მანამ, სანამ მსოფლიო არ იქნება ზნეობრივად მაღალი და სამართლიანობით ერთიანი.

ჩვენ ვერ ვიქნებით თავისუფალნი მანამ, სანამ ჩვენი ეროვნული იდეალები არ იქნება უანგარო და უმნიშვნლო ბრძოლით მოპოვებული. სანამ ჩვენი ბუნება არ დაინმინდება ესოდენ მომძლავრებული და თავს დატეხილი შურისა და ერთმანეთის გაუტანლობისაგან.

ამ რამდენიმე წლის წინათ ერთ-ერთმა ჩვენმა ლიტერატურულმა კრიტიკოსმა ქართველი ხალხის მონუმენტური გმირების, აბესალომისა და მურმანის დახასიათების დროს, წარმოიდგინეთ, მურმანის ქომაგად წარმოაჩინა თავი. გაამართლა მურმანის იმ სიყვარულთან ზიარების სურვილი,

რომელთანაც აბესალომი იყო ნაზიარები. ხდება ხოლმე, ზოგჯერ: ისევე როგორც თავისი საქციელის არაეთიკურობას ვერ აცნობიერებს ადამიანი, ვერ აცნობიერებს თავისი აზროვნების არაეთიკურობასაც. ეთიკური, ანუ მორალური სმენა ადამიანისა უფრო იშვიათი და ძნელი ნიჭია, ვინემ ადამიანის მუსიკალური სმენა. მორალური სმენა რელიგიური სმენის ზიარია. მურმანის თანაგრძნობის მსოფლმხედველობრივი პოზიცია თანამედროვე ქართული აზროვნების მსოფლმხედველობრივი კრიზისის სიმბოლოდ მიმაჩნია, ხოლო ეროვნული იდეალის ძიებაში – დამლუპველ შეცდომად, დამლუპველ პოზიციად, რადგან ამგვარ პოზიციაში დარღვეულია ღვთიური წილხვედრილობის კანონი და უპირველესი ცნება უფლის მორჩილებისა და მოშიშობისა. მურმანის თანაგრძნობისა და გამართლების პოზიციას უსათუოდ მივყავართ უფრო დიდ მურმანთან. სატანის გამართლებასთან. ჩვენ გვჭირდება არა მურმანისა და სატანის თანაგრძნობის იდეალი, არამედ ჩვენ გვჭირდება ტარიელებისა და ავთანდილების საქართველო, თინათინებისა და ეთერ-ქალეზის, დიდი სიყვარულის, დიდი ერთგულების, დიდი თავგანწირვის საქართველო. ჩვენ გვჭირდება ჩვენი შებღალული მორალური სმენის გაცნობიერება, ჩვენი საკუთარი ეროვნული მეობისაგან ჩამორჩენის გაცნობიერება. ჩვენ გვჭირდება ჩვენი წმიდათანმიდა გრძნობის, ჩვენი მამულიშვილური პათოსის შემოსვა ეროვნული რაობის ცოდნით, ჩვენი ღრმა ეროვნული თვითშემეცნებით. ეს მთელი ერის შინაგანი სულიერი ცხოვრების დიდი პროცესია. ჩვენ გვჭირდება სამყაროს მოქალაქეობის ჩვენი საკუთარი ეროვნული

ნული შემეცნება, ანუ კეთილისა და ბოროტის გარჩევის ჩვე-
ნი საკუთარი, ქართული სასწორი.

ჩვენ ვერ ვიქნებით თავისუფალნი, დამოუკიდებელნი
და ბედნიერნი მანამ, სანამ ჩვენი ჭეშმარიტი რაობის, ჩვენი
ჭეშმარიტი არსის სამსახურში არ ჩავდგებით ერთიან. ეს
ჭეშმარიტი არსი ქართველი კაცისა არის **კაცთმოყვარეობა**
და **ურთიერთსიყვარული**. მაშინ იგი ერთიანია თავის უფალ-
თან და თავისუფლებასთან. ჩვენ, დიდი ძალისხმევითა და
ძალის მოკრებით, იქით უნდა დავეხმაროთ მსოფლიოს და
ვაჩვენოთ ურთიერთსიყვარულისა და მათი სიყვარულის
დიდი მაგალითი, დიდი სიბოძს და დიდი კაცობრიული
სიყვარულის მაგალითი. ჩვენი დამოუკიდებელი და ყველა-
საგან განსხვავებული კაცთმოყვარეობითა და საერთოდ,
ამაღლებული ყოფით, ჩვენი ქართული ცხოვრების მშვენიე-
რებით უნდა ვაქციოთ მსოფლიო უკეთესად, ვინემ ის არის.

ქიმიური საწანამლაგების მფლობელიცა და ქიმიური მე-
დიკამენტების მფლობელი მსოფლიოც, ყველანაირი მსოფ-
ლიო, რომელიც გარს გვაკრავს, დგას იმ უზენაესი შეგნების
დონეზე, რომ არ არსებობს უფრო დიდი „მედიკამენტი“ კა-
ცობრიული ჯამრთელობისა, ვინემ მედიკამენტები და წამ-
ლები ჩვენი ადამიანური ზნეობისა. ფაქტია, ის სახელმწიფო
თუ ის საზოგადოება, რომელიც 9 აპრილის მსგავსად ქიმიურ
საწანამლაგებსა და სასიკვდილო ნიჩბებს იყენებს, ზნეობრი-
ვად არის ავად და მისი გადარჩენა უფრო ძნელია, ვინემ ფი-
ზიკურად დაჭრილის, ან ქიმიურად მოწამლულის!... ილია
ჭავჭავაძის მკვლელები საქართველოს მკვლელებად შეი-
რაცხნენ, მცდელებად საქართველოს მოკვლისა, მაგრამ ოლ-
ლა გურამიშვილი, ილია ჭავჭავაძის მეუღლე – სულიერი მემ-

კვიდრე თავისი დიდი მეუღლის მოძღვრებისა, ერთადერთი აღმოჩნდა, რომელმაც აიმაღლა ხმა ილიას მკვლელთა სიკვდილით დასჯის წინააღმდეგ. მაშინ რუსეთმა, საიდანაც მოდიოდა ილიას მოკვლის აზრობრივი დასაბამი, რუსეთის კეთილშობილურმა საზოგადოებამ შეძლო და თქვა ის, რაც შეიძლება თავის თავზე საქართველომაც ვერ თქვა: ზნეობრივი მზე საქართველოდან ამოდისო...

უგულოდ დარჩენილ მსოფლიოს სჭირდება ჩვენი გულის მზე...

ქართული ბიზანტიოლოგია და ახალი ქრისტიანული ფენომენოლოგიის საფუძვლები ქრისტე და ბიზანტია*

რომის იმპერიის პატარა პროვინცია — იუდეა, რომელიც თავისი საკუთარი ფუნდამენტური რელიგიის პრინციპებზე მტკიცედ იყო დამყარებული და რომელმაც სწორედ ამ პრინციპების შეცვლისათვის აცვა ჯვარს თავისსავე წიაღში, ეთიკურად და თეოლოგიურად მისგან სრულიად განსხვავებული და სრულიად ახალი რელიგიური მოძღვრებით მოვლინებული იესო ქრისტე, ბუნებრივია, ვერ განახორციელებდა იმ ღვთაებრივ მისიას, რომელიც იესო ქრისტეს ჯვარცმოდან ორმოცდამეათე დღეს, სულთმოფენობის სასწაულებრივ დღეს, სულიწმიდის ძალით იქნა გაცხადებული: ქრისტეს მოციქულები ალაპარაკდნენ მათთვის უცხო ენებზე.

* წინამდებარე დანართი წარმოადგენს ამონარიდებს დენიზა სუმბაძის მოხსენებიდან: „ქართული ბიზანტიოლოგია და ახალი ქრისტიანული ფენომენოლოგიის საფუძვლები“. მოხსენება ნაკითხულ იქნა ბათუმში, რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტში გამართულ ბიზანტიოლოგთა კონფერენციაზე, 2008 წლის სექტემბერში. კონფერენციის ხელმძღვანელი საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის ბიზანტიოლოგიის განყოფილების გამგე, ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი – ქ-ნი ნელი მახარაძე. წინამდებარე დანართი წარმოადგენს დენიზა სუმბაძის მოხსენების პირველ ნაწილს, რომელიც გამოქვეყნდა ჟურნალში: „ლიტერატურა და ხელოვნება“ (რედაქტორი: პოეტი ვაჟა ოთარაშვილი), 2010 წელს.

ცნებით მეტყველებაში ეს მისტერიალური გაცხადება ნიშნავდა იმას, რომ ზეციური ბრძანებით იესო ქრისტეს მოძღვრება უნდა ქცეულიყო სხვადასხვა ენაზე მოლაპარაკე ხალხების ცხოვრების გზად, ანუ ახალ საკაცობრიო მოძღვრებად, საკაცობრიო რელიგიად. ბიბლიურ წინასწარმეტყველთა რწმენა და ოცნება რჩეული ერის მიერ აღიარებული იუდეური მოძღვრების საკაცობრიო რელიგიად ქცევისა შეცვალა ქრისტეს მოციქულთა ახალი განმწესების იდეამ. კაცობრიობის ამ ახალი ამოცანის აღსრულებას ესაჭიროებოდა ახალი სახელმწიფოებრივი ენერგია და ისტორიის ასევე მისტიურმა კანონზომიერებამ დაუშვა ახალი იმპერიის აღმოცენება იმავე იმპერიის წიაღში, რომელშიც ჯვარს აცვეს მაცხოვარი. თითქოს უფალმა რომის იმპერიის ნეკნიდან ამოიღო ევა და შექმნა პიროვნება, რომლის გარეშეც ადამიანური ცოდვა-მადლის ასპარეზი ვერ იარსებებდა. ეს ევა იყო ბიზანტიის იმპერია. ქრისტიანობა აღმოჩნდა ის იდეოლოგიური საფუძველი, რომელიც თავად აფუძნებდა და თავადვე ჰქმნიდა თავისსავე დამამკვიდრებელსა და მებაირახტრე სახელმწიფოს.

– „ესე ჩემი მოძღვრებაა არა ჩემი არს, არამედ მომავლინებელისა ჩემისა“ – ბრძანებდა იესო ქრისტე.

ბუნებრივია, თავად უფალი განაგებდა იმ აუცილებლობასაც, რომელიც ბიზანტიის სახელმწიფოებრივ ენერგიასაც ქმნიდა.

ბიზანტიამ ჩაუყარა საფუძველი ქრისტიანობის მსოფლიო რელიგიად ქცევისა და ახალი, სულიერად ერთიანი, პირველი გლობალური მსოფლიოს შექმნას. უფრო მეტი:

შეიძლება ითქვას, რომ ბიზანტიამ არა მხოლოდ შექმნა ქრისტიანული თეოლოგია, და ქრისტიანობის მსოფლიო აღიარების პირველი ფორმა, აღიარების ის პირველი დოგმატური ტრადიცია, არამედ იუდაიზმსაც, რომელთან დაპირისპირებაშიც მოგვევლინა იესო ქრისტე, გარკვეული თვალსაზრისით, სწორედ იუდაიზმსაც მისცა მსოფლიო თეოლოგიური აზროვნებისა და რელიგიურობის მასშტაბი.

ბიზანტია და საქართველო — „ორნი დანი“:

მარიამ და მართა

ქართული ქრისტიანობა, (რომლის სახელმწიფოებრივ რელიგიად გამოცხადება მეოთხე საუკუნის 30-იან წლებში ბიზანტიური ქრისტიანობის სახელმწიფოებრივ რელიგიად აღიარებასთან ერთად შესდგა), ქართულ ეკლესიურ-ეზოთერულ ცნობიერებაში გააზრებულ იქნა, როგორც ბიზანტიასთან ერთშობილი და თანშობილი. ვიმეორებ: „ქართული სახელმწიფოებრივი ქრისტიანობა“, თორემ, თავად ქრისტეს აღიარება საქართველოში სახეზე გვაქვს ბიზანტიაზე ადრეც, ჯერ კიდევ ბიზანტიის დაარსებამდე, უფრო ზუსტად კი, ქრისტეს სიცოცხლეშივე, საქართველოს იდუმალ სულიერ წრეებში, მცხეთაში, რაზედაც ქვემოთ გვექნება საუბარი. როგორც ცნობილია, ქართული სახეობრივი აზროვნების გამოყენებით ქართულ-ბიზანტიური ქრისტიანობანი ქარაგმუ-

ლად იქნენ განმარტებულნი, როგორც „ორნი დანი“, ანუ როგორც ერთი საშოდან შობილი პიროვნებანი: „ახალმან წინო მოაქცია და ელენე დედოფალმან. ესე არიან ორნი დანი, ვითარცა მარიამ და მართა“ – წერს ქართველი ხალხის გაქრისტიანებასთან დაკავშირებით ავტორი ქართული ეზოთერული საგალობლისა: „ქებაჲ და დიდებაჲ ქართულისა ენისაჲ“, რომელიც, ფაქტობრივად, ბიზანტიის იმპერიის წიაღში დაიწერა, ანტიოქიაში, შავ მთაზე. აქვე უნდა აღვნიშნოთ ისიც, რომ ქართულ მეცნიერებაში, იოანე ზოსიმეს სახელით ცნობილი „ქებაი და დიდებაი ქართულისა ენისაი“ მიჩნეულია უცნობი ავტორის მიერ მეოთხე საუკუნის პირველ ნახევარში შექმნილ თხზულებად. ცხადია, თავად საგალობელიცა და მისი დამწერიც ქართული საიდუმლო ქრისტიანობის კუთვნილებად უნდა ვიგუღვოთ, რომელიც წინარექრისტიანული საიდუმლო ცოდნის მემკვიდრეობასთანაც უნდა ყოფილიყო ნაზიარები. ქართული დამწერლობის ცნობილი მკვლევარი, ბ-ნი რამაზ პატარიძე ადასტურებს, რომ „ქებაი“ დაიწერა 342 წელს, რაც საფუძველს გვაძლევს, ვიფიქროთ, რომ მისი შექმნა კავშირში უნდა იყოს საქართველოს სამეფოს სახელმწიფოებრივი გაქრისტიანების ისტორიულ მოვლენასთანაც. შეიძლება ითქვას, რომ იგი, „ქებაი“, ერთგვარ გვირგვინად დაედგა ქართველი ერის ქრისტიანულ მისიას, მისი ქრისტიანული მისიის გაცხადებას. სწორედ ამ წინასწარმეტყველებას ქართული ენის აღდგომისას უნდა მოჰყოლოდა ასევე მისტერიალური, 367 წელს შესრულებული წი-

ნასწარმეტყველური ასახვა ქართული ენის აღდგომის დღესასწაულებრივი განცდისა დაეათის ცნობილ სტელაში, სადაც ქართული ანბანი, მისი ღვთივკურთხეულობის ნიშნად ანგელოზებს უპყრიათ ხელთ, და წარმოსახავენ მისი ამაღლების მისტერიას. ქართველი ერის მომაქცეველთა – წმინდა ნინოს და ბიზანტიის დედოფლის – წმინდა ელენეს ამ დაწყვილებაში, ავტორი საგალობლისა, თავად ამ მომაქცეველთა წარმომადგენელი ქვეყნების ერთსულოვნებასა და ერთხორცეულობასაც უსვამს ხაზს. აღსანიშნავია რომ წმ. ნინოს და ელენე დედოფლის ამ სულიერ დებად გამოცხადებაში, ქართული ენის მესიანისტური დანიშნულების ამ უჩვეულო სადიდებლის მიხედვით, როგორღაც იგულისხმება ქართული სითამამეც **ბიზანტიისა და საქართველოს თანაზიარ სულიერ მისიათა წარმოჩენაში...** ბიზანტია და საქართველო არა მხოლოდ უტოლდებიან ერთმანეთს, როდესაც დავით აღმაშენებელი, უკვე გაერთიანებული საქართველოს მეფე, უარს იტყვის ბიზანტიის კურაპალატობაზე – ბიზანტიის სარდლის ტიტულზე, ამ უარით, არა მხოლოდ უტოლებს ბიზანტიას საქართველოს, არამედ უფრო მეტიც: „ახალი ათენისა და ახალი იერუსალიმის“ დაფუძნებაზე მოფიქრალი, იგი, აღმაშენებელი დავით, მეფე აფხაზთა და ქართველთა... ბიზანტიას ახალი კაცობრიული მისიის აღსრულებაში ეტოქება.

მოციქულთა სწორებად აღიარებული პირველი დიდი ქრისტიანი იმპერატორი – კონსტანტინე და დედა მისი, ელენე დედოფალი – არნახული და განუმეორებელი ღვაწლის დამდებნი

იყვნენ ქრისტიანობის მსოფლიო რელიგიად დამკვიდრების საქმეში: იმპერატორმა კონსტანტინემ თავისი დედა წარგზავნა იერუსალიმში იმ ჯვარის მოსაძიებლად, რომელზედაც ჯვარს აცვეს მაცხოვარი. იმპერატორი კონსტანტინე იყო თავად ინიციატორი და ორგანიზატორი პირველი მსოფლიო საეკლესიო კრების მონვევისა, რომელიც ქრისტიანობის, როგორც მოძღვრებისა და ქრისტეს, როგორც მოვლენის მრავალსახოვან გაგებათა მონესრიგებას ისახავდა მიზნად. პირველი მსოფლიო საეკლესიო კრების მონვევით, იმპერიის მთელ სივრცეში მოაზროვნე თეოლოგ ღვთისმსახურთა თავმოყრით, იმპერატორმა კონსტანტინემ არა მხოლოდ სათავე დაუდო მსოფლიო გაერთიანებას ქრისტეს ირგვლივ, არამედ სათავე დაუდო ქრისტიანული მოძღვრების სწორად ჩამოყალიბებასა და იმპერატორის წინამძღოლობას თეოლოგიური განსაზღვრებების ჭეშმარიტებად აღიარებაში. მან, თავად იმპერატორმა ბიზანტიისამ წინამძღოლის ჯვარი იტვირთა, და თავად დააკანონა თეოლოგიური მიმართულება ქრისტიანული მრწამსისა: თანაარსობა იესო ქრისტესი სამყაროს შემოქმედ მამასთან. სწორედ ამ დაკანონებით მისცა მან, იმპერატორმა ბიზანტიისამ მიმართულება მთელი კაცობრიობის ქრისტიანულ

აზროვნებას, იესო ქრისტეს მოვლინების მთელ რელიგიურ-ფილოსოფიურ გაგებასა და შემეცნების პერსპექტივას. ქრისტიანობას, როგორც დედა-შვილის რელიგიას, თითქოს დედა-შვილის იმპერია სჭირდებოდა მსოფლიო აღიარებისათვის. იმპერატორი და იმპერატორის დედა, იმპერატორი კონსტანტინე და დედოფალი ელენე, როგორც წმ. ნინოს ცხოვრებიდან ვიცით, კვალდაკვალ ადევნებდნენ თვალს საქართველოში წმინდა ნინოს შემოსვლასა და მისი ქადაგების შედეგებს. „ქება და დიდება ქართულისა ენისა“-ს ავტორის მიერ იერუსალიმის პატრიარქის დისნულის, ქართველთა მომაქცეველის, წმინდა ნინოს პოეტურ-მეტაფორული გამოცხადება ბიზანტიის იმპერატორის – კონსტანტინეს დედის – ელენე დედოფლის დად, და მათი შედარება ქრისტეს საყვარელ დებთან – მართა-მარიამთან, ცხადია გულისხმობდა ბიზანტიასა და საქართველოს შორის ერთსისხლხორცეულობასა და განუყრელობას ურთიერთისაგან, მიუხედავად იმისა, რომ გაუცხადებელი და საიდუმლო რჩებოდა ავტორისაგან, რომელი იყო ბიზანტიასა და საქართველოს შორის მართა და რომელი მარიამი?! – და ვინ იცის, ეგებ შემთხვევითი არ იყო არც ის ფაქტი, რომ ბიზანტიის საიმპერატორო ტახტზე ავიდა ქართველი დედოფალი, რომელიც ერთპიროვნულად გახდა მართაც და მარიამიც, თითქოს ამ ერთპიროვნებაში ისტორიამ მისტიურად გააერთიანა არა მხოლოდ „მართა“ და „მარიამის“ სახელი, არამედ ბიზანტიისა და საქართველოს სულიერი მისიებიც. მართა-მარიამ ბაგრატიონი, დავით აღმაშენებლის მამიდა, ფაქტი-

ურად ხდება არა მხოლოდ ბიზანტიის მოაზროვნეთა მთავარი მფარველი, არამედ საყრდენიც ბიზანტიასა და საქართველოს შორის გადებული გონითი ხიდების, სწორედ იმ ხიდების, რომლითაც ბიზანტიის საკაცობრიო ჩირალდანი უნდა გადმონთებულიყო საქართველოსკენ და გადმონაცვლებულიყო კიდეც „ახალი ათენისა და ახალი იერუსალიმის“ მისიაში...

გელათის აკადემია (ფოტო რესტავრაციის შემდგომ).

აღსანიშნავია, რომ „ქებაჲ და დიდებაჲ ქართულისა ენისაჲ“, რომელიც, როგორც აღვნიშნეთ, ბიზანტიის იმპერიაში შეიქმნა, დავით აღმაშენებლის ეპოქაში, პოეტურ-სახეობრივად არის დაკავშირებული სახარების მართა-მარიამთან, რადგან საგალობელში ენა – ქართული – შედარებულია სახარე-

ბის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს გმირთან, ლაზარესთან, რომელმაც ქრისტეს ცხოვრებაში საბედისწეროდ მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა. ლაზარე – ძმა მართასი და მარიამის- გამორჩეულად უყვარდა უფალს – იესო ქრისტეს: – შენ რომ აქ ყოფილიყავი, არ მოკვდებოდაო ჩემი ძმა... – შესტირის მარიამი უფალს და ლაზარეს სიკვდილით შეძრული უფალი იესო ქრისტეც ადამიანური მღელვარებით იწყებს მარიამთან ერთად ტირილს: „და ცრემლოდა უფალიცა“ – გადმოგვცემს მახარობელი იოანე, მარიამთან ერთად ატირებულ და ცრემლმღვარე იესო ქრისტეზე. ქრისტოლოგიურ მეცნიერებაში არსებობს აზრი, რომ იესო ქრისტე მოძღვარია მარიამისაც და ლაზარესიც, და რომ სახარებისეული ლაზარე არის იგივე იოანე ღვთისმეტყველი, რომელიც ღვთისმშობელთან და მარიამ მაგდალინელთან ერთად დგას ჯვარცმის დროს იესო ქრისტესთან, რომ ლაზარეა ის უსაყვარლესი მოციქული ქრისტესი, რომელსაც უკვე ჯვარზე გაკრული მაცხოვარი ეტყვის თავის უკანასკნელ სიტყვას: „აჰა, დედა შენი!“ და საკუთარ დედას დაუტოვებს. ეს არის ის იოანე, რომელსაც ჯვარზე გაკრული მაცხოვარი არა მხოლოდ საკუთარ დედას ჩააბარებს, არამედ თავისი შვილობის ადგილსაც გადასცემს მას: „დედაო! აჰა შვილი შენი!“ — მართავს იგი უკანასკნელი სიტყვით საკუთარ დედას. საგალობელი კი: „ქებაჲ და დიდებაჲ ქართულისა ენისაჲ“ გვაუწყებს, რომ: „სახარებასა შინა ამას ენასა (ანუ ქართულ ენას-დ.ს.) ლაზარე ჰქვიან“.

იქვე, ამ სტრიქონთა მიჯრით, საგალობლის ავტორი იძლევა იმის განმარტებასაც, რომ ქართული ენის შედარება „ოთხი დღის მკვდარ“ ლაზარესთან, ნიშნავსო შედარებას „ოთხი ათასი წლით მძინარეს“- თან, რადგან თვითოეული დღე უდრისო მეტაფორულად ერთ ათასეულ წელს. უფრო ნათლად და გამჭვირვალედ გაცხადება საიდუმლო აზრისა, წარმოუდგენელია. უფრო ნათლად და ამალღებულად თქმა ქრისტიანობის მსოფლიო ბედისწერაში ქართული ენის მისიისა, შეუძლებელია. მისია ენისა კი, არის მისია ერისა. ეს საკრალური აზრი, როგორც ჩანს, მარტო ანტიოქიის „შავი მთის“ სამონასტრო ცხოვრების კუთვნილება როდი იყო! „ახალსა ამას „ერსა საღმრთოსა“-ო, როდესაც ვკითხულობთ ათონელი მამების საგალობელში, როდესაც ქართველი ერის განსაზღვრებად და დახასიათებად, „ახალი ერისა“ და „ღვთაებრივი ერის“ ტიტულებს ვისმენთ, აშკარა ხდება, რომ ქართულ მონასტრულ ყოფიერებაში, როგორც საბერძნეთში, ასევე მთელი ბიზანტიის იმპერიულ სივრცეში, ფარულად ინახებოდა აზრი, ქართველი ერის, როგორც „ახალი ერის“ სამომავლო მნიშვნელობის შესახებ, ოთხი ათასეული წლის გასრულების ჟამს. აღსანიშნავია, რომ თუ „ქება და დიდება ქართულისა ენისა“-ს საგალობლის შექმნა ანტიოქიის „შავი მთის“ სავანეთა სულიერ სიღრმეებთან აკავშირებს საქართველოსა და ქართველი ერის მომავალს, საგალობელში გადმოცემული საიდუმლო მისია ქართული

გელათის სამონასტრო კომპლექსი.

ენისა და ქართველი ერისა, გვაკავშირებს სინას მთასთან, საიდანაც ეს საგალობელი ჩვენმა დიდმა მეცნიერებმა ჩამოიტანეს 1902 წელს, ვითარცა დიდმა მოციქულებმა ქართველთა ქვეყნის: **ივანე ჯავახიშვილმა და ნიკო მარმა**. უფრო ადრე კი **ალექსანდრე ცაგარელმა** მიაგნო სინას მთაზე ამ საგალობელს. შემთხვევითი არ უნდა იყოს ის ისტორიული რეალობა, რომლითაც ამ საგალობლის შემობრძანება საქართველოში ხდება სინას მთიდან და არა შავი მთიდან, როგორც ეს შეიძლებოდა მომხდარიყო და არ მოხდა. თითქოს სიმბოლურად, ღვთის ნებით, ვითარცა წინასწარმეტყველმა მოსემ ჩამოუტანა სინას მთიდან ებრაელ ხალხს ათი

მცნება და სჯული ცხოვრებისა, ისე ჩამოუტანეს ჩვენმა დიდმა მეცნიერებმაც ქართველ ხალხს მათთვის უცნობი ტექსტი საგალობლისა, რომელშიაც ქართველი ერის ვინაობა და დანიშნულება იყო გაცხადებული. ამ ვინაობისა და დანიშნულების შესახებ ქართველმა ხალხმა ასე დოკუმენტურად არაფერი იცოდა. ცალკე იყო ეს დანიშნულება და მისია და ცალკე იყო მისგან თავად ქართველი ხალხი, რომელშიაც იდო ეს მისია, რომელიც თავად იყო მატარებელი ამ მისიისა და რომლის გარეშეც ეს მისია კარგავდა მნიშვნელობას. უფრო მეტი: რომლის გარეშეც ეს მისია არ არსებობდა. საგალობლის ჩამოტანით სინას მთიდან ქართველმა ერმა და მისმა მისიამ ერთმანეთი იპოვეს, მოხდა პირველი გაერთიანება ქართველი ერისა და მისი დანიშნულების შესახებ მონოდებული საიდუმლო აზრის, მაგრამ გაერთიანება ფიზიკური და არა ცნობიერი. ბევრი რამ საგალობელში ძალზედ ცხადად იყო გადმოცემული – მაგრამ მაინც გაიდუმალებული იყო. თუ ენა ქართველთა მეტაფორულად ნიშნავდა ლაზარეს, რომელიც ოთხი ათასეული წლის დასრულების შემდგომ უნდა აღდგენილიყო მკვდრეთით, ეს აღდგინება უნდა შემდგარიყო იესო ქრისტეს გზით, რამდენადაც მეორედ მოსვლა იესო ქრისტესი იოანე ღვთისმეტყველის მიერ განიმარტებოდა როგორც წარმოგზავნა სულიწმიდისა. იესო ქრისტეს მიერ (იხ. იოანეს სახარება). უფლება გვაქვს დავასკვნათ, რომ ქართული ენის აღდგინება უნდა მომხდარიყო ქრისტეს მიერ და სული წმიდის ქრისტეს მიერ წარმოგზავნის გზით. ანუ ქრისტესმიერ მოვლინებული სულიწმიდის

გზით: იოანეს სახარების მიხედვით, უნდა აღსრულებულიყო სულიწმიდისმიერი განმარტება ყოველივესი ქრისტეს მიერ; იოანეს სახარებისავე თანახმად, ის, რაც – როგორც თავად მაცხოვარი ბრძანებს – მაცხოვრის საიდუმლოდ დარჩა და ვერ განემარტა თავად ქრისტეს მოციქულებსაც კი, უნდა განმარტებულ იქნას სულიწმიდის მიერ. გავიხსენოთ: ბოლო სიტყვად მაცხოვარმა ამგვარი რამ უთხრა თავის მოციქულებს: „კიდევ ბევრი რამ მაქვს თქვენთვის სათქმელი, მაგრამ იმაზე მეტს, რაც უკვე გითხარი, თქვენ ვერ იტვირთავთ, ხოლო როდესაც მოვა იგი, ჭეშმარიტების სული, წაგიძღვებათ თქვენ ყოველი ჭეშმარიტებისაკენ, ვინაიდან თავისით კი არ ილაპრაკებს, არამედ რასაც მოისმენს, იტყვის და მომავალს გაუწყობთ თქვენ.

ის მადიდებს მე, ვინაიდან ჩემგან მიიღებს და თქვენ გაუწყობთ“ (იოანეს სახარება 16, 12-14).

ახალი ნინო

როგორც აღვნიშნეთ, ქართველი ერის სულიერი მისია „ქება და დიდება ქართულისა ენისაჲ“-ს ავტორის მიერ **გაცხადებულია ქართული ენის მისიაში**, რამეთუ ქართული ენა განმარტებულია ენად მეორედ მოსული უფლისად. კაცობრიობის ცნობიერებაში ოთხი ათასეული წლის განმავლობაში დამარხული ქართული ენის აღდგინება მოხდებაო უფლის მეორედ მოსვლისა და ამ გზით ყოველივე საიდუმლოს განმარტების ჟამს. ეს ოთხი ათასეული წელი ავტორისაგან ით-

ხოვს ამ „დამარხულობის“ შემეცნებას, ანუ ამ დამარხულობის ისტორიის, მისი საწყისისა და განვითარების გაცნობიერებასა და ამოკითხვას: რას ნიშნავს: „დამარხულ არს ენად ქართული“. და რას ნიშნავს: „ენა უფლისა იესო ქრისტესი - მეორედ მოსვლის ჟამს?!“ როდესაც მოვა იგი, ჭეშმარიტების სული, წაგიძღვებათ თქვენ ყოველი ჭეშმარიტებისაკენ, ვინაიდან თავისით კი არ ილაპარაკებს, არამედ რასაც მოისმენს, იტყვის და მომავალს გაუწყობთ თქვენ. ის მაღიღებს მე, ვინაიდან ჩემგან მიიღებს და თქვენ გაუწყობთ.“ (იოანე 16, 12-14) რატომ არის იგი, ქართული ენა დამარხული?! და რას ნიშნავს დამარხულობა ენისა?! ამ თვალსაზრისით საინტერესო უნდა იყოს „„ქებაა“-ს კიდევ ერთ-ერთი უმთავრესი დებულება, მოცემული ქართველთა განმანათლებლისა და ქრისტეს რჯულზე მომაქცეველის, წმ. ნინოს დამახასიათებელ ისეთ განსაზღვრებაში, როგორიც არის „ახალი ნინო“, რაც მექანიკურად უშვებს „ძველი ნინოს“ არსებობასაც და ამ „ძველი ნინოს“ შემეცნებისაკენ აბრუნებს ქართველთა გონებას, იქითკენ, როცა „ძველი ნინო“ და ოთხიათასეულის წინარე ქართული ენა იყვნენ ერთად. სად ერთიანდება „ძველი ნინო“ და ოთხი ათასეულის წინარე, ანუ „დამარხვამდელი“ ქართული ენა?!

აკადემიურ მეცნიერებაში ცნობილია, რომ „ნინო“-ში მოცემული ფუძე „ნინ“, იგივეა, რაც „ნან“ და „ნენ“, და რომ ისინი ერთი და იგივე ძირის ფონეტიკურ სახესხვაობებს წარმოადგენენ და ცივილიზაციათა ყველაზე არქაულ ეტაპზე, წინა-

რე, ანუ ღრმად წინარე ქრისტიანულ ცნობიერებაში, დედალ-
ვთაების ცნებასთან არიან გაიგივებულნი. ასე, რომ **წმ. ნინო**
წარმართული დედალვთაების მოსახელეა. ამაში სადაო
არაფერია, მაგრამ საკითხი ეხება არა მხოლოდ მექანიკურ
გამეორებას დედალვთაების სახელისას, არამედ რაღაც უფ-
რო მეტსა და მნიშვნელოვანს. მართალია ეს მეტი და მნიშ-
ვნელოვანი ეხება წმ. ნინოს სახელწოდების სახოტბოსა და
საგალობლისეულ აღზევებას, მაგრამ მაინც შეიძლება ით-
ქვას, რომ რაღაცა ფორმით ეხება წმინდა ნინოსეულ ფუნ-
ქციონალურ ჩანაცვლებასაც ნანაში, რაც უფლებას აძლევს
საგალობლის ავტორს, ისაუბროს „ახალი ნინოს“ შესახე-
ბაც.

პროფესორმა **რევაზ სირაძემ**, წლების წინ, თავის გამოკ-
ვლევაში წმ. ნინოზე, საგანგებოდ და დამაჯერებლად წამოს-
წია საკითხი დედაუფლისეული ატრიბუტებით წმ. ნინოს შეს-
ხმათა და აღმკულებათა შესახებ. ჩვენ, ჩვენი მხრიდან, თავის
დროზე შევნიშნეთ, რომ „ძველი ნინო“, როგორც უხილავი და
ნაგულისხმარი ცნება „ქებად და დიდებად“-ს ავტორისა, უნ-
და იყოს მხოლოდ დიდი დედა ნანა, ქართველთა დედა
ლვთაება და უძველესი სალოცავი, რომელიც ქრონოლოგიუ-
რად, რელიგიური ცნობიერების ეტაპობრივი განვითარების
გზაზე, წინ უსწრებს მამა-ღმერთის ბიბლიურ, უფრო ზუს-
ტად, ძველი აღთქმისეულ ერთპიროვნულ აღიარებასა და
თაყვანისცემასაც.

„ქებაჲ და დიდებაჲ ქართულისა ენისაჲ“, როგორც **ეზოთერული, ანუ საიდუმლო თხზულება** და ავტორისეული იდუმალი ხედვა ქრისტიანული მსოფლიოს განვითარებისა, ჩვენის ფიქრით სიღრმისეულ კავშირში უნდა იყოს დავით აღმაშენებლის „სხვა“, ანუ „ახლისა ათენისა“ და მეორე, ანუ ახალი „იერუსალიმის“ იდეასთანაც. მითუმეტეს, რომ ვიცით: „ახლისა ათენისა და მეორე იერუსალიმის“ იდეის ავტორი – საქართველოს დიდი მეფე – დავით აღმაშენებელი – სისხლხორცეულად არის დაკავშირებული ათონის მთის ქართველ მამებთანაც და ბიზანტიის თეოლოგიურ – ფილოსოფიურ სამყაროსთანაც. ესოდენ სიღრმისეულად განათლებული და განსწავლული მეფის – დავით აღმაშენებლისათვის, შეუძლებელია, ცნობილი არ ყოფილიყო სულისკვეთება ათონელი მამებისა, რომლითაც ისინი დაუფარავად ღაღადებდნენ თავიანთ წარმომადგენლობას „ახალი ღვთაებრივი ერისას“ და თავიანთ პოეტურ საგალობლებში შესთხოვდნენ უფალს შეწევნასა და მფარველობას „ახალი საღმრთო ერისას“, ანუ საკუთარი მშობლიური ქვეყნისა და მშობლიური ხალხისას. „ახალი ერი“ მათთვის იყო იბერიელი ხალხი – ანუ დღევანდელი ქართველი ერი.

ბიბლიური შემოქმედი ღმერთის გაგება ბიზანტიის მფარველობაში მყოფ საქართველოში

– „ბიზანტია დასავლეთ ევროპის ხალხებისათვის აღასრულებდა ცოდნისა და განათლების უხვი წყაროს როლს. XII საუკუნის ბოლომდე, თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ბიზანტია იდგა დასავლეთის ხალხებისათვის მიუწვდომელ დონეზე თეოლოგიის, ფილოსოფიისა და კულტურის სფეროებში. ეს უპირატესობა ბიზანტიისა (ევროპასთან მიმართებით) შეგნებული ჰქონდა დასავლეთის მხოლოდ ზოგიერთ საუკეთესო ადამიანს“ — წერს ბიზანტიის ისტორიის ცნობილი მკვლევარი — თეოდორ უსპენსკი.

XI საუკუნის II ნახევარში ბიზანტიური თეოლოგიისა და ფილოსოფიის სამყაროში ყველაზე პოპულარულ სახეებად გვევლინებიან **მიქაელ ფსელოსი** და **იოანე იტალოსი**, რომელთაგან პირველი მასწავლებელია, ხოლო მეორე – მისი მოწაფე, ამასთან ინტელექტუალური მეამბოხე. იოანე იტალოსი, ანა კომნენეს ტერმინით: „ბარბაროსული გაბედულებით დაჯილდოვებული პიროვნებაა და ამხედრებულია თავისი მასწავლებლის დოგმატური თვინიერების წინააღმდეგ“. მიქაელ ფსელოსი ქრისტეს მოვლინების ფილოსოფიურ წინასწარმეტყველებას უკვე პლატონის ნააზრევში ხედავდა. ბიზანტიური დოგმატური აზროვნების ამ დიდი ავტორიტეტის გზით ბიზანტიის იმპერია ქრისტიანული დოგმების განმარტებებსა და ქრისტიანული თეოლოგიის ჩამოყალიბებაში კლასიკურ ბერძნულ ფილოსოფიას ეყრდნობოდა. მოძღვრე-

ბა ქრისტესი ამით ისახებოდა საკაცობრიო გონითი ევოლუციისა და ღვთაებრივი გამოვლინების გვირგვინად.

– იოანე იტალოსმა, XI საუკუნის ბიზანტიური ფილოსოფიური აზრის ამ ბრწყინვალე და გავლენიანმა წარმომადგენელმა, ვერ შეძლო თავისი ფილოსოფიური სისტემა საეკლესიო მოდელზე თვინიერად მოერგო, რადგან უფრო მოაზროვნე იყო, ვინემ საეკლესიო თეოლოგი – წერს თეოდორ უსპენსკი.

ეს თავისუფალი ნება ჭეშმარიტების ძიებისა ძვირად დაუჯდა იოანე იტალოსს. საიმპერატორო ხელისუფლებას, რომელიც საეკლესიო ერთსულოვნებაზე იყო დაყრდნობილი, იტალოსის თავისუფალ აზროვნებასა და ეკლესიის დოგმატურ ტირანიას შორის არჩევანი არ ჰქონდა. იოანე ფილოსოფოსს, რომელიც ბიზანტიის იმპერიის მსმენელთა შორის უდიდესი ავტორიტეტით სარგებლობდა, ბრალად დაედო უპატივცემულობა ეკლესიისა და იმპერიის ხელისუფალთა მიმართ.

1083 წლის 13 მარტს, 28 წლის განმავლობაში კონსტანტინოპოლის უნივერსიტეტის სახელგანთქმული რექტორი – პროფესორი იოანე იტალოსი, ბრალდებული თავად ბიზანტიის იმპერატორის, ალექსი კომნენოსის მიერ, ეკლესიის მიერ შეჩვენებულ იქნა. ბერად აღკვეცას კი წინ არაფერი ედგა, რადგან ბერობა იყო მისთვის ცოდვა – დანაშაულთა მონანიებისა და სიკვდილისათვის მზადების თავშესაფარი. წარმოვიდგინოთ, რა მძიმე უნდა ყოფილიყო ამ ტრალიკული და შეჩვენებული მოაზროვნისა და მისი მოწაფეების მდგომარეობა და ხვედრი ბიზანტიაში! და მათ შორის მისი მიმდევ-

რის, ქართველი ფილოსოფოსის იოანე პეტრიწის! იოანე იტალოსის 99 ტრაქტატიდან ერთი – 64-ე ტრაქტატი – დანერი-ლი ეპისტოლარული ფორმით: „აბაზგ გრამატიკოსს, გრამატიკის ზოგიერთი საკითხის შესახებ“^{*} – მიმართულია მისი მოწაფის, იოანე პეტრიწისადმი, რომელსაც დავით აღმაშენებელი, საქართველოს უდიდესი მეფე და მოაზროვნე, XI საუკუნისა და XII საუკუნის მიჯნაზე საქართველოში იწვევს ახალი ფილოსოფიური აკადემიის, გელათის აკადემიის დასაარსებლად და სამართავად, იწვევს ახალი და უდიდესი მისიონით: გელათი, რომლის დამფუძნებლად და სამართავადაც დავით აღმაშენებელი იოანე პეტრიწს ბიზანტიიდან იწვევს, უნდა იქცეს „ახალ ათინად და მეორე იერუსალიმად!“ შეიძლება ითქვას, რომ იოანე იტალოსის მოწაფისა და მოღვაწის – იოანე პეტრიწის საქართველოში მოწვევით დავით აღმაშენებელს საქართველოში მოაქვს აზროვნების ის ჩირაღდანი, რომელიც იოანე იტალოსის მიერ კონსტანტინოპოლის უნივერსიტეტშია ანთებული, იმ იტალოსის, რომელიც ბიზანტიის იმპერატორისა და საეკლესიო კრების ერთობლივი ბრძანებით გაძევებულია ბიზანტიის ყველა სამოღვაწეო ასპარეზიდან. როგორც ვხედავთ, დავითი არ უშინდება ვითარებას და თავისუფალი აზროვნების ცეცხლს, ეკლესიური შეჩვენების გზით კონსტანტინოპოლის უნივერსიტეტიდან გაძევე-

^{*} იხ. იოანე იტალოსი – თხზულებანი, თბ. 1966 წელს გამოცემული ნათელა კეჭაყმაძის მიერ გრიგოლ წერეთლის გამოცემის მიხედვით.

ბულს, იტაცებს ბიზანტიის ქვეშევრდომობაში მყოფ ქვეყანაში — ბიზანტიის ყველაზე განსწავლული დედოფლის, დავით აღმაშენებლის მამიდის, მართა — მარიამ ბაგრატიონის სამშობლოში. იოანე იტალოსის ქართველი მოწაფის გზით ბიზანტიაში ჩამქრალი მისია მსოფლიოს გონითი და სულიერი წინამძღოლობისა დავითის ხედვაში უნდა გადმონაცვლებულ და გადმონათებულ იქნას საქართველოში! გელათში, რომლის თავდაპირველი სახელწოდებითი ფორმაა „გაენათი“. როგორც ვხედავთ, თავისი აზრობრივი მისიის მიხედვით, ასედაც იწოდა გეოგრაფიულად, ეს სავანე მონასტრულ-განმანათლებლობითი კომპლექსისა: გაენათი!

იოანე პეტრიწი, ბიზანტიური განათლებისა და ბიზანტიური ფილოსოფიურ-თეოლოგიური აზროვნების წარმომადგენელი, იოანე იტალოსის მსმენელად და მოწაფედ ცნობილი, საქართველოში სწორედ მაშინ აღმოჩნდება მოაზროვნე მეფის რჩეული, როდესაც მისი მასწავლებელი აღმოჩნდება ანათემაზე გადაცემული ბიზანტიის იმპერატორის მიერ, როდესაც ბიზანტიაში აღარც იტალოსის მოწაფეებს ედგომებათ და აღარც ბიზანტიას სცალია ახალი თავისუფალი აზროვნებისათვის.

აღმოჩნდა, რომ დავით აღმაშენებლის მამიდა, ბიზანტიის ქართველი დედოფალი, მართა ყოფილი მარიამი, თავისი დიდი განათლებისა და ნიჭიერების გამო ღრმად დაკავშირებული ბიზანტიის ფილოსოფიურ წრეებთან, ანათემაზე გადაცემულ ადამიანებთანაც იყო ღრმა სულიერ და ინტელექტუალურ კავშირში. იტალოსის ერთ-ერთი ფილოსოფიური ეპის-

ტოლე – მარიამის მეუღლისადმი მიმართული, – აშკარად მეტყველებს იმაზეც, რომ იმპერატორი მიხეილ დუკა ბიზანტიის მამათათვის საშიშ ინტელექტუალურ ლაბირინთებშია გახვეული.

სულ ახლახანს, ქ-ნმა თინათინ ცქიტიშელმა თავის სადოქტორო დისერტაციაში: თეოფილაქტე ბულგარელის იოანეს სახარებისეული განმარტებების შესახებ, განმარტებების, რომლებიც მარიამ დედოფლის დაკვეთით არის შესრულებული, განსაკუთრებულად წამოსწია წინ და, უნდა ითქვას, რომ პირველმა გააუღერა სიღრმისეულად და მასშტაბურად იმპერატორ მიხეილ დუკას მეუღლის, ბიზანტიის ქართველი დედოფლის – მართა-მარიამ ბაგრატიონის ინტელექტუალური ღვაწლი საქართველო-ბიზანტიის ურთიერთობაში, საგანგებოდ კი – იმპერიაში ცნობილი მოაზროვნის – თეოფილაქტე ბულგარელისა და იოანე პეტრიჩისეულ ურთიერთმიმართებაში. აშკარაა სრულიად, რომ ბიზანტიის იმპერატორი და დედოფალი სიღრმისეულად არიან ჩართულნი იმპერიის თეოლოგიური პრობლემების განხილვა-გადანყვეტაში. მაგრამ ეს მათთვის არის უკვე არა მხოლოდ საშიში შემეცნების საქმე, არამედ მამათაგან მხარდაჭერისა და საბოლოოდ მათ მიერ – იმპერატორისა და დედოფლის მიერ – საიმპერიო ძალაუფლების პყრობის მიზანიც. ფაქტიურად შიში, რომელიც კონსტანტინე დიდს ჰქონდა IV საუკუნის დასაწყისში, გამართლდა: ეს დოგმატური ომები დამინგრევენო იმპერიას – უთქვამს იმპერატორ კონსტანტინეს.

და უკვე დავით აღმაშენებლის დროს, წინასწარმეტყველური ნიჭით აღჭურვილ ნებისმიერ მმართველს ბიზანტიისას თუ საქართველოსას, შეეძლო განეჭვრიტა, რომ ქრისტიანობის ეს მეჩირაღდნე ქვეყანაც, ბიზანტიაც გადასარჩენი იყო და ბიზანტიის აზროვნებაც. თავისუფალი აზროვნების ცეცხლი, რომელიც იოანე იტალოსმა ბიზანტიაში დაანთო, ეკლესიურ-დოგმატური დიქტატურით ჩახშული, სწორედ იქ შეიძლებოდა აელვარებულიყო, სადაც დავით აღმაშენებლისთანა პიროვნება მეფობდა, პიროვნება, რომლისათვისაც არა მხოლოდ შინარელიგიური პაექრობანი იყო ტოლერანტობის საგანი, არამედ – სრულიად განსხვავებულ და ურთიერთდაპირისპირებულ რელიგიათშორისიც. ფილოსოფიურ აზროვნებასა და რელიგიაში ჩაღრმავების თავისუფალი შესაძლებლობები მხოლოდ ისეთ ქვეყანაში შეიძლებოდა ხორცშესხმულიყო, რომელსაც ტოლერანტი და ღრმად მოაზროვნე მეფე განაგებდა, ქვეყანაში, სადაც კაცობრიობის ისტორიაზე ამაღლების ძალა და დიდსულოვნება უხვად მომადლებულიყო ღვთისაგან, სადაც „ახალი ათენისა და მეორე იერუსალიმის“ იდეალი სახელმწიფო იდეალისა და სახელმწიფო მიზანდასახულობის დონეზე იყო ამაღლებული, სადაც ძალაუფლება საქართველოს ბაგრატიონთა დინასტიის ისეთ უძლიერეს წარმომადგენელს ეპყრა ხელთ, რომელსაც შეეძლო ზემოდან დაეხედა ბიბლიურ მეფეთაგან თვით ყველაზე რჩეულთათვისაც კი, და თავისი ადამიანური და ეკლესიური სინანულის საგნად და სიჭაბუკის ცოდვად სწორედ

ბიბლიურ მეფეთა გაიდულება და მისაბაძ მაგალითად აღიარება მიეჩნია:

„ვაცოდვე ერი ჩემი

ვითარცა მეფეთა მათ მისთა-ისრაელი“

„ისრაელისა მეფეთა ვჰბაძევდ,

გარნა ურჯულოთა“ ... –

– ჰგოდებს დავით აღმაშენებელი თავის „სინანულის საგალობლებში“, რომლებიც არა მხოლოდ მისი პიროვნული ქრისტიანული სიცოცხლისა და ქრისტიანული აზროვნების გვირგვინად არის მიჩნეული, არამედ სინანულის კაცობრიული განცდის პოეტურ შედეგადაც. „გალობანი სინანულისანის“ ზემოთმოხმობილ სტრიქონებში მოცემულ ამ თვითაღმატებულებას დავით აღმაშენებლისეული განცდისას აქვს თავისი პიროვნული და ისტორიული საფუძველი, რადგან ისტორიული რეალობით დავით აღმაშენებლის სულში, მის კაცობრიულ წინამორბედებზე, თუნდაც იმ დიდ და სახელგანთქმულ ბიბლიურ მეფეებზე უპირატესი ლამპარი ანთია, ყველა ნათელზე აღმატებული წყარო ახალი კაცობრიული ნათლისა. მისთვის უბრალო რამ არ არის ის განგება და ბედისწერა, რომ იგი ქრისტეს მოვლინების შემდგომ დაბადებული კაცია, რომ ნათელი წუთისოფლისა მას ერგო წილად, როგორც მეფესა და ადამიანს. ეს ნათელი და ლამპარი, ცხადია მისთვის არის იესო ქრისტე, რომელიც დავით აღმაშენებელს, ერთის მხრივ, მოსავს უდიდესი თავმდაბლობით, და მეორე მხრივ, ადამიანური ღირსების უზენაეს მწვერვალზე

აპყავს: ჩვენს მიერ უკვე მოხმობილ „გალობანში სინანული-სა“ დავით აღმაშენებელი განიცდის თავის თავს ყველაზე მდაბალ და ყველაზე ცოდვილ წარმომადგენლად კაცთა შორის: „მე უფსკრული შესაკრებელი ბილწებათა ღვართად“ – წერს იგი. განა იგივე პათოსით არ არის დაწერილი მისი ანდერძიც, რომლითაც იგი უნდა დაიკრძალოს გელათის კარიბჭეში, რათა ფეხი დაადგას ყოველმან შემსვლელმან?! და ამავე დროს, რამხელა აღზევებაა, რაოდენი უპირატესობის განცდაა მის პიროვნულ ქრისტიანულ მეობაში, როდესაც ბიბლიურ მეფეთა მიმართ უკვე სულიერი სიმაღლითა და სულიერი უპირატესობით მონანული, ღვთისგან მინიჭებული წილხვედრილობით განაცხადებს: „ისრაელისა მეფეთა ვბადევდ, გარნა ურჯულოთა“.

ბიბლიურ მეფეთა პიროვნული ფენომენებით აღფრთოვანება და მიმბაძველობა მათი, სიჭაბუკისეულ ცოდვად განცდილი დავით აღმაშენებლის მიერ, უკვე დიდი ადამიანური და ეროვნული ცოდვის ხარისხშია აქ აყვანილი. ეს დავით აღმაშენებლისეული ღრმად ქრისტიანული გოდება სინანული-სა, ისრაელისა მეფეთაგან აღფრთოვანებისა და მათდამი მიმბაძველობის გამო, ჩვენს ხედვაში ერთგვარად ცნაურდება, როგორც მისტიური, საუკუნეთაშემდგომი პასუხი თავად ისრაელიანთა უდიდესი მეფის – დავით წინასწარმეტყველის გოდებაზე: „ვაიმე! ხიზანი ვარ მეშექისა!“ მართალია 120-ე ფსალმუნის ეს სტრიქონი დავითის სახელით შექმნილად განიმარტება, და არა დავითისად, მაგრამ ფაქტია, რომ იგი და-

ვითისავე ეროვნული ცნობიერებისა და განცდის გამოვლენაა მხოლოდ. აქ, ამ მისტერიაში, საუკუნეთა წიაღ, თითქოს ერთმანეთს ესიტყვება ორი უდიდესი წარმომადგენელი კაცობრიული მოდგმის! უფლის წინაშე ჰგოდებს ორი დიდი „დავითი“! პირველი – ბიბლიური – მეფე და წინასწარმეტყველი ებრაელი ხალხისა და ავტორი ფსალმუნთა, ანუ ღვთისადმი საგალობელთა დიდი ციკლის, და მეორე – ავტორი თხზულებისა და უდიდესი ქრისტიანული ვედრება – აღსარებისა, რომელსაც ჰქვია: „გალობანი სინანულისანი“, ასევე მეფე – მგოსანი და რჩეული ქართველი ერის, წმინდანად შერაცხული ქართული ეკლესიისაგან და აღმაშენებლად წოდებული ქართველი ხალხის მიერ. ბიბლიური „მეშექი“, როგორც ცნობილია, ნიშნავს „მესხს“, გოდება ბიბლიური დავითისა მიმართულია ზოგადად მესხური მოდგმის მიმართ, მესხები ხომ ქართველთა უშუალო წინაპრები არიან, და თანამედროვე წარმომადგენლები ქართული მრავალფეროვანი ეთნიკური სტრუქტურისა, ანუ კუთხური მრავალფეროვნების. ეს ჩვენთვის ანბანური ჭეშმარიტებაა და არავისთან ვდაობთ. ხიზნობა, ანუ მდგმურობა მეშექისა, იმ ხალხისა, რომელიც ქართველი ერის გენეტიკურ წინამორბედად არის აღიარებული და ცნობილი, საგანია ბიბლიური დავითის გოდებისა. ამ გოდებიდან თითქმის ორჯერ თორმეტი საუკუნის შემდეგ, მეშექთა ანუ მესხთა, ანუ ქართველთა დიდი მეფე და სარდალი – დავით აღმაშენებელი, დგება რა მათზე მალა, გოდებით მოინანიებს თავის ჭაბუკურ ცდუნებებს ისრა-

ელიანთა დიდი მეფეებით შთაგონებულობისა და მათდამი მიმბაძველობის გამო.

თუ გავიხსენებთ, რომ დავით აღმაშენებლის მეფობამდე ბიზანტიის კუროპალატობა იყო ქართველ მეფეთა იმპერიული მოვალეობისა და თანამდებობრივი ღირსების ბიზანტიური სტატუსი, და გავიხსენებთ იმასაც, რომ დავით აღმაშენებელმა უარყო კუროპალატობა ბიზანტიისა, აშკარა ხდება, რომ დავით აღმაშენებელმა საქართველოს მეფის ღირსების შინაარსი ძირფესვიანად შეცვალა. აქედან გამომდინარე კი ლოგიკურია ისიც, რომ შეიცვალა მეფურ ცოდვათა გაგების ის სულისკვეთება და დიაპაზონიც, რომელიც დავითამდე, შესაძლოა, ბუნებრივი და მისაღები იყო. დავით აღმაშენებელმა „გალობანი სინანულისა“-ში გამოხატა სრულიად ახალი, თავად ბიბლიურ მეფეებზეც ამაღლებული შინაარსი საქართველოს მეფეთა ღირსეულობისა. ამგვარი დავითი იდგა გელათის იმ ფილოსოფიური აკადემიის ქართული იდეალის მიღმა, რომელსაც იგი „სხვა ათენისა და მეორე იერუსალიმის“ — წოდებით მოიხსენიებდა.

1979 წელს ბიზანტინოლოგთა საერთაშორისო სიმპოზიუმზე, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ჩემს მიერ წარდგენილ მოხსენებაში: „დედაუფლისათვის, ანუ გელათის აკადემია და ბერძნული ფილოსოფიის დასასრული“, სამზეურზე იქნა გამოტანილი იოანე პატრიწის ნააზრევის ერთ-ერთი შტრიხი, რომელიც გელათის აკადემიას, ჩვენის ფიქრით, ჭეშმარიტად ანიჭებდა ახალი ათენისა და ახალი იერუსალიმის მნიშვნელობას. ეს გახლდათ ბიბლიური ღმერთის

თეოლოგიური სტატუსის, როგორც „არსებულის“ ანუ, „ნამდვილმყოფის“ სრულიად საკუთარი, იოანე პეტრიწისეული განმარტება; ეს განმარტება ქრისტიანული თეოლოგიის ეპოქალურ ფონზე მთლიანად ცვლიდა ქრისტიანულ დოგმატურ აზროვნებასაც და მისგან, ანუ პეტრიწისაგან სათაყვანებელ პროკლე დიადოხოსსაც, პროკლეს ფილოსოფიურ მოდელსაც.

როგორც მოგეხსენებათ, იოანე პეტრიწი უპირველეს ყოვლისა ქრისტიანული რწმენისა და ქრისტიანული აზროვნების წარმომადგენელი იყო. ქრისტიანულ-ფილოსოფიური აკადემიის მოძღვართ-მოძღვარი, გელათის აკადემიის წესდების მიხედვით, სასულიერო წოდებითაც უნდა ყოფილიყო უსათუოდ შემოსილი. ცხადია, იოანე პეტრიწი მოაზროვნე იყო და თავისი დროის გონითი მონაპოვრებისათვის არ შეეძლო ზურგი შეექცია. მაგრამ იოანე პეტრიწისეული მისია გელათის ფილოსოფიური აკადემიის სულიერი წინამძღოლობისა ბიზანტიური დოგმატური ჩარჩოებისაგან თავისუფლებით ვერ ამოიწურებოდა. „ახალი ათენისა და მეორე იერუსალიმის“ იდეა მისგან, როგორც ფილოსოფოსისაგან ითხოვდა მთელი კაცობრიული აზროვნების მონაპოვართა გათვალისწინებასა და საკუთარი საყრდენების წარმოჩენას. პროკლე დიადოხოსის „თეოლოგიის მთავარსაფუძვლების“ ე.წ. „ბოლოსიტყვაობაში“, სრულიად გამჭვირვალედ იკითხება, რომ ასედაც განუსაზღვრავს იოანე პეტრიწს, როგორც გელათის ფილოსოფიური აკადემიის მოძღვართ-მოძღვარს, თავისი ამოცანა: ქალდეურისა, ელინურისა და ებრაული ცივილი-

ზაციების სიბრძნეთა საფუძველზე აღმოცენებული ახალი ქრისტიანული აზროვნების დამკვიდრება. პეტრინი, ევროპული ცნებითი აზროვნების მთავარ – მესაჭის – პლატონის ფილოსოფიის ახალი, ქრისტიანული ეპოქის აღმავლობის, პლატონის ახალი აღზევების, ანუ ნეოპლატონიზმის მიმდევარი იყო. პლატონი იყო მისთვის დღე და ნათელი ღვთისმეტყველებისა. ფაქტობრივად ნეოპლატონიზმში იყრიდა თავს კაცობრიული შემეცნების მთელი ისტორია. მისი სათაყვანებელი პროკლე დიადოხოსი აჯამებდა ეპოქალურ მსოფლმხედველობრივ მოძრაობას ნეოპლატონიკოსებისას და ამ ჯამს „თეოლოგიის მთავარსაფუძვლებით“ გადმოსცემდა. „თეოლოგიის მთავარსაფუძვლები“ პროკლესი გახლდათ თხზულება, რომელიც იოანე პეტრინმა გელათის ფილოსოფიურ აკადემიასა და ქართული აზროვნების ახალ ეპოქალურ მოძრაობას დაუდო საფუძვლად. თავისუფალი აზროვნების პეტრინისეული ტემპერამენტი იმდენად იყო შემძლე შეუძლებლის შესაძლებლად ქცევისა, რომ მან თავს ნება მისცა, გელათის ქრისტიანულ-ფილოსოფიური აკადემიის მსმენელთათვის პროკლეს სრულიად არაქრისტიანული „თეოლოგიის მთავარსაფუძვლები“ დაედო სახელმძღვანელო წიგნად. უფრო მეტიც, მან (იოანე პეტრინმა) როგორც ნეოპლატონიკოსმა პროკლეს ქრისტიანული ნაკითხვა და ქრისტეს სამსახურში ჩაყენება დაისახა მიზნად.

„საქართველოს მონარქისტული იდეა სრულიად სახიფათო ფაზაშია შესული“

საქართველოს მართლმადიდებლური ჟურნალის „კარიბჭის“ ჟურნალისტმა – ამირან სინაურიძემ, რუბრიკით: „ავტოპორტრეტი მზიან ღამეში“ – შემოგვთავაზა ოთხი შეკითხვა, რომლებზე პასუხის გაცემითაც მოპასუხის ავტოპორტრეტი უნდა აჩვენოს ჟურნალისტმა. ინტერვიუ გამოქვეყნდა ჟურნალ „კარიბჭის“ 2011 წლის ივნისის მეორე ნომერში, საკმაოდ დასახიჩრებული სახით. ჩვენ ვაქვეყნებთ ინტერვიუს იმ ტექსტით, რომელზედაც შეთანხმებული ვიყავით ჟურნალისტთან.

კითხვა პირველი

„უკანასკნელ ხანს საზოგადოებაში გაჩნდა მოსაზრება – მონარქი გადაარჩენს საქარველოს. თქვენ ემხრობით თუ არა მონარქიის აღდგომას?“ – ასე აყალიბებს კითხვას ბატონი ამირან სინაურიძე და „მონარქიის აღდგენის“ სანაცვლოდ ხმარობს „მონარქიის აღდგომას“, რომელიც უსათუოდ ასოცირდება იესო ქრისტეს აღდგომის ცნებასთან. მოგეხსენებათ, საქართველოს სამეფო ტახტიცა და საქართველოს საპატრიარქო ტახტიც რუსეთის იმპერატორის მიერ იქნა თავის დროზე გაუქმებული. ისტორიულმა პროცესებმა შეგვაძლებინეს საქართველოს საპატრიარქო ტახტის აღდგენა. ცნობილი გამოთქმით, საქართველოს პატრიარქმა, მისმა უწმინდესობამ,

ილია მეორემ სუდარაგადაფარებული ეკლესია აღადგინა და მსოფლიო საქრისტიანოში ღირსეული ადგილი მოუპოვა.

საბჭოთა კავშირიდან, როგორც რუსეთის იმპერიიდან საქართველოს გამოსვლა, ბუნებრივია, ლოგიკურად აყენებს კითხვას სამეფო ტახტის აღდგენის შესახებაც, მაგრამ აყენებს ისტორიისა და მსოფლიოს პოლიტიკური რეალობის იმ კონტექსტში, რომელშიაც დღეს ვიმყოფებით. რამდენადაც ბაგრატიონთა დინასტიის ფენომენი მესიანისტურ იდეასთან არის წილნაყარი, ყველა შემთხვევაში – საქართველოს სამეფო ტახტის აღდგენისა თუ არ აღდგენის იდეა – ისტორიულ-ფილოსოფიური, უფრო ზუსტად, ისტორიოსოფიური პრობლემა...

როდესაც აშშ-ის სახელმწიფო მდივანი, ქ-ნი ჰილარი კლინტონი თავისი ერთდღიანი ვიზიტით, ქართული საზოგადოებრიობის წინაშე წარსდგა საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკის სხდომათა დიდ დარბაზში, თანმხლებ ამერიკელ ჟურნალისტებს ასეთი ფორმულირებით გააცნო საქართველო: – ეს არის ქვეყანა, რომლის ოქროს ხანაც მეფე ქალმა შექმნა... ხომ შეიძლება ვიფიქროთ XXI-ე საუკუნის ოქროს ხანაზეცო საქართველოში?... – ეს გახლდათ წმინდა ამერიკული აზროვნების თავისუფლებითა და დედური უშუალობით, დიდი სიკეთის გამეტებითა და კაცობრიობის სიყვარულით წარმოთქმული სიტყვა, სრული კეთილგანწყობით, როგორც პიროვნებისაგან, ასევე სახელმწიფო წარმომადგენლისაგან, რომელიც სრულიად შეუფასებელი დარჩა ქართველი პოლიტიკოსებისაგან.

ამ ბრწყინვალე სიტყვების წარმომთქმელი ქალბატონი საქართველოს ხელისუფლებამ საქართველოს პატრიარქს კი არ

შეახვედრა, პატრიარქს, რომელიც „იბერიის გაბრწყინებაზე“ ჟაღაგებს, არამედ საპატრიარქოს გვერდის ავლით წაიყვანა, ჯერ სიონის წინ უფუნქციო ხიდის დასათვალიერებლად, შემდეგ შარდენის ქუჩის ქუჩაბანდების... ადამიანურად ქუჩაბანდებიც სასიამოვნოა, მაგრამ არა პატრიარქის გვერდის ავლით... ჩვენი დამპყრობელი რუსეთის იმპერატორი, ალექსანდრე მესამე, საქართველოს რომ ეწვია, სახელგანთქმულ მღვდელმთავარს, გაბრიელ ქიქოძეს, ქუთაისში, პეტრე-პავლეს ეკლესიაში, წირვის დროს მიადგა ეტლით და მოძღვრის საყვედური მორჩილად მოისმინა: „ჩვენი ქვეყანა, საქართველო უძვირფასესი მარგალიტია თქვენს გვირგვინში და თქვენგან სხვა გაფრთხილებას და სხვა მოპყრობას ითხოვს, და არა იმას, რომლითაც თქვენ ეპყრობით მას“.... ასეთი პირდაპირობით მიუხლია გაბრიელ ეპისკოპოსს თავისი საყვედური რუსეთის იმპერატორისათვის...*

სამაგიეროდ 2011 წლის 4 იანვარს, საქართველოს პატრიარქის დაბადების დღეს, ცხადია, დღევანდელი საქართველოს იგივე ხელისუფლება საქართველოს პატრიარქს დაბადების დღის მისალოცად აახლებს სპეციალურ მასონურ მოსასხამებში გამოწყობილ ქართველ ტამპლიერთა ორდენის წარმომადგენლებს, რომელნიც თავს ღირსეულ დავითიანებად აცხადებენ და თავიანთი წესდებით მთავარ მიზნად საქართველოს სამეფო ტახტისა და საპატრიარქო ტახტის მოვლა-პატრონობისათვის**

* ამ ეპიზოდის შესახებ გამოცემული გვაქვს საგანგებო ბროშურა: „მიდმოგონება ეპისკოპოს გაბრიელ ქიქოძეზე, ანუ ეროვნული დიდხასიათობის პიროვნული გამოვლენა — თსუ არეოპაგიტული სამეცნიერო ცენტრი, 2004 წელი, თბილისი.

** საქართველოს საპატრიარქოს დასჭირდა ოფიციალური განცხადება გაეკეთებინა ქართველ ტამპლიერთა მიერ გავრცელებული

გვპირდებიან ბრძოლას*. ქართველ ტამპლიერთა ავანტიურიზმში და ჰილარი ქლინტონის სიტყვაში დღევანდელი ორი ამერიკის ხმა ისმის: უშუალოდ ამერიკის, რომელსაც დღევანდელი პრეზიდენტი მისი აღმატებულება, ბ-ნი ბარაკ ობამა და ქ-ნი ჰილარი ქლინტონი წარმოადგენენ და მეორე „ამერიკის“: ჯორჯ სოროსისა და ზბიგნევ ბჟეზინსკის – მსოფლიოს სიონისტურ-მასონური მოძრაობის ხმა... რომელიც ქრისტიანობას აღიქვამს როგორც საკუთარ მტერს... ამრიგად საქართველოს მონარქისტული იდეა სრულიად სახიფათო ფაზაშია შესული... „ეს კი დამაფიქრებელია“ – ბრძანა დიდმა პატრონმა ჩვენი ერისამ – ილია ჭავჭავაძემ.

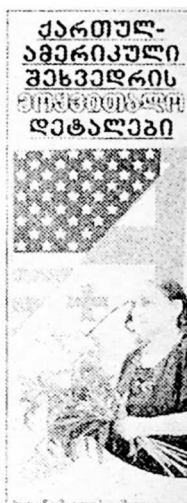
შეკითხვა მეორე: როდის შემოვიდა რწმენა თქვენს ცხოვრებაში და როგორ გამოხატავთ დამოკიდებულებას უფალთან?

ჩემი მშობლებისთვის სინმინდის, პატიოსნების, სიყვარულისა და ერთგულების სამსახური, სრულიად უმთავრესი, ამასთან ცხოვრების სრულიად ბუნებრივი წესი იყო, ისეთივე თანდაყოლილი, როგორც თვალების ფერი. ის სინმინდე, რომელსაც მე ჩემი ოჯახით ვეზიარე, ის იყო უკვე ჩემთვის ეკლესიაც, რწმენაც და უფალში ცხოვრებაც. ამიტომ ჩემთვის არ არსებ

ინფორმაციის თაობაზე, თითქოს ქართველი ტამპლიერები ინგლისში ვიზიტის წინ საქართველოს პატრიარქმა, მისმა უწმინდესობამ, ილია მეორემ აკურთხა. საქართველოს პატრიარქმა კატეგორიულად უარყო ეს ინფორმაცია. ორივე ცნობა ვითომ კურთხევისაც და კურთხევის უარყოფისაც განთავსებულია საქართველოს საპატრიარქოს და ქართველ ტამპლიერთა ინტერნეტ გვერდებში.

* ქართველ ტამპლიერთა მასონური ორდენის ოფიციალური დაფუძნებით და ამგვარი მისი მიზანდასახულობის კანონიზაციით საქართველოს ხელისუფლებამ იურიდიულად გაასახვისა საქართველოს სამეფო და საპატრიარქო ტახტები. უფრო მეტი: ტამპლიერთა, ანუ მეტაძრეთა ორდენი, როგორც საერთაშორისო მოქმედების მქონე მასონურ-რელიგიური გაერთიანება, საქართველოს 2011 წლის კანონმდებლობით მართლმადიდებლური ეკლესიის იურიდიულ სტატუსსა და უფლებამოსილებათ გაუტოლა. ეს რეალობაა.

ბობს თარიღი, როდის შემოვიდა რწმენა ჩემს ცხოვრებაში. ჩემს დამოკიდებულებას უფალთან, ვფიქრობ, რომ გამოვსატავ ჩემი სიყვარულით ადამიანებისადმი, შვილისადმი, მეგობრებისადმი, იებისადმი, შროშანებისადმი... სიმართლისადმი და ჭეშმარიტებისადმი, დედა-ეკლესიისადმი, უნივერსიტეტისადმი... და ა. შ.

ქ-ნი ჰილარი კლინტონი და საქართველოს პრეზიდენტი – ბ-ნი მიხეილ სააკაშვილი და ქალაქ თბილისის მერი – ბ-ნი გიგი უგუ-
ლავა თბილისში, შარდენის ქუჩაზე, საზოგადოებასთან ერთად.
ფოტოკოლაჟის მარჯვენა ნაწილში, ქ-ნი დენიზა სუმბაძე თეთ-
რი შროშანებით თბილისის ეროვნული ბიბლიოთეკის წინ.
ამონარიდი გაზეთიდან: „Prime Time“, № 28(70) ორშაბათი, 12
ივლისი, 2010 წელი, გვ. 10.

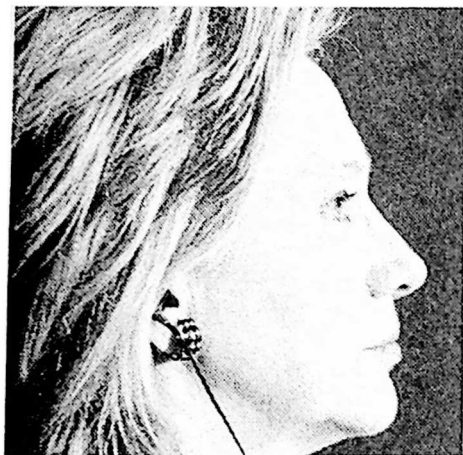
შეკითხვა მესამე: „მზიანი ღამეა, მალე გათენდება?!“ (სა-
ქართველო და გლობალიზაცია)

„მზიანი ღამის გათენებაში“, როგორც საქართველოს და
გლობალიზაციის ურთიერთმიმართების მეტაფორაში გარკვევა

ურთულესი საკითხია, რადგან აქ, ჩემი ხედვით გადაკვეთა ხდება კაცობრიობის გადარჩენისა და ქართველი ერის გადარჩენის – საკუთარი ვინაობისა და ეროვნული მეობის მქონე ერის. წამალი ამ გადარჩენისა თვითშემეცნებაშია, როგორც ეროვნული თვითშემეცნების, ასევე კაცობრიული თვითშემეცნების ნიაღში. კრიზისი აქ არის. ამოცანა ამ კრიზისის დაძლევაშია. რამ მიიყვანა პლანეტა სასიცოცხლო კატასტროფის საშიშროებასთან?!

შეკითხვა მეოთხე: გაქვთ თუ არა შეკითხვა მოძღვართან?

შეკითხვები მოძღვართან მაქვს უამრავი. ფაქტობრივად ვცხოვრობ მიტოვებული კითხვების სამყაროში. მე მათ, ანუ პასუხებს ჩემს კითხვებზე, ჩემშივე ვეძებ, ჩემს მიღმიერ უფაღში... ეს ჩემი ჯვარია...

ჰილარი კლინტონი:

„საქართველო არის ქვეყანა, რომლის ოქროს ხანაც მეფე ქალმა შექმნა.

ხომ შეიძლება ვიფიქროთ საქართველოს 21-ე საუკუნის ოქროს ხანაზეც?!“

ჰილარი კლინტონი
 აშშ-ის სახელმწიფო მდივანი.
 თბილისი, 2010 წელი, 10 ივნისი.

დენიზა სუმბაძე საჯარო ბიბლიოთეკის წინ:
 „ჩემივე სახლში, ჩემივე სტუმართან არ მიშვებენ“.

მიუხედავად იმისა, რომ ამ შრომანებსა და ქ-ნ ჰილარი ჭლინტონს შორის პოლიცია იდგა, ასე მგონია, რომ დღევანდელი მსოფლიოს პირველ ქალბატონს, საქართველოში ჩამობრძანებულს სულ რამოდენიმე საათიანი ვიზიტით, ეროვნული ბიბლიოთეკის სხდომათა დიდ დარბაზში, საქართველოს არასამთავრობო ორგანიზაციების ასორმოცდაათ ლიდერ ქალთან შეხვედრის დროს, უფალმა ათქმევინა ეს გამეტებული და უკეთილშობილესი სიტყვები და უფალმავე მიართვა ამ სიტყვებისათვის ჩემი ხელით თეთრი შრომანები. ასე მოკლედ და სხარტად, და ასე სიღრმისეულად არავის უცხოელთაგან არ გამოუთქვამს ქართველი ერის ვინაობა როგორც ეს ქ-ნმა ჰილარი ჭლინტონმა შესძლო: „საქართველო ეს არის ქვეყანა, რომლის ოქროს ხანაც მეფე ქალმა შექმნა... ხომ შეიძლება ვიფიქროთ 21-ე საუკუნის ოქროს ხანაზეც?!“ ქ-ნმა ჰილარი ჭლინტონმა ამ კეთილშობილური სიტყვებით აჩვენა კაცობრიობის სიყვარული და სრულიად ზეცნობიერად შეუერთდა საქართველოს გაბრწყინების – საუკუნეებში გამოვლილ – იდეას: ეკლესიის დიდთა მამათაგან ნაწინასწარმეტყველებ იდეას, ქართველი ერის, როგორც კაცობრიობის ახალი ერის შესახებ.

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებელთა საზოგადოებრივმა გაერთიანებამ: „თბილისის უნივერსიტეტის ასამბლეამ“ (ხელმძღვანელი – ქ-ნი დენიზა სუმბაძე) 2008 წლის აგვისტოს ომის შემდგომი პროცესების გამო ოფიციალური წერილით მიმართა აშშ-ის სახელმწიფო მდივანს – ქ-ნ ჰილარი ჭლინტონს და თანადგომა სთხოვა ახალ-სტრატეგიული და სამშვიდობო კონცეფციისა საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის საკითხში. ეს ახალი სტრატეგიული კონცეფცია ორ მთავარ საყრდენს მოიცავდა: 1) ამოქმედებას ქ-ნ ჰილარი ჭლინტონის ინიციატივისას: შეიქმნას საერთაშორისო

კომისია საქართველოს ე.წ. ეთნოკონფლიქტების შესწავლის, და 2) ამოქმედებას ე.წ. კონკორდატისას – კონსტიტუციური შეთანხმებისას საქართველოს ეკლესიასა და საქართველოს სახელმწიფოს შორის, ახალი პოლიტიკური პროცესების კონტექსტში.

როგორც ჩანს, ეს გახლდათ საფუძველი იმისა, რომ აშშ-ის საელჩოსაგან ჩვენ ვერ მივიღეთ ნებართვა ქართულ საზოგადოებასთან ქ-ნ ჰილარი კლინტონის შეხვედრაზე დასწრებისათვის.

კომენტარები

იდა თვარაძე - (1940 - 2006წ.წ.) - მხატვარი და მოქანდაკე. დაამთავრა თბილისის სამხატვრო აკადემიის მონუმენტური ქანდაკების ფაკულტეტი. მისი ფერწერული ნამუშევრების პირველი პერსონალური გამოფენა მოენყო 1993 წელს, თბილისში, ერეკლეს მოედნის №10-ში მდებარე თეკლა ბატონიშვილის სასახლეში, იბერთა ღვთისმშობლის სრულიად საქართველოს საქველმოქმედო საზოგადოების თაოსნობით. გამოფენა მოინახულა მისმა უწმიდესობამ,

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა, ილია მეორემ და აისახა პრესაში. იდა თვარაძის მეორე პერსონალური გამოფენა - მისი ხუთი სურათითა და ნამუშევართა ფოტორეპროდუქციებით - მოენყო გერმანიის ქალაქ ბადონჰაუზენის ევანგელისტურ ეკლესიაში, 1994 წლის 31 დეკემბერს, ახალი წლის ღამის საზეიმო ღოცვაზე, პასტორ სილაშის კურთხევით. პასტორმა დალოცა ქართველი მხატვარი, რომელსაც ბადონჰაუზენის კარდიოლოგიურ საავადმყოფოში გულის ოპერაცია ჩაუტარდა გერმანელი პროფესორის - რაინერ კორფერის მიერ. აქვე ბადონჰაუზენის კარდიოლოგიური საავადმყოფოს ფოიეში პროფესორ კორფერის მეუღლის, ქ-ნ ფედერიკა კორფერის თაოსნობით მოენყო იდა თვარაძის ნამუშევართა ფოტორეპროდუქციების გამოფენა. გამოფენა აისახა ბადონჰაუზენის პრესაში.

1995 წელს, ბ-ნ სულიკო ხაბეიშვილის (იმ დროისათვის შევარდნაძის ფონდის პრეზიდენტის) თაოსნობით, რუსთაველის გამზირზე, ე. წ. ოფიცერთა სახლის საგამოფენო დარბაზში, მოეწყო იდა თვარაძის დიდი პერსონალური გამოფენა (სულიკო ხაბეიშვილის მხარდაჭერითვე მოხერხდა იბერთა ღვთისმშობლის საქველმოქმედო საზოგადოების სახელით იდას წაყვანა გერმანიაში გადაუღებელი გულის ოპერაციისათვის). „ოფიცერთა სახლის“ საგამოფენო დარბაზში მოწყობილი იდა თვარაძის პერსონალური გამოფენა ეს იყო მხატვრის დიდი შემოქმედებითი გამარჯვებაც და ქართული ხელოვნების ზეიმიც. გამოფენის საინფორმაციო მხარდაჭერა შესდგა საქართველოს ტელევიზიით: ჟურნალისტმა ლამარა კიკილაშვილმა გამოფენას მიუძღვნა საგანგებო გადაცემა.

იდა თვარაძეს ეკუთვნის ილია მართლის პირველი კანონიკური ხატი, რომელიც დაბრძანებულია თბილისის სიონის საკათედრო ტაძარში. მეორე პირი ამ ხატისა წაბრძანებულია მისი უწმიდესობის, საქართველოს კათოლიკოს – პატრიარქის მიერ, იერუსალიმის ქართველთა ჯვრის მონასტერში. თბილისის მეტეხის ეკლესიაშია იდას „წმინდა იობი“, იდას მიერი ღვთისმშობლის ორი ხატი – ერთი, თეკლათის მონასტერში შესრულებული, მისი მორჩილების დროს, მის მიერ „თეკლათის ღვთისმშობლად“ წოდებული, ბრძანდება შავნაბადის წმინდა გიორგის მონასტერში, მეორე – წმინდა სამების დიდ საკათედრო ტაძარში, ახალგაზრდობის სულიერი განვითარების ცენტრში, კარიბჭის თავანზე. იდა თვარაძე იყო საქართველოს საპატრიარქოს ხატწერისა და რესტავრაციის განყოფილების გამგე, მონაზვნად აღკვეცილი საქართველოს პატრიარქის, მისი უწმიდესობის, ილია მეორის ლოცვა-კურთხევით, მეუფე იობის მიერ, მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის კრიტიკულ მომენტში, საავადმყოფოში ყოფნის დროს, თბილისში, ქავთარაძის ქუჩაზე. განისვენებს მცხეთაში, სამთავროს დედათა მონასტრის პანთეონში.

იდა თვარაძის შემოქმედებითი მემკვიდრეობის აღმწერი კომისია შეიქმნა საქართველოს საპატრიარქოსთან, მისი უწმიდესობის, ილია მეორის ლოცვა-კურთხევით და კომისიის

ხელმძღვანელად დაინიშნა ხელოვნებათმცოდნე და მეგობარი მისი, ქ-ნი ელიკო კავლელაშვილი, საქართველოს ხელოვნების მუზეუმის საგანძურის უფროსი მცველი. იდა თვარაძის დიდი ხელოვნება ჯერ კიდევ შეუფასებელია. თუმცა ისიც უნდა აღვნიშნოთ უსათუოდ, რომ ჟურნალმა „ლიტერატურა და ხელოვნება“ (რედაქტორი ვაჟა ოთარაშვილი) გამოაქვეყნა შესანიშნავი წერილი ხელოვნებათმცოდნე ეკა ჯინჭარაძისა: „ქართული ხატუნის ნოვატორი“, რომლითაც დაიწყო იდას შემოქმედების სიღრმისეული შემეცნება.

იდა თვარაძის შემოქმედებითი მემკვიდრეობა დაბინავებულია მისი უნმიდესობის, საქართველოს პატრიარქის, ილია მეორის ლოცვა-კურთხევით, საქართველოს საპატრიარქოში. იდა თვარაძის, როგორც დიდი ხელოვანისა და მხატვრის პირველმაღლიარებელნი, ჩემთან ერთად იყვნენ ჩემი მეგობრები: თამარ ჯავახიშვილი, ნელი მახარაძე, მანანა კაკაბაძე, მალიკო ხელაშვილი, ელიზა დოკვაძე, თინათინ ცეციტიშვილი, ლამარა ნაროუშვილი, ზვიად გამსახურდია და მერაბ კოსტავა და იდას მეგობრები სამხატვრო აკადემიიდან – ნუნუ ნიჟარაძე, ლესია თავაძე, მანანა ტოროტაძე, აკაკი კიკვაძე, იდას შვილობილად ნოდებული ახალგაზრდა პოეტი – ირაკლი კაკაბაძე, მწერალი ნაირა გელაშვილი, იდას პირადი ექიმი-კარდიოლოგი და მეგობარი ქ-ნი მერი გოცირიძე და სხვები.

უნდა საგანგებოდ გამოვყო 60-იანი წლებიდან მოყოლებული ჩვენი სამეგობრო ოთხეული: მერაბისა და ზვიადის, იდასი და ჩემი. ეს სამეგობრო ჰქმნიდა საქართველოს სულიერ მისიაზე მოფიქრალი ადამიანების სრულიად განსაკუთრებულსა და ამალღებული განწყობის წრეს, იმ სახელმწიფოებრივი რეჟიმის პირობებში, შეიძლება ითქვას, სრულიად ჩაკეტილსა და იდუმალს, მეგობართათვისაც კი, ერთგვარ „ეზოთერულსაც“, და საკრალურს, რომელშიც, ჩემი დღევანდელი გადასახედიდან, სწორედ ჩვენი ეროვნული ქრისტიანული მონასტრების იდუმალებანი და ახალი ერის იდეალები იწყებდნენ გაცოცხლებას. ამ ამალღებულ განწყობას ცოცხლად აჩვენებს ორი ლექსი, რომლებიც იმ წლებში დაინერა. თავს ნებას მივცემ, მკითხველს გავუზიარო ისინი, როგორც დღიურები ჩვენი სულიერი

ისტორიის: მერაბ კოსტავას: „შეხვედრა“ და ჩემი, დენიზა სუმბაძის: „მონამეთა“. განმარტებისათვის შევნიშნავ, რომ რადგან ჩემი სახელი „დენიზა“ არის ფრანგულიდან წარმოთქმული ბერძნული სახელი „დიონისა“, მერაბი ურთიერთობაში „დიონისას“ მეძახდა, ანუ ჩემ სახელს თავისი პირვანდელი ფორმით, და ამაში რაღაც მნიშვნელობას ხედავდა:

მერაბ კოსტავა

შ ე ხ ვ ე დ რ ა

გაირღვა კრეტსაბმელი
ტატნობთა ინახით
ვარსკვლავთა გარდამოსვლის
მცდელობა,
ნეტა სად იყოფი,
ან ნეტა ვინ ნახა,
ო, რაბი, სერაბინთა
სერობა.
ზეცაზე ანთია დენეზა და იდა
სად სული ზღვებს
მოელალება,
ღმერთებმა მიწაზე
სამსხვერპლოს გულიდან
აგასხეს ციერთა
თვალებად.
საკუთარ ისარზე
უნდა წამოეგოს,
თქვენს ფერხთით
დაემხოს ამური,
ფუნჯით დააფურჩქნეთ
მცხეთას და საეგროს
საწმისი და სიასამური.

მთვრალმა საბერძნეთმა
სახლი ისრაელის
ჰპოვა, სად ვარდები ჰლუიან,
ოსანა, სოკრატე
უკმევს ისაიას,
ოსანა და ალილუია!

მდუმარე საღამო
ანთებულ ონიქსებს
გადაჰფენს იესოს
სუდარას,
ო, როგორ აოცებს
ცეცხლის დიონისას
თვალებში ღვთისმშობლის
მუდარა.
ლურჯი კრეტსაბმელი
ტატნობთა ინახით
გარდასულ სულების
მცდელობა...
ნეტა სად იყოფი,
ანუ სად ვინ ნახა
ო,რაბი, სერაბინთა
სერობა.

ნიგნიდან: მერაბ კოსტავა – ლექსები.
შემდგენელ-რედაქტორი: ზვიად გამსახურდია
თბილისი, 1990.

მონამეთა

მერაბს და ზვიადს მონამეთაში გათენებული
აღდგომის ღამის სახსოვრად

თუ არ ვინამეთ,
თუ არ ვენამეთ,
მერე ლოცვით თუ არ ვინამლეთ,
თუ არ ვინამეთ „მონამეთა“
რა იქნება ჩვენი სიცოცხლე?!

თუ ერთმანეთი არ ვინამეთ
ან მონამეთის ერთლამეთი,
თუ ერთმანეთი არ ვანამეთ,
და ნამებით თუ არ ვინამეთ,

თუ არ ვინამლეთ მონამეთი,
თუ არ ვინამეთ ...
რა იქნება ჩვენი სიცოცხლე...

სანთელზე უფრო თუ არ ვინვით,
ნვა თუ არ ვიცით,
ერის ანგელოზს თუ არ მივწვდით
სათაყვანებლად,
ჩვენს ანაბარა მონდობილი ჩვენი ცა-მინის
სიყვარულით თუ არ დავმინდით;
ნვა თუ არ ვიცით,
რა ყოფილა ჩვენი სიცოცხლე.

რონინი წამთა ლოცვის სიმზე
და ბულბულები...
სიმთვარე თვალთა და თვალთა სიმზე...
თუ არ ვახსოვართ მონამეთაში
ანგელოსებს
მონამეთის მთის და მდელოსებს,
თუ არ გვნატრობენ...
თუ მოლოდინით არ გვიმზერენ
რა იქნება ჩვენი სიცოცხლე?!

თუ არ ვინამეთ მოლოდინი,
თუ არ ვინამეთ,
თუ არ ვენამეთ...

მერე ლოცვით თუ არ ვინამლეთ,
თუ არ ვინამეთ მონამეთა...
თუ არ ვინამეთ...
რა იქნება ჩვენი სიცოცხლე.
1970წ.

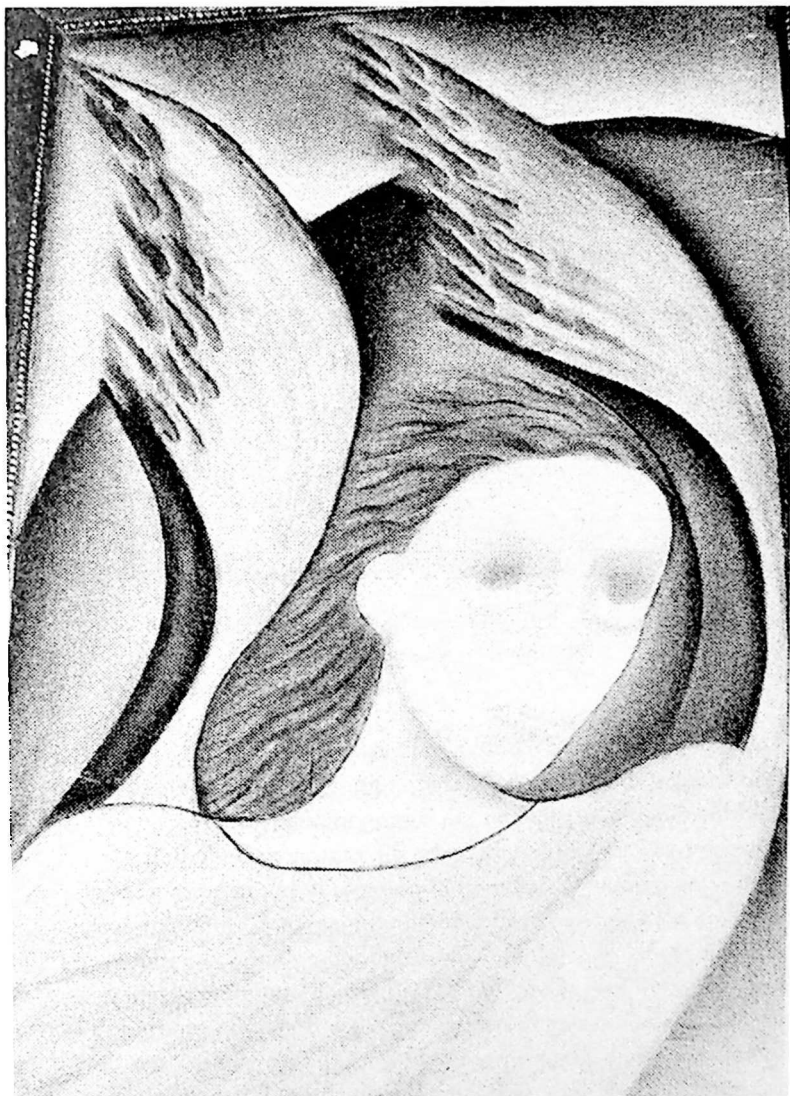
გამოქვეყნებულია

გაზეთ „კვირის პალიტრაში“, 2011 წელს, 28/III-3/IV.

კომპოზიტორმა რამაზ კემულარიამ ნლების წინ ამ
ლექსზე შექმნა მუსიკალური ნაწარმოები.

იდა თვარაძე – სკულპტურული კომპოზიცია: „ნვიმა“. გადაღებულია თიხაში, მოქანდაკის მიერ ნამუშევრის დასრულებისთანავე. იდას ნამუშევართა ჩემული კოლექციიდან (დ. ს.).

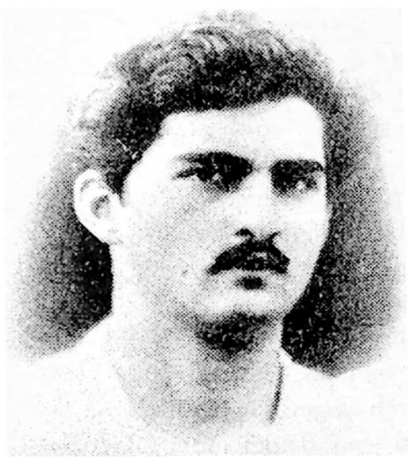

იდა თვარაძის „სიმართლის ანგელოზი“
პირველი ადამიანი, ვინც ეს სურათი ნახა, მერაბ კოსტავა იყო. მერაბი გაჩერდა, დააცქერდა კარგა ხანს, მერე თავისებურად მუშტებით შემართული ორივე ხელი ასწია მაღლა და საზეიმო ხმით განაცხადა: „ეს სურათი არის შედეგრი!“

**იდა თვარაძის „დავით წინასწარმეტყველი“-
ზეთის საღებავებით ქვაზე.**

გადასახლებიდან დაბრუნებულმა მერაბ კოსტავამ როდესაც ბუხრის თავზე დავით წინასწარმეტყველის ეს გამოსახულება შენიშნა, მძაფრად დააცქერდა და შეგვეკითხა: ეს ნახატი იცის მისმა უწმინდესობამ? – იცის, ვუპასუხე მე. თითქოს ჩემი პასუხი დაუჯერებელი იყო. ღამის 12 საათი იქნებოდა, სასწრაფოდ გააჩერა ტაქსი და მე და იდა „დავით წინასწარმეტყველთან“ ერთად პატრიარქს გვაახლა. ხელში ქვა ეჭირა. მისი უწმინდესობა სიონის გვერდით რეზიდენციაში, აივანზე, მონაზვნებთან ერთად ლოცულობდა. შეგვნიშნა თუ არა, თავისთან გვიხმო და მერაბმა თითქმის საღამო-თან ერთად ხელის გულზე დადებული ქვა გაუწოდა და მოუთმენლად ჰკითხა – თქვენო უწმინდესობავ, თქვენ იცით ეს დავით წინასწარმეტყველი? – ვიცი, ვიცი, უპასუხა მისმა უწმინდესობამ.

2. მერაბ კოსტავა პირველი იყო, რომელმაც საქართველოს ეროვნულ მოძრაობაში დააყენა საკითხი საბჭოთა კავშირის ჰიმნის მიუღებლობისა, მისი საწყისი სტრიქონების აზრობრივი მიუღებლობის გამო:

Союз перушиных республик свободных

Сплатила навеки Великая Русь.

მერაბის ეროვნულ თავმოყვარეობას რუსი ერის სიდიადის განსაზღვრება ქართველი ერის ღირსებასთან მი-

მართებაში შეეხო მტკიცნეულად. შემდგომში, უკვე გადასახლებაში მყოფმა საგანგებო განსჯანი მიუძღვნა მერაბ კოსტავამ „დიდი ერის“ საკუთარ გაგებას:

„კმარა წელებზე ფეხის დადგომით თავის შენარჩუნებაზე ფიქრი. დროა დიდ ერად ქცევაზე ოცნების ჟამმა დარეკოს. დაე არწივის გაფრენას ედაროს ოცნება იგი, რათა ოცნება მიზნად იქცეს, მიზანი კი საქმედ.

მოდით ორიოდ სიტყვა ვთქვათ „დიდი ერის“ ჩვენეული გაგებისათვის: „დიდის“ ქვეშ ჩვენ ვგულისხმობთ მისაბაძს, სამაგალითოს და არა სამუდამო პრივილეგიას...

სარწმუნოების, მეობის, კულტურის, სახელმწიფოებრიობისა და არსებობის შესანარჩუნებლად ბრძოლისათვის თუ კი შეიძლება რომელიმე ერს „დიდი“ ეწოდოს, უპირველეს ყოვლისა ქართველობას. არც ერთ მიწას არ განუცდია ასეთი დანოლა.

კავკასიონის მთების საგაზაფხულო წყალდიდობაც ვერ შეედრება აქ დანთხეული სისხლის მდინარეებს, რომელთა ავბედით კალაპოტს განუწვეტლივ ალავსებდნენ მის მყინვარებაზე არანაკლებ მარადიული ომები. განუზომლად დიდია იმ

პრინციპების ღირებულება, რისთვისაც საქართველომ ეს სისხლი გაიღო.

...მაგრამ, ზემოთქმულისათვის დიდ ერად არავის შევერა ცხივართ, რადგან დიდ ერად მიაჩნიათ არა ის, ვინც საკუთარ ღირსებასა და მეობას იცავს მხოლოდ, რაგინდ ვაჟკაცურადაც უნდა იბრძოდეს, არამედ ის, ვინც თავისი კულტურითა და იდეებით ხანგრძლივად და ინტენსიურად ზემოქმედებს სხვა ხალხებზე და განაპირობებს მათ განვითარებას“(მერაბ კოსტავა; „ფიქრები საქართველოს მისიაზე“, გამომცემლობა: „საქართველო“, 1991 წელი, რედაქტორი: ნიკო ჭავჭავაძე).

არ შემიძლია მკითხველს არ შევახსენო, მერაბის წიგნის, რედაქტორის, ცნობილი ფილოსოფოსის, თავად განსაკუთრებული მამულიშვილის, აკადემიკოს ნიკო ჭავჭავაძის სიტყვები მერაბ კოსტავაზე და იმ ეროვნული მოძრაობის მიზანდასახულ შედეგზე, რომელსაც ბ-ნი ნიკო წიგნის შესავალში გვიზიარებს (ეს გახლავთ 1991 წელი!):

„დღეს მთელი ქართველი ერი თითქოსდა კარსმომდგარი თავისუფლების იმედითა და მოლოდინით ცხოვრობს, იღვწის და იბრძვის, მტკივნეულად ეძებს განთავისუფლების უმოკლეს და ნაკლებ ხიფათიან გზებს. ბუნებრივია, ბევრი ფიქრობს იმაზეც, თუ როგორი უნდა იყოს და იქნება განთავისუფლებული, თავისი ბედის განმგებელი საქართველო, რა ადგილს დაიკავებს იგი ცივილიზებულ ხალხთა ოჯახში, რა ავლადიდებით შევა იგი კაცობრიობის მოწინავე ერთა თანამეგობრობაში?! რა სახით გამოვლინდება ზვალ საქართველოს ზოგადსაკაცობრიო ისტორიული მისია... მერაბ კოსტავამ მთელი თავისი ტრაგიკული ცხოვრება მთლიანად შესწირა საქართველოს თავისუფლების იდეის გამარჯვებასა და მისი ისტორიული მისიის აღორძინებას... ეს საოცარი სინათლით, სიკეთით, ღვთისა და კაცის სიყვარულით სავსე წიგნი გადასახლებაში, ციმბირის სიცივესა და სიბნელეშია დაწერილი...

ამ წიგნში შესანიშნავად ჩანს, თვითონ ავტორის – ბრძენი რაინდის პიროვნებაც“. მკითხველის ყურადღება მინდა მივაპყრო ბ-ნი ნიკო ჭავჭავაძის სიტყვებზე: „თავისი ბედის განმგებელ საქართველოზე“, როგორსაც ელოდა მთელი ქართუ-

ლი ეროვნული მოძრაობა, ციმბირში მონამებრივად ტანჯული მერაბ კოსტავაც და საქართველოს ფილოსოფიის ინსტიტუტის პირველი პირიც. და მიუხედავად იმ დიდი ტკივილისა, რომელსაც გვანიჭებს გაცნობიერება ჩვენი ამაო იმედებისა, თუ ვინმე თავისი ღვანლითა და საქართველოს თავისუფლებისათვის ბრძოლით და მონამეობით იმსახურებდა წმინდანად შერაცხვას, ეს პირველ რიგში მერაბ კოსტავა იყო.

ნიკო ქავჭავაძე: „ბუნებრივია, ბევრი ფიქრობს იმაზეც, თუ როგორი უნდა იყოს და იქნება განთავისუფლებული, თავისი ბედის განმგებელი საქართველო, რა ადგილს დაიკავებს იგი ცივილიზებულ ხალხთა ოჯახში, რა ავლადიდებით შევა იგი კაცობრიობის მონინავე ერთა თანამეგობრობაში?! რა სახით გამოვლინდება ხვალ საქართველოს ზოგადსაკაცობრიო ისტორიული მისია...“

მერაბ კოსტავა

კოლაუი მერაბ კოსტავას პორტრეტისა (ზემოთ) და ფოტოპორტრეტის, მისი ერთ-ერთი ცნობილი სახალხო გამოსვლიდან. გრაფიკული პორტრეტი (ზემოთ) შესრულებულია იდა თვარაძის მიერ მერაბ კოსტავას გარდაცვალების შემდეგ. კოლაუი გაკეთებულია ჩემს მიერ, წიგნის ყდისათვის: „მერაბ კოსტავა“, და მიმაჩნია რომ მთელ ამ კოლაუში და მერაბის შემართებაში ისმის ახალი ერის ხმა.

დენიზა სუმბაძე

3. ზვიად გამსახურდია – საქართველოს პირველი პრეზიდენტი:

„– მთავრობები, რომელთაც დემოკრატიულს უწოდებენ, სინამდვილეში კარგახანია განუდგნენ დემოკრაციას. დემოკრატია იქცა ცარიელ სიტყვად, რომელსაც თავის ნებაზე ატრიალებენ დასავლეთის მთავრობათა ამა თუ იმ პოლიტიკური ინტერესების შესანიღბავად. როცა ამ მთავრობებს სურთ, გააძლიერონ თავიანთი გავლენა და სამხედრო ყოფნა რომელიმე რეგიონში, თავდაპირველად

ცდილობენ, მოისყიდონ ამ ქვეყნის ხელისუფლება, და თუ წინააღმდეგობას წააწყდნენ, უბრალოდ, ამხოვენ მას. ასეთ შემთხვევაში მათთვის არა აქვს მნიშვნელობა დამხობილი რეჟიმის ხასიათს: დემოკრატიულია იგი თუ ავტორიტარული. ეს მტაცებლური მიდგომა სხვა ქვეყნებისადმი დღეს საბოლოოდ დამკვიდრდა ნატოს სახელმწიფოებში. აღსანიშნავია, რომ დასავლეთის ყველაზე მძლავრი სახელმწიფოები უკვე აღარც კი ცდილობენ შენიღბონ თავიანთი ზრახვები და აშკარად და ცინიკურად თრგუნავენ სხვა ხალხთა ნებას. სწორედ ეს მოხდა საქართველოში... ეს სახელმწიფოები კაცობრიობის მტრები არიან ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით. ისინი მიზნად ისახავენ ყველა სხვა ხალხის გენოციდს, პლანეტის მთელი მო-

სახლეობის ერთი განსაზღვრული ჯგუფის გამოკლებით. ეს ჯგუფი მჭიდროდ არის დაკავშირებული შეერთებულ შტატებსა და ევროპასთან და მთელი ძალით მიილტვის მსოფლიო ბატონობისაკენ. ზოგადად მე მას ევროამერიკულ იმპერიალიზმს ვუნოდებდი. მთავარ დამკვრელურ ძალას მასში ამერიკა წარმოადგენს. შეიძლება ითქვას, სახელმწიფო გადატრიალება საქართველოში იმართებოდა ოკეანის გალმიდან...”

„ნაროდნაია პრავდა“

№41, 1992 წ.

ეს ფრაგმენტი დამოუკიდებელი საქართველოს პირველი პრეზიდენტის, ზვიად გამსახურდიას ინტერვიუდან, რომელიც გაზეთ „Народная Правда“-ში (1992 წ. №41) გამოქვეყნდა, ქართული საზოგადოებრიობის მიერ სათანადოდ გაცნობიერებული არ არის. მაღლობა ეთქმის ჟურნალ „ფენომენი“-ის რედაქტორს, ბ-ნ **გიგლა გობეჩიას**, რომელმაც ფრაგმენტი მაინც გამოაქვეყნა ამ ინტერვიუდან, ძალზედ მნიშვნელოვანი ფრაგმენტი (ჟურნალი: „ფენომენი“, №12, 2007 წელი გვ. 35); ამ რამოდენიმე წინადადებაში ზვიად გამსახურდიას პოლიტიკური აზროვნების თვალსაწიერი შესანიშნავად ჩანს. ამასთან გამჭვირვალედ იგრძნობა მისი პოლიტიკური და ეროვნული თვითმყოფადობისათვის მზადყოფნა, რაც მიზეზი და მთავარსაფუძველი უნდა ყოფილიყო მისი საპრეზიდენტო უფლებამოსილებისა და მისი პიროვნული სიცოცხლის განდევნისა. როგორ და რა გზებით, ეს ცალკე საკითხია. **საქართველოს უფრო ვერაგი მტერი არ ჰყოლია, ვინემ დღესა ჰყავს.** ამ მტერმა შესძლო და ჭაბუა ამირეჯიბს, ათქმევინა: „რად გვინდა ჩვენი ქართველობის აღნიშვნა ჩვენი პიროვნების მადასტურებელ დოკუმენტში, ბარემ ფეხსაცმლის ნომერიც ჩავინეროთ“. წლების შემდგომ კი როცა უკვე ამოშლილია ჩვენს პირადულ დოკუმენტაციაში ეროვნება, იგივე მტერმა ახალგაზრდა მწე-

რალი - დავით ტურაშვილი გამოიყვანა ასპარეზზე მონოდებით: რათ გვინდა ჩვენს ქვეყანას ერქვას „საქართველო“ და ჩვენ - „ქართველები“. სჯობს ძველი სახელწოდება „იბერია“ აღვადგინოთ, რომელშიც ჩვენი ქართველობა არ იქნება წარმოჩენილი. საქართველოს 90-იანი წლების ეროვნული მოძრაობის იდეალების ამოძიკვა გრძელდება. ჯერ კიდევ ვერ დაკმაყოფილდა მტერი იმ უბედურებითა და შეურაცხყოფით, რაც ქართველ ხალხს თავზე აქვს დატეხილი.

მიუხედავად იმისა, რომ ჩემი და ზვიად გამსახურდიას მეგობრობა სრულიად განსაკუთრებული იყო, უნდა აღვნიშნო რომ ჩვენი შეხვედრის პირველივე დღიდან (ეს იყო, ვგონებ, 1962 წელი.) ჩვენს შორის ჩამდგარი აღმოჩნდა ანტროპოსოფია და დოქტორი შტაინერი - მიზეზი და საგანი ჩვენს შორის მუდმივი და ძალიან მწვავე მსოფლმხედველობრივი განხეთქილებისა: - „ჩვენ უკვე მიღებული გვაქვს ქრისტიანობა მეოთხე საუკუნეში, წმინდა ნინოსგან, ზვიად!“ - ეს იყო ჩემი გამეხებული პოზიცია. დოქტორ შტაინერის მოძღვრება ჩემზე გერმანული სპირიტუალური ფაშიზმის შთაბეჭდილებას ახდენდა, მაგრამ მიმაჩნია, რომ მსოფლიოს მასონურმა მოძრაობამ სწორედ დოქტორ შტაინერის შრომებით დაიწყო საქართველოში შემოსვლა. ამით უნდა ყოფილიყო განპირობებული ზვიადის მიერ დაფუძნებული პოლიტიკური ორგანიზაციის სახელწოდებაც: „მრგვალი მაგიდა“... ახლახან მივაქციე ყურადღება ზვიად გამსახურდიას ლექსების კრებულზე ჩემდამი წარწერას: „ჩემს მონათესავე სულს“.

სამწუხაროდ ჩვენ ვერ შევძელით ჩვენი ეროვნული ენერგიების გაერთიანება ჩვენი სალოცავი საქართველოს სამსახურისთვის. ვფიქრობ, რომ ის პოლიტიკური და მსოფლმხედველობრივი ქვეტექსტი, რომელიც ჩემს მიერ აქ მოხმობილ ზვიად გამსახურდიას ინტერვიუდან ამონარიდ ფრაგმენტშია მოცემული, უნდა გულისხმობდეს იმ არაქართული,

ანუ ანთროპოსოფიული ქრისტიანობის უარყოფასაც, რომელ-
თანაც ზვიად გამსახურდია საქართველოში განვითარებულ
ისტორიულ პროცესებს უნდა მიეყვანათ.

ეს მოზრდილი ფრაგმენტი მისი ინტერვიუდან, რომელიც
საქართველოს ნატოში გაწევრიანების კურსს კატეგორიულად
უარყოფს, უარყოფს მსოფლიოს მასონური მოძრაობის მიერ
საქართველოს სახელმწიფოებრივი მექანიზმის დაპყრობის უფ-
ლებასაც და ყველა იმ პროცესს, რომელიც ზვიად გამსახურ-
დიას განდევნის შემდგომ განვითარდა საქართველოში, ეგრეთ
წოდებული „ვარდების რევოლუციის“ ჩათვლით. ეს კი უსათუ-
ოდ აშუქებს ზვიად გამსახურდიას შინაგანი პოლიტიკური
მრწამსისა და პოლიტიკური ავტოპორტრეტის ძირითად შტრი-
ხებს ქართველი ერის, როგორც ახალი ერის სასარგებლოდ.

ქართველი ხალხის ცნობიერებაში დამკვიდრებულ გაგე-
ბას თავისუფლებისას სრულიად არაფერი აქვს საერთო ნატოს,
იგივე „დინების თანხვედრელი“ გაგების თავისუფლებასთან,
რომელიც ამერიკული დემოკრატიის სახით შემოგვიტანა სა-
ქართველოში „მოქალაქეთა კავშირის“ პოლიტიკურმა იდეო-
ლოგიამ და მისმა ლიდერმა, საქართველოს ყოფილმა პრეზი-
დენტმა, ბ-მა ელუარდ შევარდნაძემ. არაფერი აქვს საერთო
არც მსოფლიოს ახალ მონათმფლობელურ წესრიგთან, რომ-
ლის შეიარაღებულ სამხედრო დამცველსაც ე.წ. „ჩრდილო ატ-
ლანტიკური ორგანიზაცია“ წარმოადგენს, ანუ ნატო. გარდა
იმისა რომ ელემენტარული ენციკლოპედიებით არის განმარ-
ტებული ნატოს მსოფლმხედველობრივი მრწამსი, რომლითაც
ნატო ებრძვის ეროვნულ მოძრაობებს, სათანადო ლიტერატუ-
რით დაუფარავად არის გაცხადებული ნატოს თეორიულ მოძ-
ღვართა „ქადაგებანი ეროვნული სახელმწიფოების წინააღმდეგ“.
როგორ უნდა აეღო ზვიად გამსახურდიას – ეროვნული მოძრა-
ობის ლიდერს – ნატოში საქართველოს გაწევრიანების კურ-
სი?! როგორც დოქტორი ჯონ კოლემანი გვაუწყებს, ნატოს ერ-

თ-ერთი ცნობილი „მოძღვარი“ აურელიო პეჩჩეი გამუდმებით ამტკიცებდა რომ ეროვნული სახელმწიფოები ამუხრუჭებენ კაცობრიობის პროგრესს, რომ „ეროვნულობა“ ანუ ნაციონალიზმი არის ადამიანის ავადმყოფობა, იგივე კიბოს სიმსივნე. თანამედროვე მსოფლიოს პოლიტიკური წესრიგის ამოცანა სწორედ ეროვნული ინდივიდუალობის მაჩვენებელი ყველა ღირებულების განადგურებაში მდგომარეობს. ახლა წარმოვიდგინოთ ჩვენი ეროვნული მოძრაობის იდეალები მსოფლიოს პოლიტიკური დინებების ამ სიბრტყეში?! დავფიქრდეთ ჩვენი ეროვნული მოძრაობისა და მათი ლიდერების განწირულობაზე მსოფლიო პოლიტიკის დიდთა მესვეურთა მხრიდან. ბრიუსელში, ნატოს შტაბ-ბინაში (ბელგია), როგორც სათანადო ლიტერატურიდან ჩვენთვის ცნობილია, დგას გიგანტური კომპიუტერი – კოდური ნომრით 666. ქრისტიანული ეკლესიის ენაზე, შეიძლება ითქვას, რომ ნატოს შტაბ – ბინაში „მხეცის“ ტახტი დგას. ნებისმიერ მორწმუნეს გაახსენდება ამ ციფრზე „გამოცხადების“ ცნობილი სტრიქონები: „ვიხილე მხეცი... და მისცა მას ურჩხულმა ძალი მისი და ტახტი მისი და ხელმწიფება დიდი... და რიცხვი მისი მხეცისა ექვსასამოცდაექვსი“ (გამოცხადება 13,1 13, 2, 13, 18).

...„666 ქანქარი ოქრო შემოსდიოდა სოლომონს ყოველწლიურად“ – ვკითხულობთ ბიბლიის მეფეთა წიგნებში (10,14 ... მეფეთა)...

ცნობილი ამერიკელი პოლიტოლოგის – ჯონ კოლემანის გადმოცემით, ნატოს ეს გიგანტური კომპიუტერი მონიტორინგს ახორციელებს მთელი პლანეტის ხალხის „მასებზე“, ამასთან, როგორც არასულიერ, უსულო საგნებზე. მსოფლიო ძალაუფლება აქედან მსოფლიო ინფორმაციის კონტროლით მიიღწევა. თანამედროვე მსოფლიო წესრიგის ერთერთი თეორეტიკოსის, აშშ-ის პრეზიდენტის – ბატონ ჯ. კარტერის ცნობილი მრჩევლის და ქრისტიანობის განადგურებაზე მეოცნების,

„შავი არისტოკრატიის“ წარმომადგენლის, ზბიგნევ ბჟეჟინსკის კონცეფციით, ეს გახლავთ ახალი ტექნოტრონული ერა, ანუ მსოფლიოს სახელისუფლებო ტახტზე ტექნიკის ძალაუფლების დამყარება. ფაქტობრივად, ეს გახლავთ ადამიანური ნების, როგორც ღვთიით მონიჭებული შემოქმედებითი ნების, თავისუფალი ნების, ანუ ადამიანური თავისუფლების აღკვეთა – მსოფლიოში. ეს გახლავთ მსოფლიოს ახალი წესრიგი ანუ „ბჟეჟინსკებისა“ და „სოროსების“ მასონური აზროვნების შედეგი – კაცობრიობის დამონებისა და მსოფლიოზე შურისძიების წესრიგი – იდეა მსოფლიოს ახალი მონათმფლობელური რეჟიმის დამყარების. იმის ცხადსაყოფად, თუ რაოდენ დამორდა დღევანდელი ქართული პოლიტიკა მერაბ კოსტავას და ზვიად გამსახურდიასეულ ეროვნულ მოძრაობას, რაოდენ დამახინჯდა ქართული პოლიტიკური აზროვნება, საკმარისია 2009 წლის აპრილ-მაისის სახალხო საპროტესტო მანიფესტაციების ერთერთი ლიდერის – ქ-ნ სალომე ზურაბიშვილის ინტერვიუდან ვიხი-მოთ, სწორედ ამ მანიფესტაციის კვალდაკვალ გამოცხადებული მისი პრინციპული პოზიცია გაზეთ „ასავალ დასავალში“:

„მე მიყვარს ზბიგნევ ბჟეჟინსკი. ჯორჯ სოროსი და ზბიგნევ ბჟე-ზინსკი ჩემი მასწავლებლები არიან და მე ვმეგობრობ მათთან. ქართველმა ხალხმა უნდა შეიცვალოს აზრი ჯორჯ სოროსზე!“

როგორც ვხედავთ, შინაგანი ხიდი ქართველ ხალხსა და დღევანდელი ქართული პოლიტიკის ლიდერებს შორის ჩატეხი-ლია. ასე რომ ზვიად გამსახურდიას შემდგომ, დაწყებული „მო-ქალაქეთა კავშირიდან“ და მითუმეტეს „ვარდების რევოლუცი-ით“ მოსული „ნაც. მოძრაობის“ ხელისუფლებიდან დღემდე მიმდინარეობს მცდელობა ქართველი ხალხის დაუნდობელი მოტყუებისა და მისი გამოყენებისა ცრუდემოკრატიული სა-ხელმწიფოს დასამკვიდრებლად; რომლის სამხედრო დამცვე-ლადაც გვევლინება ნატო და რომლის მორჩილებაშიც საქარ-თველოს განმნესებას ეწირება საქართველოს ძირძველი ტერი-

ტორიებიცა და მთელი ქართველი ხალხის პოლიტიკური ენერგია. სამწუხაროდ, იგივე პოლიტიკური იდეალების სამსახურში იქნა ჩაყენებული საქართველოში 2010 წლის 25 ნოემბერს დაფუძნებული ე.წ. „სახალხო კრებაც“. ეს პოტენციური მექანიზმიც, როგორც ქართველი ხალხის პოზოციების გამომხატველი ტრიბუნა, კვლავ ერთი პიროვნების, ამასთან, „ვარდების რევოლუციის“ ერთ-ერთი ლიდერის – ქ-ნ ნინო ბურჯანაძის – პოლიტიკური პარტიის პრინციპებით წარიმართა და „ვარდების რევოლუციის“ გადარჩენის სამსახურში ჩადგა. „სახალხო კრება“ ბრალსა სდებს ხელისუფლებას, რომ მან დააბრკოლა საქართველოს „ნატოში“ შესვლა (იხ. სახალხო კრების სპეციალური გაზეთი. დაუმორჩილებლობის ვერდიქტი). ასე რომ, უკანასკნელი 20 წლის განმავლობაში საქართველოს მთელი პოლიტიკურ-სახელმწიფოებრივი მანქანა ეწევა ზვიად გამსახურდიას და მერაბ კოსტავას ეროვნული მოძრაობის დახშობას და ეროვნული იდეალების ხალხის ცნობიერებიდან ამოშლას.

საქართველოს ამჟამინდელი სახელმწიფოებრივ-პოლიტიკური აზროვნებით, ჩვენ, ქართველი ერი, საბჭოთა კავშირიდან „გამოსახლებით“ და ევროკავშირში „შესახლებით“, უნდა ვიქცეთ არა მერაბ კოსტავას და ზვიად გამსახურდიას გაგებულ „მისაბაძ ერად“, არამედ „ეროვნულ უმცირესობად“, რადგან ახალი მსოფლიო წესრიგით ევროკავშირში ერები იქცევიან ეროვნულ უმცირესობებად, ხოლო ეროვნული უმცირესობის სტატუსი უკვე ხდება გარანტი საკუთარი არსებობის უფლების დაცვის. უნდა გავაცნობიეროთ, რომ თანამედროვე მსოფლიოს პოლიტიკურ-სამართლებრივ აზროვნებაში არსებობს მხოლოდ პიროვნებისა და ეროვნული უმცირესობის უფლებისა და ღირსების დაცვა და არ არსებობს, ერის, როგორც სუბიექტის უფლებისა და ღირსების დაცვა, თანამედროვე მსოფლიოს ბიზნესმენ-მოძღვრისა და თეორეტიკოსის, ჯორჯ სოროსის განცხადებით ევროკავშირში ეროვნულობის ფუნქციას ევ-

როპელობა შეასრულებს, ხოლო ევროკავშირში შემავალი ერები, ყველანი, გერმანელები, ფრანგები, იტალიელები და ა, შ, იქცევიან ეროვნულ უმცირესობებად, რაც განაპირობებს მათ უფლებამოსილებას საკუთარი ღირსების დაცვის (იხ. ჯორჯ სორისის: „ეროვნული დიქტატურები სამოქალაქო საზოგადოების წინააღმდეგ“). ეს გახლავთ თანამედროვე მსოფლიოს პოლიტიკურ-იდეოლოგიური ორიენტაციის თანხვედრილი დინება, რომელიც არ ჰქონდა არც საქართველოს პირველ პრეზიდენტს, არც ქართველი ხალხის ეროვნულ მოძრაობას, არც მერაბ კოსტავას, მით უფრო ჩვენს დიდ წინაპრებს, რომელნიც კაცობრიობის მომავალსა და მომავალ მსოფლიოს აღიქვამდნენ ერების მსოფლიოდ, ხოლო ქართველ ერს – კაცობრიობის ახალ ერად. თანამედროვე მსოფლიოს სამართლებრივი აზროვნება მიიმართება ერისა და ეროვნული სახელმწიფოს წინააღმდეგ, ხოლო ცინიზმი იმაშია, რომ მიიმართება ეროვნული მოძრაობის გზით. ტრაგედია იმაში გახლავთ, რომ ქართველი ერი მეოცე საუკუნის 90-იან წლებში თავისი ეროვნული მოძრაობით და საბჭოთა კავშირიდან გამოსვლით სრულიად გაუცნობიერებლად შეუერთდა თავისთავის სანაწილად მსოფლიო დინებას, რომელიც ეროვნული ინდივიდუალობის მოსაკლავად იყო შემართული.

თინათინ ცქიტიშვილი – ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი.

ქართულ მეცნიერებაში მართა-მარიამ დედოფლის განსაკუთრებული როლი ქართულ-ბიზანტიურ ინტელექტუალურ ურთიერთობაში, პირველმა წარმოაჩინა თინათინ ცქიტიშვილმა, რომელმაც დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია თემაზე: იოანეს სახარების

თეოფილაქტე ბულგარელისეული განმარტებანი. განმარტებები შესრულდა XI საუკუნეში, ბიზანტიის ქართველი დედოფლის – მართა-მარიამ ბაგრატიონის დაკვეთით. თინათინ ცქიტიშვილის კვლევითა და დასკვნით თეოფილაქტე ბულგარელის განმარტებები იოანეს სახარებისათვის იოანე პეტრიწის მიერ არის თარგმნილი. და ბუნებრივია, გელათის ფილოსოფიური აკადემიის სახელმძღვანელო შრომათა ძირითად ნუსხაშია გასააზრებელი. თინა ცქიტიშვილისეული ამ დასკვნით ჩვენი თვალსაზრისით, იწყება ახალი ეტაპი გელათის აკადემიის ისტორიული და მსოფლმხედველობრივი მნიშვნელობის სრულყოფილი შემეცნებისათვის და გელათის აკადემია იკვეთება როგორც კერა ბიზანტიური თეოლოგიური აზროვნების შეჯამებისა და განგრძობის.

5. პავლე ინგოროყვა და ქართველ ბაგრატიონთა პირველი ხსენებანი:

ქართული ისტორიოგრაფიის ერთ-ერთი უდიდესი წარმომადგენელი, ხაზგასმით არის აღსანიშნავი, ათეისტური რეჟიმის სახელმწიფო დიქტატურის წნეხში მოქცეული, რეპრესირებული და საგანგებოდ გამობილი მეცნიერი, პავლე ინგოროყვა, ავტორი ფუნდამენტური გამოკვლევისა: „**გიორგი მერჩულე**“, ბუნებრივია, ძირისძირობამდე წვდომით იმეცნებს ბაგრატიონთა დი-

ნასტიისა და დავით წინასწარმეტყველის ურთიერთმიმართების საკითხს და გამჭვირვალედ გადმოსცემს მეცნიერულ დასკვნას: „უძველესი ლიტერატურული წყაროები, სადაც გადმოცემულია ეს **თქმულება** ბაგრატიონთა დავით წინასწარმეტყველისაგან შთამომავლობის შესახებ, ეკუთვნის IX-X საუკუნეებს. მათ შორის მთავარია ორი:

1) ქართული – გიორგი მერჩულის თხზულება – 950 წლის (რომელსაც ჩვენ ვეხებით ჩვენეული წერილით: „**გიორგი მთაწმინდელის წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ**“ დ.ს.) და

2) ბერძნული – კონსტანტინე პოროფიროგენეტის თხზულება – 952 წლის. (De administrando imperio) ამას გარდა მოკლე გლოსა ამის შესახებ ჩართულია ქართული მათიანის ტექსტში, ჯუანშერის ქრონიკაში, რომელიც IX-X საუკუნეთა მიჯ-

ნას (872-907წწ.) ეკუთვნის. (პავლე ინგოროყვა, „გიორგი მერჩულე“, გამომცემლობა: „საბჭოთა მწერალი“, თბილისი, 1954წ. გვ. 430/-/209)

პავლე ინგოროყვა ქართველ ბაგრატიონთა შთამომავლობას დავით წინასწარმეტყველისაგან, როგორც ისტორიულ ფაქტს, უწოდებს „თქმულებას“, ამასთან როგორც ისტორიულ სულიერ ღირებულებას, და მოიხსენიებს „საკრალურ ფორმულად“, რომლითაც ქართველ მეფეებს თავიანთი სამეფო უფლებამოსილების ღვთაებრივი წარმომავლობა უნდა დაემტკიცებინათ.

პავლე ინგოროყვა მიიჩნევს, რომ ეს თქმულება უნდა შექმნილიყო „ქართველთა სამეფოს აღდგენის პირველ პერიოდშივე, აშოტ I დიდის დროს... აშოტ პირველი დიდის დროს შექმნილ ოპიზის ბარელიეფში, რომელიც 818 წლის ახლო დროს ეკუთვნის, წარმოდგენილია ჯგუფი: შუაში, ტახტზე ზის ქრისტე, რომლის ერთ მხარეზე დგას აშოტ I დიდი, ოპიზის ტაძრის გამოსახულებით, ხოლო მეორე მხარეზე წარმოდგენილია დავით წინასწარმეტყველი, როგორც წინაპარი აშოტ I-ისა და ქრისტესი, რომლის მეშვეობითაც (ე. ი. დავით წინასწარმეტყველის მეშვეობით, დ. ს.) აშოტ I ენათესავება ქრისტეს“ (იხ. პავლე ინგოროყვა: „გიორგი მერჩულე“, თბილისი, 1954 - გვ. 84).

ამრიგად ამ თქმულებით ბაგრატიონები ორ პრიორიტეტულ თვისობრიობაზე აცხადებენ პრეტენზიას: ჯერ იმაზე რომ დავით წინასწარმეტყველის გზით ღვთისაგან არიან ცხებულინი, ისევე როგორც მეფენი ისრაელისანი, რასაც ბიბლია ანუ წმიდა წერილი ადასტურებს, და მეორე - იმაზედ, რომ თუ ღვთიური ცხებულებისა და შთამომავლობისანი არიან ბიბლიური დავითის გზით, მაშასადამე არიან ქრისტეს ნათესავნიც, რამდენადაც, მათეს სახარებით, თავად იესო ქრისტეა შთამომავალი დავით წინასწარმეტყველისა. ეს გახლავთ

სიუჟეტი ბ-ნი პავლე ინგოროყვას მსჯელობისა ბაგრატიონთა და დავით წინასწარმეტყველის დასაკავშირებლად შექმნილ თქმულებაზე (იქვე). ჩვენ უკვე რამდენჯერმე მივუთითეთ, ჩვენს სამეცნიერო შრომებში, იმის შესახებ რომ იესო ქრისტე იმავე მათეს სახარების მიხედვით არ არის გენეტიკური შთამომავალი დავით წინასწარმეტყველისა.

რაც შეეხება წმინდა ისტორიულ-მეცნიერულ გაგებას: პავლე ინგოროყვა დასკვნის სახით გვანოდებს ფორმულირებას ბაგრატიონთა ისტორიული წარმომავლობისა მესხეთის მხარეებიდან: „კლარჯეთის სახლიდან“, სადაც ისინი მანამ, სანამ სამეფო ტახტზე პრეტენზიის გამოცხადებასთან მივიდოდნენ, გვევლინებიან როგორც „პიტიახშები“, ანუ მმართველი მთავრები მესხეთის მხარეებისა და არიან ნათესავნი საქართველოს სამეფოს ფარნავაზიანთა დინასტიისა(იქვე).

ბაგრატიონთა დინასტიის წარმომადგენელ ქართველ მეფეთა წარმომავლობის დაკავშირებას დავით წინასწარმეტყველთან, როგორც ზემოთ უკვე აღვნიშნეთ, ქართული ისტორიოგრაფია ორი ძირითადი თხზულებით იწყებს: გიორგი მერჩულეს „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრებითა“, დათარიღებულით 950 წლით, და ბიზანტიის სახელგანთქმული დედოფლის, მართა-მარიამ ბაგრატიონის ვაჟიშვილის, კონსტანტინე პორფიროგენეტის თხზულებით, დათარიღებულით 952 წლით. გარდა ამ დასახელებული ორი თხზულებისა, პავლე ინგოროყვას, ამავე წყაროებთან ერთად და ამავე წყაროებთან კავშირში, მითითებული აქვს ჯუანშერის ქართული ქრონიკაც, რომელიც, როგორც შესრულებული 872 – 907 წლებში, უფრო ადრინდელიც არის, ვიდრე დასახელებული თხზულებანი. საჭიროდ მიმაჩნია, ყურადღება გავამახვილო სწორედ ჯუანშერის ქრონიკაზე და "მატიანე ქართლისაი"-ს ცნობებზე ბაგრატიონთა შესახებ, რომლებიც წინ უსწრებენ კიდეც გიორგი მერჩულესაც და კონსტანტინე პორფიროგენეტსაც და ფაქტობრივად პირველ ხსენებასაც წარმოადგე-

ნენ ბაგრატიონებისას სწორედ საქართველოს სამეფო ტახტთან კავშირში, საქართველოს ყველაზე ძველ მატთან: "ქართლის ცხოვრებაში". მიგვაჩნია რა, რომ ქართველ ბაგრატიონთა წარმომავლობის ზუსტი განსაზღვრებისათვის გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს, თუ როგორია მათი პირველ მოხსენიება ძველ ქართულ ისტორიულ წყაროებში, ხაზგასმით უნდა აღვნიშნოთ წინასწარვე, რომ ეს ჯუანშერისეული პირველხსენებანი ბაგრატიონებისა, სახეზე გვაქვს დავით წინასწარმეტყველთან მათი ნათესაობის გარეშე, რაც, ჩვენის აზრით, საკმაოდ მკვეთრად წარმოსახავს და ხსნის ბაგრატიონთა წარმომავლობის საკითხსაც და შემდგომი წყაროების მნიშვნელობასაც.

იმისათვის რომ მოვლენის არსს ჩასწვდე – გვასწავლიან დიდი ბერძენი ფილოსოფოსები – საჭიროა ამ მოვლენის საწყისსა და სათავეს ჩასწვდე და შეიმეცნო, რადგან მოვლენა ამხელს და აცხადებს თავის რაობას თავისი საწყისით. საქართველოს ისტორიაში ბაგრატიონთა დინასტიის პირველწარმომადგენელთა პირველმოხსენიების სახით არსებობს „ქართლის ცხოვრებაში“ დაცული ორი უნიკალური ცნობა, მაუწყებელი პირველ წარმოჩენილ ბაგრატიონთა გენეტიკური ვინაობისა. პირველი ცნობა ეს არის საქართველოს მეფეთა ცხოვრების მეექვსე საუკუნის აღმწერი ცნობა, მაუწყებელი პირველი ბაგრატიონი მეფის ვინაობისა საქართველოს სამეფო ტახტზე:

გ უ ა რ ა მ ბ ა გ რ ა ტ ი ო ნ ი ს, და მეორე – არჩილ მეფის ბაგრატიონი რძლისა – ლატავრის(მერვე საუკუნე).

სრულიად მკაფიოდ, პირველი ბაგრატიონი მეფე საქართველოს ისტორიაში, "ქართლის ცხოვრებით", კერძოდ, ჯუანშერის მატთან, ეს არის 39-ე მეფე ქართლისა, გ უ ა რ ა მ ბ ა გ რ ა ტ ი ო ნ ი, წოდებული უკვე კუროპალატად ბიზანტიისად, დედით წარმომადგენელი ქართველთა სამეფო ტახტის წინარე დინასტიისა, ანუ ხოსროიანებისა (რომელსაც საქართველოს სახელგანთქმული მეფე, ვახტანგ გორგასალი მიეკუთვნება), ხოლო მამით - ბაგრატიონი, ანუ წარ-

მომადგენელი იმ დინასტიისა, რომელსაც იგი თავად იწყებს: ბაგრატიონთა მომავალი დინასტიის.

აქვე გავიხსენოთ, რომ „ქართლის ცხოვრება“ წარმოადგენს საისტორიო თხზულებათა კრებულს, სადაც შეტანილია ძველ ქართველ ისტორიკოსთა ის თხზულებები, რომლებიც თანმიმდევრობით მოგვითხრობენ ქართველი ერის თავგადასავალს უძველესი დროიდან მე-18-ე საუკუნემდე: გარკვეულია, რომ ისტორია ქართველი ერისა, უძველესი დროიდან მე-5-ე საუკუნემდე, „ქართლის ცხოვრებაში“ აღწერილია ლეონტი მროველის მიერ და აღწერილია ორი თხზულებით: 1) „ცხოვრება ქართველთა მეფეთა და პირველთაგანთა მამათა და ნათესავთა“ და 2) „ნინოს მიერ ქართლის მოქცევა“. ლეონტი მროველისად გადმოიცემა აგრეთვე არჩილ მეფის ცხოვრებაც. ხოლო ისტორია მე-5-ე – მე-8-ე საუკუნეებისა აღწერილია მემატიაწე-ისტორიკოსის, ჯუანშერის მიერ, რომელსაც მოსდევს უცნობი ავტორის თხზულება: „მატიანე ქართლისაი“, მე-8-ე – მე-11-ე საუკუნეთა აღწერითა და გადმოცემით. მე-12-ე საუკუნეში „ქართლის ცხოვრებისათვის“ დაუმატებიათ მე-8-12-ე საუკუნეების შემცველი თხზულებები, ხოლო უფრო გვიან – მე-12-14-ე საუკუნეთა ისტორიანი. მე-18-ე საუკუნეში, მეფე ვახტანგ მეექვსის ბრძანებით შემდგარ კომისიას დაუწერია მე-14-18-ე საუკუნეთა ისტორიანი და შეუტანია „ქართლის ცხოვრებაში“ („ქ.ცხ.“ 1. 1955, გვ.08).

„ქართლის ცხოვრება“ ძველ ქართულ ხელნაწერებზე დაყრდნობით პირველად გამოქვეყნდა ფრანგი ორიენტალისტის, მარი ბროსეს მიერ, ქართულ და ფრანგულ ენებზე, 1849 წელს, რუსეთის აკადემიის სახელით, ხოლო უფრო სრულყოფილი სახით, ყველა არსებული ხელნაწერის გათვალისწინებით, გამოქვეყნდა საუკუნის შემდგომ, 1955 წელს, აკადემიკოს სიმონ ყაუხჩიშვილის მიერ (ტ. 1.), რომელსაც ჩვენ ვეყრდნობით. ბ-ნი სიმონი განგვიმარტავს, რომ „ქართლის ცხოვრება“ წარმოადგენდა საქართველოს ისტორიის სახელმძღვანელოს, რომელიც დროდადრო მემატიაწეთა მი-

ერ ივსებოდა, ახლდებოდა და სწორდებოდა. თავისი თავდაპირველი სახით კი „აკადემიკოს ივანე ჯავახიშვილის გამორკვევით, იგი უნდა შედგენილიყო მე-12-ე საუკუნეში.“ („ქართლის ცხოვრება“, ტექსტი დადგენილი და გამოცემული სიმონ ყაუხჩიშვილის მიერ, თბილისი, 1955 წელი, გვ. 5-8).

ბუნებრივია, „ქართლის ცხოვრების“ ხელნაწერები, ანუ ხელნაწერებში აღწერილ მოვლენათა მითითებული აღმწერნი და მასში აღწერილი ფაქტები, ქრონოლოგიურად დაშორებულნი არიან ერთმანეთისაგან: „ნიგნი ესე ქართველთა ცხოვრებისა ვიდრე ვახტანგისამდე, აღიწერებოდა ჟამითი – ჟამად. ხოლო ვახტანგ მეფისაგან ვიდრე აქამომდე (იგულისხმება ცხოვრება ქართლის მეფისა – არჩილისა, ქრისტესთვის წამებულისა, მე-8-ე საუკუნეში, დ. ს.), აღწერა ჯუანშერ ჯუანშერიანმან, ძმისწულის ქმარმან წმინდისა არჩილისმან, ნათესავმან რევისმან, მირიანის ძისამან“ – ვკითხულობთ „ქართლის ცხოვრებაში“ (იქვე, გვ. 248). მკითხველის ყურადღება გვინდა მივაპყროთ ფაქტს, რომ საქართველოს პირველი ქრისტიანი მეფის – მირიანის შთამომავალთაგანი და საქართველოს თავად პირველი წამებული მეფის – არჩილის სამეფო კარის წევრთაგანი – ჯუანშერ ჯუანშერიანი – წარმოადგენს იმ პირველ მემკვიდრეს „ქართლის ცხოვრებისას“, რომელსაც უხდება მემკვიდრის მისიის შესრულება ისტორიის იმ მონაკვეთის აღსაწერად, რომელშიც უნდა განხორციელდეს პირველმოსხენიება საქართველოს სამეფო კარზე ბაგრატიონთა პირველი წარმოჩენის:

„ესე გუარამ იყო დედით ხოსროიანი და მამით – ბაგრატიონი (ზოგიერთი წესებით: ბაგრატიონი, ან ბაგრატიონი, დ. ს.), და ესე ბაგრატიონი შვილისშვილი და ნათესავნი არიან ამა გუარამისნი“ – ვკითხულობთ ჯუანშერის ქრონიკაში (ქ. ცხ. ტ. 1, თბ. 1955, გვ. 218). მემკვიდრისავე გადმოცემით ეს გუარამ ბაგრატიონი არის კლარჯეთისა და ჯავახეთის მთავარი, რომელიც საქართველოს სამეფო ტახტზე უფლებამოსილებას მემკვიდრეობით კი არ იღებს, არამედ მეფედ ინიშნება გარკვეული ისტორიული გარემოების გამო. ეს გარემოება გახლავთ ქრისტეს აქეთ მე-6-ე საუკუნის პოლიტი-

კური ვითარება, რომლითაც საქართველო უკვე სამი საუკუნის ქრისტიანული სახელმწიფოა და ბიზანტიის იმპერიის მფარველობაშია მოქცეული, ხოლო საქართველოს სამეფო ტახტს ბიზანტიის წარმომადგენელი განაგებს. ეს კი ქართველი მთავრების უკმაყოფილებას, ამბოხსა და შეთქმულებას იწვევს. შეთქმულება კატეგორიული მოთხოვნის ფორმას იღებს. პრინციპული მნიშვნელობა აქვს სწორედ ამ ისტორიულ მოთხოვნას ქართველი ერისკაცებისას. ხაზგასმით არის აღსანიშნავი, რომ ქართველ ერისთავთა მოთხოვნა არის უცხო წარმომავლობის მთავართა ძალაუფლების აღკვეთა საქართველოში და სამეფო ძალაუფლებისა და ხელისუფლების გადაცემა ქართველი მთავრისთვის. როგორც ვხედავთ, საქმე ეხება სწორედ გენეტიკურად ქართული წარმომავლობის მეფეს, რაც იმას ნიშნავს, რომ ბიზანტიის მფარველობაში მყოფი საქართველო ითხოვს ამ მფარველობის რეალურ შედეგს: საქართველოში, ქართველ ხალხზე, უცხოთა ბატონობის დასრულებას და ეროვნული ხელისუფლების დამკვიდრებას: "ესრეთ რა უცალო(ე. ი. "მოუცლელი") იქმნეს სპარსნი, მაშინ შეითქუნეს ყოველნი ერისთავნი ქართლისანი, ზემონი და ქუემონი, და წარგზავნეს მოციქული წინაშე ბერძენთა მეფისა, და ითხოვეს, რათა უჩინოს მეფე ნათესავთაგან მეფეთა ქართლისათა, და რათა იყვნენ ერისთავნი იგი თვისთვისსა საერისთაოსა შეუცვალებელად"(ქ.ცხ. ტ. 1, 1955წ., გვ.217).

როგორც ჯუანშერის ქრონიკაში ვკითხულობთ, გუარამ ბაგრატიონის მეფობა და არჩევანი მასზე ბერძენთა მეფისაგან, საკუთრივ მის ქართულ ნათესაობაზეა დამყარებული: ნათესავით, ანუ მოდგმით ქართველობაზე: "ითხოვეს რათა უჩინოს(=გამოუჩინოს, მან, კეისარმან ბერძენთამან, ქართველ ერისთავებს) მეფე ნათესავთაგან მეფეთა ქართლისათა".

„მაშინ კეისარმან აღასრულა თხოვა მათი და მოსცა მეფედ დისწული მირდატისა, (ვახტანგ გორგასალის ძისა ბერძნის ცოლისაგან), რომელსა ერქუა გუარამ, რომელი მთავრობდა კლარჯეთს და ჯავახეთს"(იქვე, გვ. 218).

ამრიგად პირველი ბაგრატიონი მეფე ქართველთა, როგორც 39-ე მეფე ქართლისა, გუარამ ბაგრატიონი, ნახევრად ხოსროიანი და ნახევრად ბაგრატიონი, მეფედ გვევლინება, როგორც კლარჯეთ-ჯავახეთის მთავარი, ამასთან ხაზგასმით ბერძენთა კეისრის მიერ შერჩეული, როგორც ქართული წარმომავლობის დიდებული, ქართველ ერისთავთა საგანგებო მოთხოვნით: "ნათესავთაგან მეფეთა ქართლისათა".

აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ ბერძენთა კეისარმა სრულყოფილად აღუსრულა ქართველ ერისმთავრებს მოთხოვნა, მეფის საკითხშიც და თვით მათ, ერისმთავართა უფლებამოსილების საკითხშიც: "ერისთავნი ქართლისანი ვერ სცვალნა საერისთავოთაგან მათთა, რამეთუ სპარსთა მეფისაგან და ბერძენთა მეფისაგან ჰქონდეს სიგელნი მკვიდრობისათვის საერისთავოთა მათთა, არამედ იყვნეს მორჩილებასა გუარამ კურაპალატისასა" (იქვე). აღსანიშნავია, ის ფაქტიც, რომ ქართველთა მეფეთაგან "ქართლის ცხოვრებით" სწორედ ამ პირველ ბაგრატიონ მეფეს მიენერება დანყება მცხეთის ჯვრის მონასტრის მშენებლობისა და თბილისის სიონის ტაძრისა: „ამანვე გუარამ კურაპალატმან განაახლაო საფუძველი ტფილისისა სიონისა, რომელი შემდგომად ამის გუარამისა განასრულეს: ...ნახევარი – ერთმან ვინმე ქურივმან დედაკაცმან, და ნახევარი – ყოველმან ერმან, ჟამსა პირველის ადარნასე მთავრისასა, და იგი ადარნასეცა შეენია აღშენებასა მისსა, რამეთუ ნათესავნი მორწმუნისა მირიან მეფისანი ყოველნი ეკლესიათა მაშენებელნი იყვნეს" (იქვე, გვ. 222).

შეიძლება დაბეჯითებით ითქვას, რომ იმ დროს, როცა გადამწყვეტი მნიშვნელობა საქართველო – ბიზანტიის ურთიერთობაში მოპოვებული აქვს ქრისტეს და ქრისტიანობას, წარმოუდგენელია და თითქმის გამორიცხულიც, საქართველოს მთავართა ესოდენ პრეტენზიული შეთქმულების პასუხად, ესოდენ საგანგებოდ შერჩეული კაცი ბერძენთა მეფის მიერ საქართველოს მეფედ, ამდენი ღვაწლითა და საქვეყნო სიკეთით დახასიათებული მემატიანის მიერ, დავით წინასწარმეტყველის შთამომავალი ყოფილიყო და ეს ფაქტი მას,

მემატიანეს აღნიშვნის ღირსად არ მიეჩნია. თითქმის გამო-
რიცხულად მიგვაჩნია იმის დაშვებაც, რომ არც ბერძენთა
მეფეს სცოდნოდა ეს, ანუ ქრისტიანობის მებაირახტრე ქვეყ-
ნის იმპერატორს, რომელიც ბაგრატიონი მთავრის მეფედ
წარდგინებამდე უსათუოდ დანვრილებით გამოიკითხავდა
და შეისწავლიდა ქართველი მთავრებისათვის მისაღებსა და
მოსაწონ კანდიდატს. და მითუმეტეს გამორიცხულად მიგ-
ვაჩნია იმის დაშვება, რომ ბერძენთა მეფეს სცოდნოდა, და
ეს ინფორმაცია საგანგებო თავმოწონებით არ გადაეცა ამ-
ბოხებული ქართველი მთავრებისთვის. კიდევ უფრო წარმო-
უდგენელია, რომ მემატიანეს, მთავარ ინფორმატორს ქვეყ-
ნისას და ისტორიისას, ბერძენთა მეფისაგან საქართველოს
მთავრებთან და სამეფო კართან ერთად ამ ინფორმაციის გა-
რეშე დატოვებულს, არც არსაიდან სმენოდა ამის შესახებ
საერთოდ რაიმე, ამბად მაინც ქრისტიანულ საქართველოში
და „ქართლის ცხოვრებაში„ არ აესახა, არ დაედრა სიტყვაც
კი პირველი ბაგრატიონი მეფის პირველი მემატიანისმიერი
წარდგინების დროს მკითხველისა და შთამომავლობის წინა-
შე, თანაც იმ დროს, როდესაც ამ წარდგინებაში საქართვე-
ლოს ტახტის მფლობელ ხოსროიანთა დინასტიის უფლება-
მოსილების განყოფა ხდებოდა და სხვა საგვარეულოზე გა-
დანაწილება. როგორც დავინახეთ, გარდა ქრისტიანულ ეკ-
ლესიური სამოღვაწეო დამსახურებისა, მემატიანეს არც ის
დაუტოვებია ხაზგაუსმელი, რომ გუარამ ბაგრატიონის ბები-
ად კუთვნილი, ვახტანგ გორგასალის მეუღლე, ბერძნული
წარმომავლობის ქალი იყო, და წარმოუდგენელია, თავად
ბაგრატიონთა წარმომავლობითი კავშირი დავით წინასწარ-
მეტყველთან, თუ კი ამგვარი რამ არსებობდა, აღნიშვნის გა-
რეშე დაეტოვებინა. დაბეჯითებით შეიძლება განვაცხადოთ,
რომ საქართველოს უძველესი ისტორიული წყაროებით,
პირველი ბაგრატიონი მეფე ქართველთა,
გუარამ ბაგრატიონი, გენეტიკურად ქარ-
თველი დიდებულია, კლარჯეთ-ჯავახეთის მთავარი,
რომელსაც არავითარი საერთო არა აქვს დავით წინასწარ-
მეტყველთან, არც წოდებრივად და არც წარმომავლობითად.

ბაგრატიონთა ისტორიის ერთერთი თანამედროვე მკვლევარი, აკადემიკოსი ზ ა ზ ა ა ლ ე ქ ს ი ძ ე ასკვნის: „მათემატიკურად ზუსტი აღმოჩნდა სუმბატ დავითის ძის ცნობა იმის შესახებ, რომ “ესე ბაგრატიონიანნი შვილისშვილნი და ნათესავნი არიან მის გუარამისანნი” –ო. („ბაგრატიონები“, თბილისი, 2002 წელი, გვ. 30). როგორც ვხედავთ, აქ ჯუანშერისა და სუმბატ დავითის ძის განმარტებანი ბაგრატიონთა ვინაობაზედ სრულიად თანხვედრილია. ქართველ ბაგრატიონთა დაკავშირებულობის ცნობა დავით წინასწარმეტყველთან „ქართლის ცხოვრებაში“ ჩნდება ბაგრატიონთა მეორედ მოხსენიების ეპიზოდში, რომელიც შეეხება ქართველთაგან ქრისტესთვის პირველ წამებული მეფის, არჩილის სარძლოს, ბაგრატიონთა გვარისას.

გუარამ ბაგრატიონის შემდგომ, მისი ძე – სტეფანე – ისევე დაუბრუნდა სპარსელებთან კავშირს და დაკარგა ბერძენთა კეისრის თანადგომა. სტეფანემ დაარღვია წმინდა სამეფო და დინასტიური ანდერძი დიდი წინაპრისა, ვახტანგ გორგასალის: “ეძიებდეთ ქრისტესთვის სიკვდილსა და ნუ მოიშლით სიყვარულსა ბერძენთასა”. ამიტომ ბიზანტიის კეისარს უკვე დასჭირდა გუარამ ბაგრატიონის არაპირდაპირი მემკვიდრის მოძიება ქართლის ტახტისათვის და მოუწოდა კიდევ ვახტანგ გორგასალის ძის, დაჩის ნათესავს, კახეთის ერისთავს–ადარნასეს და მისცა მას „ტფილისი და მთავრობა ქართლისა“(იქვე, გვ.225)...მაგრამ ახლა ჩვენთვის ეს არ არის მთავარი. მთავარია, აღქმა იმისა, თუ როგორ წარმოჩინდებიან გუარამ ბაგრატიონის შემდგომ, ანუ მეექვსე საუკუნის შემდგომ, საქართველოს სამეფო ტახტზე, ბაგრატიონთა ამ წარუმატებელი მემკვიდრეობის ფონზე, სხვა შთამომავალნი ბაგრატიონებისა, „ შვილისშვილნი და ნათესავნი გუარამ ბაგრატიონისა“?! როგორ იწყებს ეს დიადი დინასტია არსებობას? საქართველოს სატახტო უფლებამოსილების მოპოვებას?! ვფიქრობთ, ამ თვალსაზრისით “ქართლის ცხოვრების” სწორედ ის, ჩვენს მიერ ზემოთ მითითებული, მეორე ცნობაა მნიშვნელოვანი და საინტერესო : სრულიად ადამიან-

ნური და ყოფითი, მაგრამ ისტორიულად საეტაპო ღირებულების. ჩვენ მოვიხსენიეთ იგი, როგორც ეპიზოდი არჩილ მეფის რძლის.

ისტორიის მიერ საბედისწეროდ შემონახული ამ მეორე ცნობით ბაგრატიონები ჯერ კიდევ იმდენად მოკლებულნი არიან წარჩინებულობას, რომ დედოფალი ქართლისა, მეუღლე ვახტანგ გორგასლის ჩამომავალი მეფის, არჩილისა, როგორც სადედამთილო, უკმაყოფილებას გამოთქვამს თავისი ვაჟიშვილის, ჯუანშერის მიმართ, რომელმაც ცოლად ბაგრატიონთა ქალის თხოვა გადაწყვიტა:

"ხოლო ამან ჯუანშერ შეირთო ცოლი, ნათესავი ბაგრატიონიანთა, ასული ადარნასესი, სახელით ლ ა ტ ა ვ რ ი, და ა ბ რ ა ლ ა დედამან მისმან მოყვანება მისი ცოლად: არათურე კეთილად მეცნიერ იყო, ვითარმედ არიან იგინი ნათესავნი დავით წინასწარმეტყველისანი, რომელი-იგი ხორციელად მამად ღმრთისად იწოდა. და ვითარ იხილა ძის ცოლი თვისი, შეუყვარდა, აკურთხა და დალოცა."

როგორც ვხედავთ, დედამთილი სარძლოთი უკმაყოფილოა მის ნახვამდე, რადგან არაფერი იცის მის შესახებ, გარდა იმისა, რომ ბაგრატიონთა საგვარეულოს წარმომადგენელია. ხოლო როგორც კი იხილავს პიროვნულად, იმდენად მოიხიბლება მისით, რომ უკვე დაავიწყდება მისი ბაგრატიონობაც და თავისი გულნაკლულობაც: "ვითარ იხილაო ძის ცოლი თვისი, შეუყვარდა, აკურთხა და დალოცა". . აღსანიშნავია, რომ ისტორია ლატავრი ბაგრატიონის პატარძლობისა ზოგი მკვლევარის აზრით ორი, ზოგისად – სამი საუკუნით გვიან ჩანერილი ვერსიით არის ჩვენთან მოღწეული. ასე რომ არჩილ მეფის ოჯახსა, ანუ სარძლო - სადედამთილოსა, ე.ი. მერვე საუკუნის დასაწყისსა და მემატთანეს შორის სწორედ ის საუკუნეებია მოქცეული, როდესაც ბაგრატიონთა გავითიანების, ანუ დავით წინასწარმეტყველთან შთამომავლობითი კავშირის საკრალური თეორია იქმნება ბიზანტიის ქრისტიანული მონასტრების ესოტერულ სივრცეში.

მემატიანის ჩანაწერში ორი სხვადასხვა გაგების ფაქტია გაერთიანებული: ერთი – თავად ისტორიული რეალობისა და მეორე – ამ რეალობის აღმწერი და გადმომცემი მემატიანისეული პოზიციის... მემატიანის დროს ბაგრატიონების გადავითიანება უკვე მომხდარია. მემატიანისთვის ის უკვე ყოველთვის არსებული რეალობაა. ამიტომ ბაგრატიონი რძლის დაწუნება მისი საგვარეულო წარმომავლობის ხარისხით და შეუფერებლობა ქართლის სამეფო ოჯახისათვის, მემატიანემ უნდა ახსნას, რალათქმაუნდა, ბაგრატიონთა დავითიანობის სასარგებლოდ, და, შესაძლოა სრულიად უნებურადაც და გაუანალიზებლადაც, იძულებულია, დედოფალს, იმ დროისათვის ჯერ არარსებული რეალობის უცოდინრობა დააბრალოს. მაგრამ ეს ისეთი უცოდინრობაა დედოფლისა, რომელიც უკამათოდ მოიცავს არჩილ მეფის მთელი ოჯახის უცოდინრობასაც, რადგან, საკმარისი იყო დედოფალს ეს ინფორმაცია ოჯახის რომელიმე წევრისგან მიეღო, რომ ეს გვართი დაწუნების ეპიზოდი სარძლოსი, აღარ იარსებებდა. ფაქტია, სანამ დედოფლის უკმაყოფილება თავისი შეხვედრით არ ნაშალა თავად ბაგრატიონმა სარძლომ, მანამ ხომ ვერც მეფემ და ვერც ვაჟიშვილმა, და ვერც ოჯახის სხვა წევრებმა ვერ შეიყვანეს იგი საქმის კურსში?! მაგრამ თუ იმასაც გავითვალისწინებთ, როგორ ოჯახზე გამოგვაქვს უცოდინრობის განაჩენი, ვფიქრობ, საკმაოდ დიდად შევცოდავთ მათ წინაშეცა და უფლის წინაშეც: ქართლის მეფის, არჩილის ოჯახი, განსაკუთრებული ქრისტიანული სულისკვეთების ოჯახია. მეფე არჩილი მეფობაზეც იტყვის უარს, მაგრამ ქრისტეს უარყოფას არ დაუშვებს და მტრის ხელით თავის მოკვეთას ირჩევს. იგი პირველი წამებული მეფეა საქართველოს ისტორიაში. არჩილის ქალიშვილი, შუშანი, დაი იმ ჯუანშერისა, რომელიც ლატავრი ბაგრატიონს ირთავს ცოლად, ხაზართა მეფის დავალებით, ხაზართა სადედოფლოდ გატაცებული ამ ძმასთან ერთად, არაქრისტიანი სამეფოს დედოფლობას სიკვდილს ამჯობინებს, ბექდით შენახულ სანამლაეს ამოსწოვს გზაში და თავს იკლავს, რათა ქრისტიანი ჩაბარდეს უფალს თავისი ძმის, ჯუანშერის თვალწინ.

ძნელი დასაჯერებელია, რომ ასეთმა სამეფო ოჯახმა არ იცოდეს საქართველოს ერთერთი სამთავროს ბაგრატიონ მთავართა ნათესაობა ბიბლიურ დავით მეფესთან, როგორც „ქრისტეს ხორციელ მამასთან“, როგორც ამას გადმოგვცემენ ქართველი მემკვიდრეები. ცხადია, აქ კვლავ ვლინდება ის ჭეშმარიტება, რომ ჯერ კიდევ მე-8-ე საუკუნის დასაწყისში და „თქმულება“ თუ „თეორია“ ბაგრატიონთა წოდებისა დავით წინასწარმეტყველის შთამომავლებად, ჯერ კიდევ ჩამოუყალიბებელია და გაუვრცელებელი. სწორედ ამ ჩამოუყალიბებლობისა და გაუვრცელებლობის ასახვაა ქართლის დედოფლისმიერი უკმაყოფილება თავისი მომავალი რძლის ბაგრატიონობის გამო, და ილუსტრაციაა იმისა, რომ ჯერ კიდევ მე-8-ე საუკუნის დასაწყისში, ბაგრატიონები არაფრით არ არიან განსაკუთრებულად წარჩინებულნი. მათი პოლიტიკური აღზევება საქართველოს სამეფო ტახტზე და ქართველი ერის სულიერი მისიის ჩამოყალიბება თითქმის ერთდროულად მიმდინარეობს, და ჰქმნის გარდუვალ ეპოქალურ საჭიროებას ბაგრატიონთა სამეფო ტიტულატურის შემოსვისას ქრისტიანობის წინამძღოლი ქვეყნის მესიანისტური წოდებით, ისევე, როგორც ეს მოხდა იესო ქრისტეს, როგორც კაცობრიობის მხსნელის მიმართ. საკმარისია, გავიხსენოთ თუნდაც ერთი, სახარებით გადმოცემული გულისშემძვრელი არგუმენტი იესო ქრისტეს ცხოვრებიდან, ჯვარზე გაკრული იესო ქრისტეს უკანასკნელი სიტყვები: „ელი, ელი, ლამა საბაქთანნი?“ – „უფალო, უფალო, რაისათვის დამიტევებ მე უმწეოდ?!“ – წარმოთქმული, როგორც ცნობილია, არამეულენაზე*, რომ გავრცელებული აზრი იესო ქრისტეს ებრაელობისა, ნაცრად იქცეს; ფსიქოლოგიურად დაუშვებელია ადამიანმა სხვის ენაზე მიმართოს უფალს, (რომლისათვისაც ყველა ადამიანური ენაა გასაგები და მითუმეტეს იესო ქრისტესაგან, ძისაგან ღვთისა!), თავისი უკანასკნელი სათქმელი-

* მათე 27,46 (მარკოზა 15,34). „არამეული „საბაქთანნი“ ნიშნავს „მიტოვებასაც“ და „უბედურებაში“ უმწეოდ მიტოვებასაც“, წერს ბიბლიის ცნობილი განმმარტებელი ა.პ. ლოპუხინი.

სათვის, უკანასკნელი ამოსუნთქვის წინ. ქრისტეს მშობლიური ენაც, ანუ დედისგან ნასწავლი ენაც, იგივე დედა ენაც და დედა ღვთისმშობლის ენაც არამეულია. არამეული ენა იგივე ქალდეველების ენაა. იესო ქრისტე არამეული ცნობიერების წარმომადგენელია. ამის შესახებ ჩვენ საგანგებო მოხსენება გავაკეთეთ ბიზანტინოლოგთა საერთაშორისო კონგრესზე, პარიზში, 2001 წელს, სადაც ჩვენ, ვფიქრობ, პირველად მსოფლიო მეცნიერებაში, განვაცხადეთ, რომ ქრისტიანობა ეს არის ქალდეური ცნობიერების ამოხეთქვა იუდეაში, ამასთან ჩვენ განვაცხადეთ ეს „ქალდეურის“, როგორც ცნების ახალი დატვირთვითა და შინაარსით: „ქალდეურის“, როგორც უძველესი ქართული ცივილიზაციის გაგებით.

ქრისტეს მოვლინებით, ქრისტიანული მოძღვრების მოვლინებით, კაცობრიობის რელიგიურ-მსოფლმხედველობრივ ისტორიაში, რომელიც ბიბლიური სიუჟეტით ქალდეურ ცნობიერებასთან დაპირისპირებული ებრაული ცნობიერების ისტორიად არის გადმოცემული, ხორციელდება რევანში ქალდეური ცივილიზაციისა ებრაულ ცივილიზაციაზე და დამარხული ქალდეური სიბრძნის ებრაულ სიბრძნეზე ამაღლება ჭეშმარიტების სახელით (ჩვენი მოხსენება ქართულ ენაზე უკვე მესამედ გამოქვეყნდა, მაგრამ სამწუხაროდ, ძალიან მცირეტირაჟიან ჟურნალსა და გაზეთებში: „ერის ღირსება“, „ქართველოლოგია“, „ქალდეა“).

იესო ქრისტეს შემოსვამ „დავითიანობის“ ტიტულით, გამოიწვია მისი ებრაელად გაგება, და მისი ებრაელობის დამკვიდრება თვით პავლე მოციქულის მიერ, ისევე, როგორც ეს მოხდა ბაგრატიონების შემთხვევაში, მაშინ როდესაც ამ ტიტულს თავისი ისტორიოსოფიური დანიშნულება ჰქონდა, და არა პირდაპირი. ახალი ქრისტიანული რელიგიის დამკვიდრებას ფსიქოლოგიურად სჭირდებოდა ადამიანთათვის რწმენად და კანონად ქცეული ეპოქალური საყრდენები, რომლებიც ძველი აღთქმისეული წინასწარმეტყველებიდან მოდიოდა და რომლის გვერდის ავლაც შეუძლებელი იყო.. ამ რწმენით კაცობრიობის მხსნელი შეიძლებოდა და უნდა მოვლენილიყო მხოლოდ ბიბლიური დავითის მოდგმიდან, ანუ

მხსნელი „დავითიანი“ უნდა ყოფილიყო. ამიტომ იესო ქრისტეც და ქართველი ბაგრატიონებიც, იღებენ ამ წოდებას, როგორც კაცობრიობის ისტორიის იმ ეპოქის შვილები. რომელშიაც ისინი იქნენ მოვლინებულნი უფლის მიერ. სახარება საგანგებოდ გვაუწყებს იესო ქრისტეს დამოკიდებულებას თავისი წოდებისადმი: ანუ თავისი „დავითიანობისადმი“ (მათე, 22,45), დამოკიდებულებას იდუმალსა და არაერთმნიშვნელოვანს, იდუმალსა და უარყოფელს, ხოლო ბაგრატიონები, ზოგნი გაცნობიერებულად, ზოგნი გაუცნობიერებლად მატარებელნი ამ წოდებისა, მხოლოდ დავით აღმაშენებლის დიდ გონებაში შესძლებენ თავისი ნამდვილი პოზიციის გახელას, შესძლებენ მაშინ, როდესაც დავით აღმაშენებელი თავის აღმსარებლურ სავედრებელში იტყვის: „ისრაელისა მეფეთა ვჰბაძევდ, გარნა ურჯულოთა...“ და „ვაცოდვე მე ერი ჩემი, ვითარცა მეფეთა მათ – ისრაელი“ – ო („გალობანი სინანულისანი“). ცხადია, აქ დავით აღმაშენებლისათვის, როგორც ბაგრატიონთა დინასტიის წარმომადგენელი ქართველი მეფისათვის უკვე ველარ იძებნება ადგილი ბიბლიურ ურჯულო მეფეთაგან შთამომავლობით თავმოწონებისა და სიამაყის.

ჩვენ ზემოთ აღვნიშნეთ, რომ ქართულ ისტორიოგრაფიულ ცნობიერებაში ქართველთა სამეფო დინასტიის დაკავშირება ებრაელთა ბიბლიური მეფის – დავით წინასწარმეტყველის სახელთან, ქართველ მეფეთა ღვთაებრივი წარმომავლობის იდეას ემსახურებოდა. ტრადიცია მეფეთა ღვთაებრივი წარმომავლობისა საყოველთაოდ ცნობილი კაცობრიული ტრადიციაა, რომელიც მეფობის დასაწყისიდან ჩვენ დრომდე აღწევს. ქართული ცნობიერების რუსთველური განაცხადი: „რომელმან შექმნა სამყარო ძალითა მით ძლიერითა მისგან არს ყოვლი ხელმწიფე, სახითა მის მიერითა“ ამ ტრადიციის ბრწყინვალე და უზოგადესი ფორმულირებაა. ცხადია, გიორგი მთაწმინდელისეული წინასწარმეტყველების ჭრილში, ქართველი ერის განჭვრეტის ჭრილში კაცობრიობის ახალ ერად, ეს განღმრთობა საქართველოს

სამეფო ტახტის მპყრობელი ბაგრატიონებისა, უფრო სიღრმისეულსა და საიდუმლო მნიშვნელობას იძენს: ამ წოდებით საქართველოს მეფენი, თავად საქართველოს და ქართველი ერის სიმბოლურ განსახიერებად გვევლინებიან, რომელთაც ერის სახელით პიროვნულად უნდა მიიღონ მესიანისტური წოდება ერისა „დავითიანობის“ ფორმით, ანუ წოდება ჩამომავლობისა დავით წინასწარმეტყველისაგან. ტრადიციებს თავთავიანთი ეპოქალური სახეები აქვთ, ღვთიურობის გაგების ეპოქალური შინაარსები: სად და როდის, როგორ ესმის ხალხს ღვთიურობა და წარმომავლობა ღვთისაგან. მაგრამ ყოველივე ამას ჩვენის მხრიდან უნდა დავუმატოთ ერთი ძალზედ შესამჩნევი, სრულიად ირაციონალური და მისტიური იმპულსი, რომელიც თან ახლავს ბაგრატიონთა გადავითიანების მთელ ქართულ ისტორიას და, რომელიც, შესაძლოა, ერთგვარად ხელს უწყობს კიდევ ამ ეროვნულ – მესიანისტური იდეის ამგვარი ფორმულირებით, „დავითიანობის“ ფორმულირებით დანერგვასაც.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, პირველივე მოხსენიება ბაგრატიონებისა „ქართლის ცხოვრებაში“ ეს არის ხორციელი ნათესაობის ძიება ქრისტესთან, ანუ მიზანი ქართველი მემკვიდრისა არის არა დავით წინასწარმეტყველი და ნათესაობა მასთან, არამედ ნათესაობა ქართული გენისა, ამ შემთხვევაში სამეფო დინასტიისა, ქრისტესთან. კიდევ ერთხელ გავიხსენოთ ჯუანშერის ქრონიკა და ჩვენს მიერ ზემოთ მოხმობილი ფრაგმენტი ბაგრატიონთა პირველმოხსენიებისა „ქართლის ცხოვრებაში“: „ამან ჯუანშერ შეირთო ცოლი ნათესავი ბაგრატიონიანთა, ასული ადარნასესი, სახელით ლატავრი, და აბრაღა დედამან მისმან მოყვანება მისი ცოლად: არათურე კეთილად მეცნიერ იყო, ვითარმედ არიან იგინი ნათესავნი წინასწარმეტყველისანი, რომელი – იგი ხორციელად მამად ღმერთისა დინოდა და ვითარ იხილა ძის ცოლი თვისი, შეუყვარდა, აკურთხა და დალოცა.“. ვინ იგულისხმება აქ „ღმერთის ხორციელ მამად“? რომელ ღმერთს შეიძლება ჰყავდეს „ხორციელი მამა“? ცხადია, ეს არის ღმერთი და უფალი ჩვენი – იესო ქრისტე, რომელიც, სრულიად კანონი-

კურად, ერთდროულად არის „ქალწულისაგან შობილიც“, ანუ „უმამოდ შობილიც“ და „ძედ დავითისადაც“ ნოდებული, ანუ „ძედ დავით წინასწარმეტყველისად“. გავიხსენოთ: „ნიგნი შობისა იესო ქრისტესი, ძისა დავითისა, ძისა აბრაამისა...“ (მათე, 1,1). ძედ კუთვნილება, ანუ „ძეობა“ იესო ქრისტესი, დავითისაგან, ცხადია, აქ შთამომავლისა და მოდგმისობის მნიშვნელობით არის თქმული.

იესო ქრისტე, ნოდებული „ძედ დავითისად“ ჰქმნის დავით წინასწარმეტყველის ნოდებას: „მამას ღმერთისას“. ქართული ცნობიერებისათვის ეს იმდენად მიმზიდველია და ბუნებრივი, რომ არანაირ წინააღმდეგობას არ ჰბადებს მასში, რადგან ბაგრატიონები, დავითის შთამომავლებად ნოდებულნი, ხდებიან ქრისტეს ხორციელ მამასთან ხორციელად დანათესავებულნი, მართალია, ხდებიან დავითის გზით, მაგრამ ეს არ არის მთავარი! მთავარია, რომ თავიანთ რელიგიურ განცდაში ქრისტეს ნათესავები ხდებიან. ემოციური დატვირთვა აზრისა აქ ქრისტეზეა. აქ ქრისტეა ქართული შეგნებისთვის მთავარი და არა დავითი! ამიტომ ამ ნოდებას ჩვენს მიერ ზემოთ ხმობილი „ქართლის ცხოვრების“ მემატიანე სიხარულით გადმოსცემს: „არათურე კეთილად მეცნიერი იყო (დედოფალი ქართლისა), ვითარმედ არიან იგინი (ბაგრატიონები) ნათესავნი წინასწარმეტყველისანი, რომელი იგი ხორციელად მამად ღმერთისად იწოდა...“-ო. მემატიანისათვის ეს სარწმუნოებრივი სიხარულის მომნიჭებელი აზრი, საიდუმლო, მესიანისტური ჩანაფიქრიდან მომდინარი და გარდასახული უმარტივეს მიწიერ გაგებად ქართველი მეფეების სისხლ-ხორციეული წარმომავლობისად დავით წინასწარმეტყველისაგან, აშკარად იქცევა ქართულ ცნობიერებაში რაღაც რელიგიურ-რომანტიული და ქრისტიანულ-ეკლესიური გატაცების საგნად, და ეს გატაცება ქართული ცნობიერებისა ქრისტესთან ნათესაობით იქამდისაც კი მიდის, რომ მემატიანენი, უკვე გონებადაკარგულებივით იწყებენ თავმომწონეობას დავით წინასწარმეტყველის არც მაინცადამაინც გასახსენებელი და სახარბიელო განეტიკური ფესვებითაც, ამასთან გაიგივებულთ ქრისტესათვისაც და თავიანთი ბაგ-

რაციონი მეფეებისათვისაც. აქ მხედველობაში გვაქვს „ქართლის ცხოვრების“ შესავალი, რომელიც, ჩვენის აზრით, როგორც შესავალი, ვიმეორებთ, როგორც შესავალი „ქართლის ცხოვრებისა“, აშკარად უნდა გააზრებულიყო ქართველ ბაგრატიონ მეფეთა გადავითიანების თეორიის შექმნის შემდეგ, ამასთან „ქართლის ცხოვრების“ ბიბლიასთან მიმსგავსების მიზნით.

ჩვენ ზემოთ აღვნიშნეთ, რომ „ქართველი ერის ისტორიის“ მრავალტომეულის ავტორის, ივანე ჯავახიშვილის გამორკვევით ქართველი ერის პირველი დიდი ისტორია – „ქართლის ცხოვრება“ – უნდა შექმნილიყო მე-12 საუკუნეში. ბუნებრივია, მე-12 საუკუნე ქართველი ერის ცხოვრებაში ისეთი ერაა, რომლის დროსაც ეროვნული მეობა ზენიტშია ასული და ამ ღვთითბოძებული რეალობის დოკუმენტურ დასტურსა და იდენტიფიკაციას ითხოვს, ანუ ამ ეროვნული მეობის, ერის ვინაობის იმ ისტორიას, რომელშიც ანმყო ასახული იქნება როგორც დადასტურებული შედეგი წარსულისა. მე-12 საუკუნის ქართული ცნობიერება ამ აუცილებლობის განხორციელებას იწყებს: პირველ რიგში თავს უყრის ყველა არსებულ ისტორიულ ქრონიკას ქართველთა ცხოვრებისას და ბუნებრივია, დღის წესრიგში აყენებს საკუთარი დიადი მეფეების ცხოვრებათა ღირსეულ აღწერასაც. რამდენადაც დღის წესრიგში დგას ქართველი ერის, როგორც ახალი ერის ისტორიის ჩვენება და დოკუმენტირება, ლოგიკურია, კაცობრიობის ისტორიის ორგანულ ნაწილად განცდილი საქართველოს ისტორია ერთდროულად იყოს ქართველი ერის ისტორიაც და კაცობრიობის ისტორიის განგრძობაც, ანუ განგრძობა იმ წმინდა წიგნისა, რომელიც კაცობრიობის ისტორიის ქრისტესწინარე წიგნად მოიაზრება ქრისტიანულ სამყაროში. ეს კი იმას ნიშნავს რომ მე-12 საუკუნეში შექმნილი საქართველოს ისტორიის წიგნი ბიბლიის განგრძობაც უნდა იყოს და თავისთავად ახალი ბიბლიაც, ისევე, როგორც გელათის აკადემია უნდა იქცეს „სხუად ათინად და მეორედ იერუსალიმად“. ბიბლია, როგორც მოდელი და ეტალონი ერთი ერის ისტორიის ასახვისა, როგორც პრეცედენტი ერის ისტორიის

წარდგინებისა წმინდა წიგნად, სტრუქტურულად უნდა მოიცავდეს სამყაროს შექმნის ისტორიას, ადამიანის შექმნის ისტორიასა და კაცობრიობის ისტორიას, რომლის სივრცეშიც განთავსდება ერთი კონკრეტული ერის ისტორია. მე-12 საუკუნეში საქართველოს მეფეთა ცხოვრებანი დაწერილია. სამყაროს და ადამიანის შექმნის ისტორიას კი, ამასთან ქრისტიანული ხედვით დაწერილს, ანუ იმას, რაც თვითონ უნდა შექმნას, ქართული ცნობიერება საქრისტიანოში სახელ განთქმული ეკლესიის დიდი მამის – ეფრემ ასურის თხზულებაში დაინახავს – ეფრემ ასურისეულ „შესაქმის“ წიგნში: „შესაქმისათვის ცისა და ქუეყანისა და ადამისათვის“, და ქართველ მემკვიდრეთა დაწერილ მეფეთა ცხოვრებას წარუძღვარებს წინ, ცხადია, გადმოქართულებული ვერსიით. სწორედ ეს გახლავთ საქართველოს პირველი დიდი ისტორიის – „ქართლის ცხოვრების“ – შესავალი, როგორც ამას აკადემიკოსი სიმონ ყაუხჩიშვილი უწოდებს და რომელიც ჯერ კიდევ სათანადოდ შესწავლილი არ არის.

ეფრემ ასური, ქადაგი, ორატორი, პოეტი და, რაც მთავარია, ბიბლიის განმმარტებელი, როგორც მისი მკვლევარი, პროფესორი ბარსოვი წერს, თავისი განსწავლულობით აკვირვებდაო თვით ბასილი დიდსაც კი, ეკლესიის უპირველეს ავტორიტეტს ღვთისმეტყველ მამათა შორის, მაგრამ უნდა აღვნიშნოთ ისიც, რომ მასში, ეფრემ ასურში, უფრო დიდი იყო მორწმუნე-პოეტი, ვინც მოაზროვნე. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ეფრემ ასურისეული განმარტებანი ბიბლიის შესაქმის წიგნისა უსათუოდ ავსებს ბასილი დიდის „ექუსთა დღეთაის“ განმარტებებს, და საერთოდ ეკლესიის მამათა ეგზეგეტიკური მოძღვრების წარმოჩენა ეფრემ ასურის გარეშე, ნამდვილად არ ეგების, მაგრამ ამჯერად, მისი ამ მოკლე დახასიათების ფონზე, ჩვენ გვინდა ეფრემ ასურისეულ მსოფლხედვაში გამოვკვეთოთ ის მთავარი და თვალში საცემი მიზეზი, რაც ყველაზე მეტად განაპირობებს ქართული აზროვნების მიზიდულობას ეფრემ ასურისეული ამ დასახელებული თხზულებისადმი: აქ, ეფრემ ასურის ამ დასახელებულ თხზულებაში, სახეზე გვაქვს არა მხოლოდ ქრისტიანული ვერსია სამყაროს

შექმნისა, რომელშიაც სამყაროს შემოქმედად ერთპიროვნად მამა ღმერთის ნაცვლად წმიდა სამებაა წარმოჩენილი, არამედ სახეზე გვაქვს მთელი ბიბლიური მონახაზი ებრაელი ერის ისტორიისა, გამიზნულად იესო ქრისტეს ხორციელი მამის – დავით წინასწარმეტყველის გენეალოგიის დეტალური ჩვენებით.

„თქმული(სა) წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფრემისი თარგმანი: „დაბადებისათვის ცისა და ქუეყანისა, და ადამისათვის, და ვითარ ვჰპოვეთ ნათესაობა ქრისტესი ხორციითა, ვითარცა წერილ არს სახარებასა ლუკას თავსა, ადამისითგან ყოველთა მამათა ვიდრე ქრისტემდე, უფლისა და ღ“თისა ჩუენისა“. („ქართლის ცხოვრება“, 1955 წ. სიმონ ყაუხჩიშვილის რედაქციით, გვ. 011; „ქართლის ცხოვრება“, 1906 წ. ექვთიმე თაყაიშვილის რედაქციით, გვ. 786, „ქართლის ცხოვრება“, საქ. მეცნ. აკად. 2008 წელი, როინ მეტრეველის რედაქციით).

როგორც ვხედავთ, „ქართლის ცხოვრების“ ამ შესავალი თხზულების სათაურშივე სახეზეა ორი მთავარი პრობლემა: 1) „...დაბადებისათვის ცისა და ქუეყანისა და ადამისათვის, და 2) ვითარ ვპოვეთ ნათესაობა ქრისტესი ხორციელად“.... ავტორი-მემკვიდრე იზიარებს რა აზრს ქრისტეს ნათესაობისას დავით წინასწარმეტყველთან, დაკანონებულს მათეს სახარებით („წიგნი შობისა იესო ქრისტესი, ძისა დავითისა, ძისა აბრაამისა...“ (მათ 1,1) და ა. შ.), როგორც ჩანს იძლევა სრულიად საკუთრივ ქართულ ვერსიას ეფრემ ასურის თხზულებისას და სიღრმისეულად შეგვახსენებს ბიბლიურ გენეალოგიას დავით წინასწარმეტყველისას, რომელიც, როგორც „მამა ღმერთისა“, რომელსაც ენათესავებიან ქართველთა ბაგრატიონი მეფეები, აერთიანებს იესო ქრისტეს და ქართველ ბაგრატიონთა ისტორიულ გენეალოგიებს. ქართველი რედაქტორის გატაცება ბაგრატიონთა ნათესაობით „ღმერთის მამასთან“ იქამდე მიდის, რომ ისინი ქრისტესთან ერთად აღმოჩნდებიან შთამომავალნი არა მხოლოდ დავით წინასწარმეტყველისა, არამედ თავად დავითის წინაპრებისაც (და ეს ბუნებრივია და ლოგიკური!), ხოლო ჩვენ იძულებულნი ვხდებით მასთან, მემკვიდრესთან ერთად ვაღიაროთ,

რომ დავით წინასწარმეტყველის გენეალოგიური ხაზი აერთიანებს ებრაელთა პირველი მამამთავრის—აბრაამისა და მისი ძმისწულის – ლოტის ხაზს, ანუ იმ მოდგმას ლოტისას, რომელიც ლოტის ორმა ქალიშვილმა, იმის გამო, რომ სხვა გზა მემკვიდრეობის გაჩენისა არ ჰქონდათ, როგორც ბიბლია გადმოგვცემს, საკუთარი მამა დაათვრეს, და იქმრეს. ბიბლია გადმოგვცემს იმასაც, რომ ლოტის ქალიშვილების ამ ორ მოდგმას, ყამონიანებსა და მოაბელებს, ისევე ,როგორც მემკვიდრეობის უნარწარმეულ საჭურისებს, ღმერთისაგან დასჯილად მიჩნეულებს, რჯულით, აკრძალული ჰქონდათ ტაძარში – სადღესასწაულო კარავში – უფ ლის წინაშე წარდგინება (2 რჯ. 23,1–2). ავტორიცა და რედაქტორიც „ქართლის ცხოვრების“ შესავალი ნაწილისა („შესაქმისათვის ცისა და ქუეყანისა და ადამისათვის , და თუ ვითარ ვჰპოვეთ ნათესაობა ქრისტესი...“) დავით წინასწარმეტყველის გენეალოგიაში წამოსწევენ ანგელოზთა მფარველი „ლოტი მართალის“ არსებობას , და გვეტყვიან: „ენოდა მას ლოთ მართალი. და არა შეურაცხა ღმერთმან ცოდვად, რამეთუ უმეცრებით დანვა ასულთა თვისთა თანა.....და იყვნეს მეფენი თესლისაგან ლოტისა და ამათ ორთა ნათესავთაგან იშვა ქრისტე... „(„ქართლის ცხოვრება“, 1906 წ. ექვთიმე თაყაიშვილის გამოცემა, გვ.689, 2008 წელი. საქ. მეცნ. აკადემიის გამოცემა. როინ მეტრეველის რედაქციით) . ეჭვი არ არის, რომ იესო ქრისტემ ეფრემ ასურზე ნაკლებ არ იცოდა დავით წინასწარმეტყველის გენეალოგიური ხაზი, მაერთიანებელი აბრაამისა და ლოტის მოდგმებისა, როდესაც ფარისეველ – სადუკეველებს მიმართა კითხვით; „რას ამბობენ, ვისი ძე ვარო მე?“ ხოლო როდესაც უპასუხეს: „დავითისა“-ო, იესო ქრისტემ საპროტესტო შეკითხვა დაუსვა მათ; „თუ ძე ვარ დავითისა , მაშ როგორღა ვარ მე უფალი დავითისა? „ და ამის შემდეგ სადუკეველნი ველარანაირ შედავებას ველარ უბედავდნენო იესო ქრისტეს, – გადმოგვცემს მახარობელი (მათე, 22,45).

საოცარია და ყველა ამ ინფორმაციის ერთად მფლობელი და გადმომცემია მათე მახარობელი: იმისიც, რომ იესო ქრისტე არის ძე დავითისა და ძე აბრაამისა, იმისიც რომ იე-

სო ქრისტე არის ქალწულისაგან შობილი, და იმისიც, რომ თავად იესო ქრისტე მიზანმიმართულად, ელდსავით კითხვას სვამს სადუკეველთა მიმართ, თუ ვისი ძეა იგი – იესო ქრისტე – და ფარისეველ-სადუკეველთაგან ნოდებულ „დავითის ძეობას“, თუ უარყოფისა არა, რაღაც დიდი ქვეტექსტის, შეუცნობლობისა და იღუმალების სამოსში უსათუოდ სტოვებს მათთვის, ვისთვისაც მისი კატეგორიული უარყოფა გაუგებარი, ან მიუღებელია. ჭეშმარიტების გადატანას კი ამ მრავალმნიშვნელოვან ქვეტექსტში ეპოქისეული განწყობის ტალღა წაიღებს საკმაოდ შორს და აქცევს რაღაც მწვანე შუქად „დავითის ძეობის“ ატაცებისათვის ეკლესიის მამათა მიერ. რომელთაც ძველ აღთქმაში უნდა ამოიკითხონ მოვლინება იესო ქრისტესი. ამის ილუსტრაციაა სწორედ ეფრემ ასურიც, რომელიც იესო ქრისტეს დავითის ძეობაში ჩაღრმავებით იქამდე მიდის, რომ იესო ქრისტეს ადამიანურ მოვლინებას კაცობრიობისათვის წარმოაჩენს აბრაამისა და ლოტის ერთიანი მოდგმის შვილად და მის „დავითიანობას“ „აბრაამიან – ლოტიანობასაც“ – შექმატებს ღირსებად. და წარმოვიდგინოთ, ეფრემ ასურთან შედარებით, რაოდენ უფრო საფუძვლიანი შეიძლებოდა ყოფილიყო დავით წინასწარმეტყველის გენეალოგიით გატაცება ქართველი მემკვიდრისათვის, როდესაც იგი არა მხოლოდ იესო ქრისტესთვის დაკანონებული დავითიანობის მაღიარებლად მიიჩნევდა თავს, არამედ უშუალოდ დავით წინასწარმეტყველის შთამომავლად გაგებულ საქართველოს ბაგრატიონ მეფეთა ღვთივ კურთხეულ აღმწერადაც, ანუ „დავითიან“, „ალექსანდრიან“ და „აფროდიტიან“ მეფეთა მეხოტბედა და მემკვიდრედ. დავით წინასწარმეტყველთან, ალექსანდრე მაკედონელთან და ალნაგობის მშვენიერებით ქალღმერთ აფროდიტესთანაც კი მიდარებულ ბაგრატიონ მეფეთა ვინაობას ისტორიის დინებაში დასჭირდა განმარტება და დაზუტებული ფორმულირება თავისი სამეფო ტიტულისა – „დავითიანის“ – და იქცა „იესიან – დავითიან-სოლომონიან – ბაგრატოვანთა“ ნოდებულებად. თუ ეფრემ ასურმა დავით წინასწარმეტყველის, როგორც „ღმერთის მამის“ გენეალოგია აბრაამიდან და ლოტიდან დაიწყო

და დეტალურად დაასურათხატა ქრისტიმდე, ქართველმა მემკვიდრეებმა ისეთი დიდი ბაგრატიონისამ, როგორიც დავით აღმაშენებელია, მთელი ეს გენეალოგია უნდა გაშიფროს და მოიყვანოს დავით აღმაშენებელამდე!

და გასაკვირი არ არის, რომ მან, დავით აღმაშენებლის მემკვიდრეებმა, ეფრემ ასურისეული თხზულების კვალზე, რომელიც ამ დროისათვის უკვე ქრისტიანულ სარწმუნოებრივი ტრადიციის კუთვნილებაა, და ალბათ უკვე „ქართლის ცხოვრების“ დასაწყისადაც არის მოაზრებული, იმდენად მოიწონოს თავი ბაგრატიონთა ნათესაობით ქრისტესთან, რომ ბეჯითად გაჰყვეს ამ ტრადიციას და მათე მახარობლის მიზანით შეუდგეს გამოანგარიშებასაც, თუ რომელი თაობაა დავით წინასწარმეტყველის შემდგომ იგი, დიდი მეფე საქართველოსი და „მახვილი მესიისა“, დავით აღმაშენებელი, ქრისტესამებრ „ძედ დავითისად“ წოდებული, როგორც წარმომადგენელი და ბრწყინვალე ბაგრატიონთა დინასტიისა?! და ასეც ხდება:

„ამიერითგან იწყეს ნიათა ცხოვრებისათა მობერვად და ღრუბელთა მაცხოვარებისათა აღმოჭვირობად, ვინათგან... ბნელსა უკუნსა შინა იწყო აღმოცისკრებად მზემან ყოველთა მეფობათამან, დიდმან სახელითა და უდიდესმან საქმიითა, **ს ა ხ ე ლ მ ო დ გ მ ა მ ა ნ დ ა ვ ი თ**, **ლ მ ე რ თ ი ს ა მ ა მ ი ს ა მ ა ნ**, და თვით სამეოცდა მეთათრამეტემან შვილმან ამის დავითისმან, დავით“. როგორც ვხედავთ, აქაც კვლავ სახეზეა იგივე ფორმულირება დავით წინასწარმეტყველის ვინაობისა: იგი არის მამა ღმერთისა, ანუ უფლისა ჩუენისა იესო ქრისტესი. ეს არის ამოსავალი ყველაფრისა! როგორ გამოთვალა ჩვენმა მემკვიდრეებმა 78, ცალკე საკითხია, მაგრამ მკვლევართაგან აღიარებულია ერთი რამ: აბრაამის მოდგმათა ჩამონათვალი რომ ნუმეროლოგიურად გაემართათ და 14-14 თაობად დაეყოთ ქრისტიმდე, უამრავი რეალურად არსებული თაობების ამოყრა მოუხდათო მემკვიდრეებს მშობლიური ქვეყნის ისტორიიდან, იესო ქრისტეს გამომცხადებლებს მათივე საკუთარი ქვეყნის მამათმთავრების, აბრაამისა და დავითის მოდგმისად.

ეს გენეალოგიური გატაცებაა სწორედ საყრდენი და საფუძველი ქართული ცნობიერების იმ უპირობო გატაცებისა, რომელსაც „როგორც დავინახეთ, დავით წინასწარმეტყველთან ნათესაობის არანაირი რეალური საფუძველი არ გააჩნია.

ასე და ამრიგად, ისტორიულად ბიზანტიის მონასტრებში გაცნობიერებული მესიანისტური დანიშნულება ქართველი ერისა და ამასთან სიმბოლურად, დროისა და ჟამის შესაბამისად, ქართველთა სამეფო დინასტიის, ბაგრატიონთა დინასტიის წარმომადგენელთათვის საიდუმლო წოდებად მინიჭება „დავითიანობისა“, საყოველთაოდ გასაგებ ფორმაში გარდასახული დავით წინასწარმეტყველის ხორციელი შთამომავლობის ვერსიად, , განივრცობა და გაფართოვდება, თითქოს დაზუსტდება კიდევ მავანთათვის, ბიბლიური დავითის ვინაობა, მისი მამისა და მისი შვილის მოხსენიებით დავითთან ერთად, და ბაგრატიონთა დინასტიის წარმომადგენელი ქართველი მეფენი, გატაცებულნი და ამაყნი „ქრისტეს ხორციელი მამის“ შთამომავლობით, ქმნიან „დავითიანობის“ გაფართოებულსა და დაზუსტებულ ფორმულას: „იესიან-დავითიან- სოლომონიან“ -ისას. ბიბლიური წარსულის ღაღადებით კი ეს იესიან-დავითიან- სოლომონიანობა თავისი შორეული ფესვებით ახალ ტიტულს გამოისახამს ბაგრატიონებისათვისაც და ქრისტესთვისაც. ეს ახალი ტიტული კი: „აბრაამიან- ლოტიანისა“ აისახება „ქართლის ცხოვრების“ შესავალში, სადაც საქართველოს ისტორია მემამაციანის აზრით მსოფლიო ისტორიას უნდა გადაეხას.

ჩვენი მსჯელობის ტონში მკითხველი ალბათ გრძნობს, რაოდენ მინდობილი ვუზიარებთ მას ჩვენს გაღიმებას ისტორიის ყოვლად სათუთი მოვლენების საგანგებოდ ცთომილი და მიზანმიმართულად ტენდენციური ინტერპრეტაციების გამო. .არც ისე იოლია თურმე სიმართლისა და ჭეშმარიტების აღიარება არც ცალკეული პიროვნებების, არც ცალკეული ხალხების, არც კაცობრიობის მიერ. ზოგჯერ მას საუკუნეები და ათასწლეულები სჭირდება. და შემთხვევითი არ არის გო-

დებით აღმოთქმული გალობა იოანე-ზოსიმეს სახელით ცნობილ საგალობელში; "ქებაი და დიდებაი ქართულისა ენისაი"-ში, რომლითაც „ყოველი საიდუმლოი ამას ენასა შინა დამარხულ არს“. ისევე, როგორც ქართული ენის სიღრმეებში დამარხულია საიდუმლო ქართველი ერის ვინაობისა, ვფიქრობთ, ყველა იმ ზემოთქმულთან ერთად, ბაგრატიონების ვინაობის საიდუმლოც უნდა იყოს დამარხული მათსავე საგვარეულო წოდების ენობრივ წიაღში.

ჩვენს მიერ ზემოთ მოხმობილ შრომაში: "ქალდეელები ბიბლიისა და ქალდეელები ბიზანტიისა", რომელიც მოხსენების სახით წავიკითხეთ 2001 წელს, ბიზანტიოლოგთა საერთაშორისო კონგრესზე, სორბონის უნივერსიტეტში, ჩვენ დავაყენეთ საკითხი „ბაგრატიონი“-ს, როგორც ცნების წმინდა ენათმეცნიერული, კერძოდ წმინდა ეტიმოლოგიური ინტერპრეტაციისა და განვმარტეთ იგი -სიტყვა „ბაგრატიონი“- როგორც წარმომდგარი სიტყვიდან: ბაგ-ბარ - ტუ-იონი. „ბაგ-ბარ-ტუ „ ურარტუს მზის ღვთაების ერთერთი სახელწოდებაა, - იონი მანარმოებელია. იმ მზის მსახურნი, რომელსაც ბაგ-ბარ-ტუ ეწოდება, „ბაგბარტუიონები“ იქნებიან. დროთა განმავლობაში სიტყვის - „ბაგ- ბარ-ტუიონი“- ს გრადაცია თავისუფლად მოგვცემს ფორმას: „ბაგრატიონს“. თუ ჩვენეული ეტიმოლოგიური ექსკურსი ზუსტია, მაშინ ბაგრატიონები თავიანთი უშორესი ფესვებით ურარტუს მზის ქურუმები არიან და ტაო-კლარჯეთი, როგორც მათი ისტორიული სამთავრო, მათი ძირ-ძველი სამკვიდრებელია თავისი წინარე სახელმწიფოებრივი გრადაციებითა და ცივილიზაციითა ეტაპობრივი ევოლუციით. ყოველ შემთხვევაში ერთი რამ მთელი ქართული ისტორიოგრაფიისათვის დადგენილია და გადანყევითი: ბაგრატიონები მაშინაც, როცა შეიძლებოდა რომ მზის ქურუმები ყოფილიყვნენ, და მაშინაც, როცა ბიბლიური დავით წინასწარმეტყველის შთამომავალთა წოდება მიიღეს, ქართველი დიდებულები იყვნენ ერთი და იგივე მიწა-წყლისა, რომელსაც სხვადასხვა ეტაპის ისტორიული პროცესები წარმოგვიდგენენ სხვადასხვა სახელწოდებით. ისინი თითქოს კვალდაკვალ და განუყრელად მოჰყვებიან მთელი

საქართველოს უხსოვარ ისტორიას. და რაც არ უნდა იყოს სახელწოდება მათი ისტორიული სამკვიდრებლისა, იქნება ეს ურარტუ, თუ სპერი, თუ ტაო-კლარჯეთი, როგორც ჩანს, თავიანთი საგვარეულო ბედისწერითა და ღვთის განგებით, ქართული სულიერების საკურთხეველთან დგანან მარად.

საქართველოს ისტორიის უდიდესი შემფასებელი და დამფასებელი, დიდი საზოგადო მოღვაწე და პუბლიცისტი-ქადაგი, ილია ჭავჭავაძე, რომელმაც ერის საპატრონოდ მართო ბანკის მმართველობა კი არ იტვირთა, არამედ თეოლოგობაც და მეისტორიეობაც ქვეყნის უძველესი წარსულისა, კრიტიკულად იყო განწყობილი „ქართლის ცხოვრების“ მიმართ, ხოლო ამ კრიტიკულ დამოკიდებულებას, როგორც ცნობილია, ძალიან მაღალ შეფასებას აძლევდა მომავალი დიდი მეისტორიე ქართველი ერისა – ივანე ჯავახიშვილი. ამ კრიტიკულ დამოკიდებულებას ივანე ჯავახიშვილმა საგანგებო მოხსენება უძღვნა თავის დროზე და გამოკვეთა ის მთავარი უკმარისობა ძველი მემკვიდრეობის შემოქმედებისა, რომელიც აგრერიგად აღელვებდა ილია ჭავჭავაძეს. ეს იყო უკმარისობა ისტორიის ფილოსოფიური გააზრებისა.. ვფიქრობთ, ეს შეფასება საკმაოდ მიესადაგება ქართველი ბაგრატიონების ისტორიისა და ისტორიული მნიშვნელობის გაგებას.

კიდევ ერთი ძალიან საინტერესო ფაქტი გვინდა შევნიშნოთ ბაგრატიონთა ვინაობის გაგების თვალსაზრისით: საქართველოს სამეფო ტახტის ბაგრატიონებიცა და სომეხთა სამეფო ტახტის ბაგრატიონებიც, როგორც ქართულ, ისე სომხურ ისტორიოგრაფიაში, ერთი გენეტიკური ძირიდან მომდინარედ მიიჩნევიან, მაგრამ სომეხი ბაგრატიონები „დავითიანებად“ არ გვევლინებიან. „დავითიანებად“, ანუ ებრაელთა ბიბლიური მეფის შთამომავლებად მხოლოდ ქართველი ბაგრატიონები ცხადდებიან. იმის გამო რომ ქრისტეს წინარე მეორე ათასწლეულში ბაგრატიონთა ქართული სამკვიდრებლის, ურარტუს ტერიტორიებს გაძლიერებული სომხეთის მეფენი იპყრობდნენ და ეპატრონებოდნენ, სომხურ ისტორიოგრაფიაში გაჩნდა პრეტენზია ბაგრატიონთა საერთოდ მთელი დინასტიური მოდგმის სომხური წარმომავლობისა. ხოლო იმის გამო, რომ ქართველ

ბაგრატიონთა გადავითიანების მესიანისტური მნიშვნელობა ცნობიერების მიღმა დაგვრჩა, ქართულ მეცნიერებაში თავი იჩინა სრულიად გაურკვეველმა ტენდენციამ საქართველოს ისტორიის ყოვლად საკრალური სულიერი ღირებულებების ამოშლისამ. ფეოდალური საქართველოს ისტორიის ცნობილი მკვლევარი, ქ-ნი მარიამ ლორთქიფანიძე, თავის შემაჯამებელ გამოკვლევაში, რომელიც ბაგრატიონებისადმი მიძღვნილ საკმაოდ მნიშვნელოვან კრებულში გამოქვეყნდა, 2002 წელს, აღიარებს რა ქართველ ბაგრატიონთა დავითიანებად წოდების ისტორიულ ფაქტს, როგორც შედეგს გარკვეული ეპოქალური თეორიისას, და ადგენს რა თარიღსაც ამ თეორიის შესაძლო შექმნისას, აღიარებს რა ქართველ და სომეხ ბაგრატიონთა ერთი გენეტიკური ძირიდან წარმომავლობას, აკეთებს მის მიერვე სწორად წარმოჩენილი წანამძღვრების საწინააღმდეგო დასკვნას: რომ სომეხთა ბაგრატიონები უსათუოდ სომხები არიან, ხოლო ქართველი ბაგრატიონები – ებრაელები („ბაგრატიონები“, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიისა და „ბაგრატიონთა სახლის“ მიერ გამოცემული კრებული, თბილისი, 2002 წელი). ამგვარ ტენდენციურსა და დანაშაულებრივ დასკვნებს შეცდომაში შეჰყავს არა მხოლოდ რიგითი მკითხველი, არამედ ეკლესია და ფართე საზოგადოებრიობა, რომელიც ნდობით ეკიდება მეცნიერებასა და მეცნიერებს.

ჩვენ მიგვაჩნია რომ საქართველოში უნდა არსებობდეს ბაგრატიონთა დინასტიის შემსწავლელი სამეცნიერო ცენტრი... რადგან ბაგრატიონთა ისტორიის სწორი გაგება განუყრელად არის დაკავშირებული ქართველი ერის სულიერი მისიის სწორ გაგებასთან. არასწორი გაგება კი უსათუოდ მიგვიყვანს ქართველი ერის სულიერი მისიის არასწორ გაგებასთან და გაგვიმრუდებს მთელ გზას ჩვენი ერის ღვთიებოძებული სულიერი მომავლისას. თვითშემეცნება ქართველი ერის მიერ თავისი ნამდვილი საკაცობრიო სულიერი მისიისა არის უდიდესი ამოცანა, რომლის ამოხსნაც უსათუოდ დაუბრუნებს მას, ქართველ ერს თავის ვინაობას, ესოდენ დაუნდობლად ამოშლილს მსოფლიო საზოგადოებრიობის ცნობიერებით სივრცეში.

6. „ქებაჲ პავლეისი“.

გიორგი მთანმინდელის სავედრებელი პავლე მოციქულისადმი, იგივე „ქებაჲ პავლეისი“ (რომლის ხელნაწერიც საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმშია დაცული შიფრით: A — 584), როგორც მისი პირველი გამომცემელი, პავლე ინგოროყვა გვაუწყებს, გიორგი მთანმინდელისეული იამბიკონური გალობის ფორმით არის დაწერილი და ანდერძის სახით არის დართული მის მიერ ბერძნულიდან ქართულ ენაზე თარგმნილი პავლე მოციქულისეული ეპისტოლეების ხელნაწერზე. ბუნებრივია, რომ გიორგი მთანმინდელის ამ ქება-სავედრებელში აისახებოდა ის აღფრთოვანებაც მთარგმნელისა, რომელიც მას პავლე მოციქულის ეპისტოლეთა თარგმნის დროს უნდა ხლებოდა: აღფრთოვანება პავლე მოციქულის აზროვნებით, მისი გმირული ხედვით, მისი პიროვნულ-ადამიანური ღირსებებით. ბუნებრივია ისიც, რომ პავლე მოციქულისადმი მიმართაც ამ სავედრებელში ასახულიყო ის თავისეული, გიორგი მთანმინდელისეული ეროვნული პოზიცია, რომელიც პავლე მოციქულისეული აზროვნების კონტექსტში ასოცირდებოდა. პავლე მოციქულის, როგორც პიროვნული ფენომენის შესახებ, გვიამბობს „საქმე მოციქულთა“, სადაც დამოწმებულია პავლე მოციქულის ისტორიული ქადაგება ათენის არეოპაგში და არეოპაგის, ათენის უზენაესი სასამართლოს ერთერთი დიდი ბრძენკაცის, დიონისე არეოპაგელის დამოწაფება პავლე მოციქულისადმი. რაც მთავარია, „საქმე მოციქულთა“-ში დამოწმებულია გამოცხადება იესო ქრისტესი პავლე მოციქულისადმი, როგორც ისტორიული აქტი, რომელმაც გადაატრიალა პავლე მოციქულის აზროვნება, ანუ რომელმაც ქრისტეს და ქრისტიანთა ცეცხლოვანი უარმყოფელი: „სავლე“ აქცია „პავლედ“: ცეცხლოვან ქრისტიანად და ცეცხლოვან ქომაგად ქრისტეს მოვლინებისად და ქრისტეს მოძღვრებისად, და ათქმევინა ებრაელ კაცს: „ერთი გვყავს მამა ღმერთი, ვისგანაც არის ყოველი, და ვისთვისაც ვართ ჩვენ, და ერთი გვყავს უფალი იესო ქრისტე, ვის მიერაც არის ყოველი და ვის მიერაც ვართ ჩვენ“ (1კორ.8,6).

პავლე მოციქულის ყველა ცნობილი ეპისტოლედან (რომელნიც მიმართულნი არიან რომაელთადმი, კორინთელთადმი, გალატელთადმი, ეფესელთადმი, ფილიპელთადმი, კოლასელთადმი, თესალონიკელთადმი, თავისი სულიერი შვილებისადმი: ტიმოთესადმი, ტიტესადმი, ფილიმონისადმი, და საკუთრივ თავისი ხალხისადმი, ებრაელთადმი), განსაკუთრებული გავლენა უნდა მოეხდინა გიორგი მთანმინდელზე სწორედ ამ საკუთარი ხალხისადმი, ანუ ებრაელთადმი მიმართულ ეპისტოლეს.

გიორგი მთანმინდელისეულ სავედრებელში პავლე მოციქულის მიმართ სრულიად მკაფიოდ არის გამოკვეთილი ვედრება ახალი ერისათვის, მისი ახალი რწმენისა და ახალი სჯულის განმტკიცებისთვის და ამავდროულად გამოკვეთილია, გმობაც ჰურიათა ლირწებისა ანუ ბილწებისა, ჰურიათა, რომელთაც ჯვარს აცვეს მაცხოვარი, იესო ქრისტე. გიორგი მთანმინდელის მიერ მოხსენიებული „ბილწება ჰურიათა“ აღნიშნული სავედრებლის მიხედვით ის დიდი ცოდვაა, რომელიც პავლე მოციქულმა თავისი სახელოვანი ქადაგებით გამოისყიდა, ანუ დამარხა, დანთქა ქვესკნელს: „ლირწებაჲ ჰურიათაი დაანთქ ქუესკნელთა“ – მიმართავს გიორგი მთანმინდელი დიდ მოციქულს, როგორც გამომსყიდველს ებრაელთა ცოდვისას.

სიტყვა „ჰურია“ გიორგი მთანმინდელის სავედრებელში „ებრაელს“ ნიშნავს. ქართულ ხალხურ მეტყველებაში ძალიან ცნობილია გამოთქმა: „ურიის ვალი“. („ურიის ვალს ავიღებ და ამას და ამას მაინც გავაკეთებ“), მაგრამ უსათუოდ უნდა აღვნიშნოთ, რომ ამ ცნებამ თავისი განვითარების გარკვეული სემანტიკური გზა განვლო. მნიშვნელობის ცვალებადობა სიტყვის ხმარებაში აშკარაა. ბიბლიაში „ურია“ გვხვდება მამაკაცის საკუთარ სახელად: ცნობილია ურია მღვდელი, ცნობილია ასევე სოლომონ მეფის დედის, ბერსებეს ქმარი – ურია ხეთელი. „როდესაც ურიის ცოლი ფეხმძიმედ შეიქმნა დავით მეფისაგან, გადაწყვიტა დავითმა თავისი მხედართმთავარი – ურია ხეთელი – თავიდან მოეშორებინა; „დილით დაწერა წერილი იოაბისთვის და ურიას ხელით გაუგზავნა, წერილში ასე დაწერა: დააყენეთ ურია იქ, სადაც სასტიკი ბრძოლა მოგელით და

მერე მიატოვეთ, რომ გაიგმიროს და მოკვდეს." (მეფ. II, 11, 14-15) ცხადია, აქ „ურია“ საკუთარი სახელის აღმნიშვნელია და „ებრაელს“ არ ნიშნავს, მაგრამ, ცხადია, ამ ბიბლიურ საკუთარ სახელსაც თავისი წარმომავლობა აქვს. სავარაუდოა, რომ – „ჰურია“ ისეთივე პრინციპით იყოს ებრაულში საკუთარ სახელად ქცეული, როგორც მაგალითად, ქართულში „კახი": ნიშნავდეს გეოგრაფიულ ეთნოსსაც და პიროვნების სახელსაც და დაკავშირებული იყოს ქალდეველების – ქალაქ „ურ“-თან, ანუ „ჰურ“-თან): ნიშნავდეს ქალაქის „სახელსაც“ და პიროვნების სახელსაც.

ქართულ მეცნიერებაში კარგა ხანია დაისვა საკითხი სიტყვა „ურიის“ ეტიმოლოგიის შესახებ, საყურადღებოა რომ „ურიის“ ცნებითი მნიშვნელობის გაგების პრობლემა ქართველმა ებრაელმა – ბ-ნმა იაკობ ჰაპიაშვილმა წამოსწია და ხაზგასმით მიუთითა რომ ქართულში მას თავდაპირველად არ ჰქონდა „ებრაელის“ მნიშვნელობა. (ჟურნ. „განთიადი“ №9, 1991. „ქართველ ებრაელთა წარმომავლობისა და ქართული ასომთავრული ანბანის შექმნის საკითხები“). შემდგომში მოხდა „ურიისა“ და „ებრაელის“ მნიშვნელობათა აღრევა, „ურიის“ ნამდვილი და პირვანდელი მნიშვნელობის ანუ „ჰურიდან წარმომავლობის“ დავინყება და მისი გადაფარვა „ებრაელის“ მნიშვნელობით. ენის ისტორიაში ეს არც არის საკვირველი. სიტყვა „ბარბაროსი“ ბერძნულში თუ „არაბერძენს“ ნიშნავდა, ჩვენის აზრით, როგორც „ბარ-ბარ“ კულტის მიმდევარს, შემდგომში მან სრულიად საპირისპიროს: „ველურის“ და „არაცივილიზებულის“ მნიშვნელობა მიიღო.

სწორედ ეს აღნიშნული ტერმინოლოგიური აღრევა სიტყვა „ჰურია“-ს მნიშვნელობებისა გვესახება ერთერთ საფუძვლად იერუსალიმიდან იესო ქრისტეს კვართის ჩამომტანი ელიოზის ოჯახის (მცხეთელი მოგვების, როგორც ჰურიების, ანუ ქალდეველების) გამოცხადებისად ებრაელებად, კვართის ჩამობრძანებიდან რამოდენიმე საუკუნის შემდგომ: მოგვები ანუ ქალდეური წარმომავლობის მცხეთელ ქურუმთა ოჯახის წევრები, რომელთაც იესო ქრისტეს ჯვარცმამდე იცოდნენ უკვე მოახლოვება მისი ჯვარცმისა, როგორც ჩანს, საუკუნე-

თა შემდგომ, ქართულ ხალხურ ცნობიერებაში, სიტყვა „ჰურიას“ ქალდეური მნიშვნელობის დაკარგვასთან ერთად, კარგავენ თავიანთი ნამდვილი წარმომავლობის გაგებას და იქცევიან ებრაელებად. ხალხური გაგება კი გადაინაცვლებს ქართველი ხალხის ისტორიულ მატრიანეში, რომელიც გადმოცემებზე დაყრდნობით იწერება აღსანიშნავი მოვლენიდან რამოდენიმე საუკუნის შემდგომ და შეიძენს ისტორიულ მნიშვნელობას. ამ საკითხს ჩვენ ვეხებით წერილში: „მცხეთელი მოგვები და ქართული ქრისტიანობის მისტერია“ (ყურნალი: „ლიტერატურა და ხელოვნება“, 2006 წელი №2). მცხეთელი მოგვების საიდუმლო წრის მიგნებით, ჩვენ მივაგენით მეორე წრეს მოგვებისას იესო ქრისტეს ცხოვრებაში, რომელთაგან პირველის შესახებ ცნობა მათე მახარობელმა შემოგვინახა მხოლოდ, ხოლო მეორის შესახებ – „ქართლის ცხოვრებამ“. თუ მათე მახარობლის მოგვებმა სადღაც შორს, აღმოსავლეთით, უკვე იციან რომ ბეთლემში დაიბადა ქრისტე, მესია კაცობრიობისა, მცხეთელმა მოგვებმა იციან უკვე მოახლოვება იესო ქრისტეს ადამიანური აღსასრულის ჟამისა და გვევლინებიან ჭირისუფლებად ჯვარცმისა. მცხეთელი მოგვების მეორე საიდუმლო წრის მიგნებით ქართველი ერისა და საქართველოს დაკავშირებულობა იესო ქრისტეს მოვლინებასთან, არა მხოლოდ გაიზარდა, არამედ მიიღო სრულიად ახალი, ამასთან უფრო სიღრმისეული, უფრო მისტერიალური მნიშვნელობა: შემთხვევითი არ არის რომ ისტორიულად ქართველმა ერმა შეიძინა სტატუსი: „თავისი უფალივით ჯვარცმული ერისა“, ხოლო საქართველოს მეფეებმა თავისთავში იგრძნეს ისტორიული დანიშნულება „მესიის მახვილად“ ყოფნისა და აღიარეს კიდევ საქართველოს სამეფო მისიად: დაცვა მესიის, ანუ ქრისტეს მოძღვრებისა.

რაც შეეხება გიორგი მთაწმინდელისეულ ხმარებას სიტყვისას: „ჰურიათა“, აქ გარკვეულად არის წარმოჩენილი მისი გვიანდელი, ანუ „ქართლის ცხოვრების“ შექმნის დროინდელი მნიშვნელობა, როგორც ქრისტესთან დაპირისპირებული ხალხისა უკვე. პავლე მოციქული კი ის პიროვნებაა, რომელიც ჩამდგარია თავად ქრისტესა და ჰურიათა ანუ ებრაელთა შორის:

„ღმერთი, რომელიც ძველთაგან მრავალგზის და მრავალფერად ელაპარაკებოდა მამებს წინასწარმეტყველთა მიერ, ამ უკანასკნელ დღეებში გველაპარაკა ჩვენ ძის მიერ, რომელიც დაადგინა ყოვლის მემკვიდრედ და რომლითაც შექმნა საუკუნენი; რომელიც არის ბრწყინვათა დიდებისა და მისი არსების ხატი, თავისი ძალმოსილების სიტყვით ყოვლისმტვირთველი, თავისი თავით ჩვენი ცოდვების განმნმენდი და ზესკნელს სიდიადის მარჯვნივ მჯდომელი“ – ასე მიმართავს პავლე მოციქული ებრაელ ხალხს. (ებრაელთა მიმართ, 1, 1-3)*

„უფალი განიკითხავს თავის ხალხს“ – წერს პავლე მოციქული, თავისი ხალხისადმი მიწერილ ეპისტოლეში და აფრთხილებს: „ფრთხილად იყავით, რათა არავინ მოაკლდეს ღმრთის მადლს... რათა არ იყოს თქვენს შორის მემრუშე, ანდა ბილნი, როგორც ისავი, რომელმაც საჭმლის წილ გაყიდა პირმშობა თვისი“ (ებრ. 12, 15-16). და აქ საკვირველია, რომ პავლე მოციქული აღარაფერს ამბობს იაკობზე, ესავის ძმაზე, რომელმაც ნადირობიდან დაბრუნებულს, შიმშილისაგან დაუძლურებულსა და მომაკვდავს, საკუთარ ძმას – ესავს – მაცოცხლებელი ლუკმა პირმშობის წართმევის ფასად მიაწოდა. ფაქტია, სწორედ ამგვარ იაკობს უწოდა უფალმა „ისრაელი“, ანუ „ღმერთის მძლეველი“ რამეთუ იგი შეეჭიდა თავის ბედისწერას, ისევე, როგორც უფალს და სძლია მას (დაბ. 35, 10). იაკობის მოდგმას კი ეწოდა „ისრაელიანები“.

პავლე მოციქული განიკითხავს ესავს და მართალია არ განიკითხავს იაკობს, მაგრამ, ვფიქრობ, რომ მკითხველს აიძულებს ესავის შებრალებას. (დაბ. 25, 32)

თუ ესავმა გაყიდა ღვთით ბოძებული პირმშობა შეჭამანდის ფასად, იაკობმა აიძულა ძმა და გააყიდინა პირმშობა ძმისათვის ერთი კერძი შეჭამანდის მიწოდების ფასად. ასეთია ის ეთიკური სათავე ისრაელიანთა მოდგმისა, რომელთაც ჯვარს აცვეს იესო ქრისტე 30 ვერცხლით მოსყიდული მოცი-

* ესარგებლობ ბიბლიის ახალი გამოცემით: საქართველოს საპატრიარქო, 1989 წელი.

ქულის გზით. და პავლე მოციქული თავისი ხალხისადმი მიწერილ ეპისტოლეში მსჯელობს ძველ აღთქმაზე და ახალ აღთქმაზე და გვაუწყებს, რომ „პირველი აღთქმა რომ უნაკლო ყოფილიყო, მეორის დაბადება საძიებელი არ იქნებოდა“-ო (ებრ. 8,7), რომ თუკი მოსეს სჯულის უარყოფელი, ორი თუ სამი კაცის მოწმობით, შეუწყალებლად უნდა მოკვდეს, როგორ გგონიათ, რამდენად უფრო მძიმე იქნება მისი სასჯელი, ვინც თრგუნავს ძეს ღმრთისას, და არაღირსად რაცხავს აღთქმის სისხლს, რომლითაც განიწმინდა...?! (ებრ. 10, 28-29).

სრულიად ნათელი და გამჭვირვალეა პავლე მოციქულისეული გაგება ახალი აღთქმისა და ძველი აღთქმის, ახლის უპირატესობისა ძველის მიმართ: „ახალიო, რომ თქვა, პირველის სიძველე გვიჩვენა“-ო, ბრძანებს პავლე მოციქული იესო ქრისტეს მიერი ახალი აღთქმის მიმართ და სრულიად ბუნებრივად და ლოგიკურად გვესახება, რომ მთანმინდელი მამების წმინდათანმინდა განსჯასა და შემეცნებაში პავლე მოციქულის პიროვნული მიუკერძოებლობა და ღვთიური ბრწყინვალება ჭეშმარიტების აღქმაში, იყო საფუძველი და საწინდარი მისდამი ზეციური მფარველობის შევედრებისა, ზეციური ლოცვა-კურთხევისა და თანამონანილეობის მიღებისა ახალი რწმენისთვის ახალი ერის ღვთიურ დადგინებაში.

როგორც ცნობილია, თავისი ისტორიული სიტყვით, გიორგი მთანმინდელმა ანტიოქიის პატრიარქის წინაშე ქართველი ერის ვინაობა მისი – ქართველი ერის – პირველმომამქცეველის – ანდრია პირველწოდებულის პირველწოდებულობის ქრილში წარმოაჩინა და აზრობრივი მახვილი – გვირგვინივით დაადგა იმ წილხვედრას პირველწოდებული მოციქულისაგან მოქცევისას, რომელიც ქართველ ერს ღვთისაგან ჰქონდა ბოძებული. გიორგი მთანმინდელის მიერ ქართველი ერი განიმარტა, როგორც თორმეტთაგან პირველწოდებული მოციქულის მიერ მოქცეული ერი. ქრისტეს მიმდევრობაზე პირველწოდებულისმიერი მოქცეულობა კი გარკვეულ აზრობრივ დატვირთვაზე მიაწინებდა ღვთისაგან მოქცეული ერისთვისაც და საქრისტიანო მსოფლიოსთვისაც.

გარდა ამისა: წმინდა გადმოცემით, ქართველი ერის მოქცევა პირველწოდებული მოციქულისაგან აღსრულებული იყო სანაცვლოდ თვით ღვთისმშობელი დედისა, რადგან ქართველი ერი წილხვედრილი იყო დედაღვთისმშობლისა: მაცხოვრის აღდგომიდან ორმოცდამეათე დღეს, როცა სულიწმინდის ძალით მოციქულები ალაპარაკდნენ მათთვის უცხო ენებზე და მათი მისიები განისაზღვრა ღვთისაგან სულთმოფენობის საიდუმლოს სასწაულებრივი აღსრულებით, ქართველი ერი და საქართველო წილად ერგო დედაღვთისმშობელს. პირველწოდებული მოციქული დედა ღვთისმშობლის შემცვლელად წარმოიგზავნა საქართველოში ქართველი ერის მოსაქცევად და გასანათლავად ქრისტეში.

ეს საწყისიერი გამორჩეული ნიშანი გამორჩეული ეროვნული დანიშნულებისა, ბუნებრივია, თავისი აზრობრივი იდუმალებით აფიქრებდა ეკლესიის მოაზროვნე ქართველ მამებს და ამ ღვთითბოძებული დანიშნულების სიღრმისეული წვდომისა და შემეცნებისაკენ წარმართავდა.

ებრაელი ერის, როგორც რჩეული ერის ფილოსოფია, რომლითაც განმსჭვალულია მთელი ძველი აღთქმა, უარყოფა ამ რჩეულობისა იესო ქრისტეს მიერ და თანასწორობა ერებისა უფლის წინაშე, საგანგებო საგანი ხდება პავლე მოციქულის შემეცნებისა: – დაუშვებელია მიკერძოება უფლისაგან რომელიმე ერის მიმართ – ჭეშმარიტების სიყვარულის ცეცხლოვანებით მიმართავს პავლე მოციქული თავის ხალხს. ცხადია, საქართველოდან გადახვეწილი და ღმერთს მიბარებული ქართველი მამებისათვის, საკუთარი ქვეყნის ბედისა და მომავლის, უცხოობაში მაძიებელი სულებისათვის, განსაკუთრებული და გამძაფრებული ფიქრისა და ტკივილის საგანი უნდა ყოფილიყო პავლე მოციქულის მისია ახალი აღთქმის შეგონებისა საკუთარი ხალხისათვის.

და თითქმის შეუძლებელია, ათონელ მამებს, რომლებიც მთელი წმინდა წერილის: ძველი აღთქმისა და ახალი აღთქმის თარგმანებაში იყვნენ ჩაძირულნი, თავიანთი აზრი გონისა და გულისა არ გაემახვილებინათ პავლე მოციქულის იმ ეპისტოლეზე, რომელიც ებრაელი ხალხისადმი იყო მიმართული და

ძველი და ახალი აღთქმების დაპირისპირებითა და ახალი აღთქმის უპირატესობის წარმოჩენით, მთელ მოძღვრებას ჰქმნიდა აღთქმათა შემეცნებისას და გაგებისას.

რა იყო ძველი აღთქმა და რა იყო ახალი აღთქმა პავლე მოციქულისათვის იმ საგანგებო ეპისტოლეით, რომელიც ებრაელთადმი, ანუ ძველი აღთქმისეული რჩეული ერისადმი იყო მიმართული?!

ძველი აღთქმა, ანუ პირველი აღთქმა უფლისა ებრაელი ხალხისადმი, პავლე მოციქულის განმარტებით უშუამდგომლო აღთქმაა ღმერთსა და ებრაელ ხალხს შორის დადებული: ამიტომ იგი უფლის მიერ ფიცით დასტურდება. შუამდგომელი არის ფიცი (ებრ. 6, 17). ახალი აღთქმა შუამდგომლობითი აღთქმაა. და შუამდგომელია ძე ღვთისა – იესო ქრისტე.

რა იყო შინაარსი პირველი აღთქმისა. რა აღუთქვა უფალმა ებრაელ ხალხს?! უფალმა ებრაელი ხალხის პირველ მღვდელმთავარს – აბრაამს – გამოცხადებით აღუთქვა გამრავლება და დიდ ხალხად ქცევა, აღუთქვა, როგორც ჭეშმარიტი ღმერთის პირველ მალიარებელ ხალხს. ღმერთი აბრაამისა, ისააკისა, იაკობისა... და მოსესი ხდება ღმერთი მთელი მათი მოდგმისა, ხოლო მოდგმა აბრაამისა ხდება რა ჭურჭელი ჭეშმარიტი ღმერთისა, ხდება რჩეულიც სხვა ხალხთა და მოდგმათა შორის. ამიტომ აღთქმა გამრავლებისა, ერთდროულად არის აღთქმა ებრაელი ხალხის რჩეულ ხალხად გამოცხადებისაც.

„...ეს იქნება აღთქმა, რომელსაც აღუთქვამ ისრაელის სახლს ... ამბობს უფალი: ჩავდებ ჩემს რჯულს მის გონებაში და მათს გულებზე დავანერ მას. და ვიქნები მათი ღმერთი, ხოლო ისინი იქნებიან ჩემი ხალხი“. (ებრ. 8, 10).

სწორედ ამ რჩეული ხალხის წარმომადგენელი პავლე მოციქული შესძლებს და ეტყვის თავის ხალხს: რომ „პირველი აღთქმა რომ უნაკლო ყოფილიყო, მეორის ადგილი საძიებელი არ იქნებოდა“ – ო. (ებრ. 8, 7).

რა იყო ის მეორე, ანუ ახალი, უნაკლო და სრულყოფილი აღთქმა პავლე მოციქულისათვის, რომლის დანიშნულებაც ძველი აღთქმისეული ნაკლოვანების ამოვსება იყო?! უპირვე-

ლეს ყოვლისა, ახალი აღთქმა პავლე მოციქულისათვის თვით ძველი, ბიბლიური აღთქმის წინასწარმეტყველთა მიერ უკვე გაცნობიერებული და ნაწინასწარმეტყველენი აღთქმაა, მათგანვე ნაწინასწარმეტყველენი გარდაუვალი მომავალია კაცობრიობისა: „აჰა, დადგება ჟამი, ამბობს უფალი, და ახალ აღთქმას დაუდებ ისრაელის სახლსა და იუდას სახლს“. (იერ. 31, 30).

– ეს ახალი აღთქმა, უკვე ქრისტეს აღთქმაა – წერს პავლე მოციქული – უკეთესი აღთქმაა და რჯულიერად, (ე. ი. სარწმუნოებრივი მოძღვრების თვალსაზრისით, დ. ს.) უკეთეს აღთქმათ ეფუძნება. თავმდები აქ, ამ აღთქმაში, თავად ქრისტიანა“. (ებრ. 8, 6).

– ძველი აღთქმისეული კარავი – მიწიერი და ამ კარვისეული ღვთისმსახურებით ცოდვათა წარმოცვის, ადამიანის მიერ ცოდვისაგან განთავისუფლების გზა სისხლიანი მსხვერპლშენიერება. რჯულისამებრ პირველი აღთქმისა ყველა ცოდვა განიწმინდება სისხლით (ებრ. 9, 22). ამიტომ ყველა მღვდელი თქვენი რჯულისამებრ ყოველდღე დგას მსახურებად და მრავალგზის სწირავს ერთსა და იმავე მსხვერპლს, რომელიც ვერასოდეს ვერ წარმოცს ცოდვას ადამიანისაგან (ებრ. 10, 11), რადგან შეუძლებელია ცოდვათა წარმოცვა ხართა და ვაცთა სისხლით, ანუ სისხლით პირველი აღთქმისა – მიმართავს პავლე მოციქული თავის ხალხს. – იესო ქრისტესთვის კი ახალი აღთქმისეული გზა უსისხლ – მსხვერპლოა: კარავი ღვთისმსახურებისა მისთვის, იესო ქრისტესათვის, ნაცვლად ძველი აღთქმისეული მიწიერი კარვისა, მთელი სამყაროა, „უვრცესი და უსრულქმნილესი“ (ებრ. 9, 11), არახელთქმნილი, და რაც მთავარია, არა ვაცთა თუ ზვარაკთა სისხლით წარიგზავნებიან აქ ჩვენი სურვილები და ვედრებანი ღვთისადმი, არამედ გულით წმინდით, რადგან ძე ღვთისა თავისი სისხლით შევიდა უკვე ამ კარვის საკურთხეველში და საუკუნო გამოხსნა ჰპოვა ადამიანისა. (ებრ. 9, 13). – პავლე მოციქულის ამ სიტყვებით, ფაქტობრივად ბათილად იქნა ცნობილი მთელი ჭეშმარიტება ძველი აღთქმისა და მისი ღვთისმსახურებისა.

ცხადია, პავლე მოციქული აქ აგრძელებს წინასწარმეტყველ ესაიას აზროვნებას, რომლის ბაგითაც უფალი ამცნობ-

და თავის ხალხს, რომ დავიღალეო თქვენი მსხვერპლის აყრო-
ლებული სუნით... წადით და სიკეთის ქმნა ისწავლეთო.

შეიძლება ითქვას, რომ ჭეშმარიტების თავგანწირული
სიყვარულით ამცნობს პავლე მოციქული თავის ხალხს, რომ
რჯული, რომელშიაც იუდეველთათვის ღვთის სიტყვა იყო
გაცხადებული, დასრულდა იესო ქრისტეს მოვლინებით. რო-
მაელთადმი მიწერილ ეპისტოლეში პავლე მოციქული მთელი
იმპერიის გასაგონად აცხადებს: „რჯულის დასასრული იესო
ქრისტეა!“ (რომ. 10,4), ხოლო „ისრაელი, რომელიც ეძებდა
სიმართლის რჯულს, სიმართლის რჯულს ვერ მისწვდა“.
(რომ. 9,31).

იესო ქრისტესაგან ზემთაგონებული, პავლე მოციქული
მოუწოდებს თავის ხალხს, შეიცნოს ქრისტე, რომელმაც თავი-
სი თავი, ანუ ერთადერთი მსხვერპლი შესწირა კაცთა ცოდ-
ვათთვის და სამარადისოდ დაჯდა ღმრთის მარჯვნივ“ (ებრ.
10, 29). ამრიგად აზრი ახალი აღთქმისა უმსხვერპლო და
უსისხლო დაკავშირებაა უფალთან, ცოდვათა გამოსყიდვისა და
მიტევების მიღებისათვის, ხოლო იქ, სადაც მიღწევადია მიტე-
ვება უფლისაგან, აღარ არისო საჭირო ძღვენი. (ებრ. 10, 18).

პავლე მოციქული არის ის უშუალო წარმომადგენელი
ძველი აღთქმისეული ერისა, რომლის გონებაც ზემთაგონე-
ბით აწვდენს თავის სულიერ ხედვას კაცობრიობის აზროვნე-
ბაში მომხდარ გადატრიალებას ქრისტეს მოვლინების გზით.
იგი აცნობიერებს უზარმაზარ გარდატეხას ზნეობრივი და
თეოლოგიური ნორმატივების გაგებასა და დადგენაში – ძვე-
ლი აღთქმიდან ახალი აღთქმის რეალობაში გადასვლისათვის.

თუ ძველი აღთქმის ჭეშმარიტების მატარებლად წინას-
წარმეტყველთა ბაგით ეუწყებოდათ ადამიანებს რჩეულყოფნა
ებრაელი ერისა, პავლე მოციქულის განმარტებით ეს უწყება
დამთავრებულია, რადგან ღვთიური ჭეშმარიტების მაუწყებ-
ლად ადამიანისათვის ამტკვეყნად უკვე მოვლენილია თავად ძე
– ღვთისა, იესო ქრისტე, განუყოფელი და განუყრელი მამის-
გან. ქრისტეს აღიარებითა და რწმენით კი ხდება ძველი აღ-
თქმისეული კაცობრიობის ამალღება სულიერად, ამასთან

ამაღლება როგორც ღვთისმსახურისა და შემწირველის. (შე-
დარ.: ებრ. 10,1).

კაცობრიობის ამ ამაღლების პროცესს განაგებს უკვე
თავად მაცხოვარი, იესო ქრისტე, რომელმაც სძლია წუთისო-
ფელს, და მარადიულად მამაში მყოფმა, მარჯვენიტ დამკვიდ-
რებულმა მამისაგან, კაცობრიობასაც აღუთქვა განუყრელი
თან-ყოფნა თავად ადამიანებთან და საერთოდ მთელ კაცობ-
რიობასთან ერთად. ახალი აღთქმით, ქრისტეს მოვლინების
გზით ღმერთთან სიახლოვის შესაძლებლობები კაცობრიობი-
სათვის ავიდა სრულიად ახალ ხარისხში და უმთავრეს ნიშნად
ღმერთთან სიახლოვისა, თავად იესო ქრისტეს მიერ, განიმარ-
ტა სიყვარული მოყვასისა, ანუ თვისება კაცთმოყვარეობისა
ზოგადად: არა სიყვარული ელინისა – ელინისადმი, ან იუდე-
ველისა – იუდეველისადმი, არამედ სიყვარული ადამიანისად-
მი, რომელიც არის განურჩევლად თავისი ეროვნებისა, ხატი
ღვთისა, და ამასთან ღვთისა ჭეშმარიტის.

საკმარისია ორი-სამი ფრაგმენტის მოხმობა ძველი აღ-
თქმისეული იმ მორალური სულისკვეთების შესახსენებლად,
რომელიც ფუნდამენტურად შეცვალა იესო ქრისტემ: მან ძვე-
ლი აღთქმისეული ცნება "მოყვასისა" დაამსხვრია, რითაც
რჯული მოსესი აამაღლა. ამ ამაღლებით კი კაცთმოყვარეობის
ახალი რელიგია შექმნა: რჯულის მიხედვით, როგორც ცნობი-
ლია, ყოველ მეშვიდე წელს ცხადდება პატიება მოყვასისა აი,
რას ავალებს უფალი იელოვა თავის რჩეულსა და წმინდა ერს:
„აპატიოს ყოველმა მევალემ, ვისაც რამე უსესხებია თავისი
მოყვასისათვის, და ნურაფერს მოსთხოვს თავის მოყვასს ან
მოძმეს, რადგან პატიება გამოცხადებული იქნება უფლის სა-
ხელით.

უცხოელს მოსთხოვე, მაგრამ აპატიე შენს მოძმეს, თუ
შენი ვალი აქვს“ (2რჯ., 15,2-3).

„გაკურთხეbs უფალი, შენი ღმერთი, როგორც ნათქვამი
აქვს შენთვის: ბევრ ხალხს ექნება შენი ვალი, შენ კი არ ისეს-
ხებ. ბევრ ხალხზე იბატონებ, შენზე კი არავინ იბატონებს“
(2რჯ. 15,6).

„არ ჭამოთ არავითარი ლეში.შენს სახლში მცხოვრებ მდგმურს მიეცი იგი, მან შეჭამოს ,ან უცხოელს მიჰყიდე, რადგან უფლის,თქვენი ღმერთის წმინდა ერი ხართ თქვენ.“(2რჯ. 14,21).

„როცა მიგიყვანს უფალი, შენი ღმერთი იმ ქვეყანაში, რომლის დასამკვიდრებლადაც მიდიხარ და მოგაშორებს..... შეიდ ხალხს, შენზე მრავალრიცხოვანსა და ძლიერს, ხელში ჩაგაგდებინებს და შენც დაამარცხებ მათ, დაარისხე ისინი,..... არ შეკრა მათთან კავშირი, და არც დაინდო. არ დაუმოყვრდე...“ (2რჯ. 7,1-3).

ამგვარი ფრაგმენტების მოყვანა უხვად შიძლება ბიბლიიდან.

თუ „ბიბლია“, როგორც „ძველი აღთქმა“ ეს არის სიყვარული იუდეველისა იუდეველისადმი, ახალი აღთქმის განსახიერებად, მოყვასის ქრისტიანული სიყვარულის აპოლოგიად, ქართველთა წმინდა წიგნად აღიარებული რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანი“ მოგვევლინება, რომელშიც სისხლის ცრემლებით მტირალი და განსაცდელში მყოფი ტარიელი სიმბოლურად ინდოელია, ხოლო ჭეშმარიტ მოყვასად და მხსნელად წარმოჩენილი მეფე როსტევეანი და სპასპეტი მისი, ავთანდილი, არაბები არიან...

აქვე ისიც უნდა შევნიშნოთ, რომ ახალი აღთქმით, ჩვენს ხედვაში ფუნდამენტურად შეიცვალა გაგება ადამიანისა, როგორც ღვთის ხატისა, რადგან შეიცვალა გაგება მისი დედნისა - სამყაროსა და ადამიანის შემოქმედი ღმერთის.

ახალი აღთქმით ხატი ღვთისა ჭეშმარიტისა არის ხატი წმინდისა სამებისა, სამპიროვანი ერთის და არა „მარტოსული“ მამა-ზეციერის. სამება, როგორც სამპიროვანი ერთი, ეს არ არის ერთს მივუმატოთ ორი (1+2). სამება განუყოფელია, ამიტომ სამების პირველი წევრი ანუ ახალი აღთქმისეული მამა აღარ არის იგივე თვისობრიობის მატარებელი, რისაც ძველი აღთქმის მამა-უფალი. გაგება ჭეშმარიტი ღმერთისა იესო ქრისტემ ფუნდამენტურად შეცვალა ადამიანთა ცნობიერებაში, რადგან შეცვალა თეოლოგიური გაგება სამყაროს შემოქ-

მედისა. სამყაროს შემოქმედი შემეცნებულ იქნა, როგორც მამა, განუყოფელი ძისაგან, და განუყოფელი სულიწმინდისაგან – სამპიროვანი ერთარსი. ძველი აღთქმისეული აზრი, ძველი აღთქმისეული ჭეშმარიტი ღმერთის რჩეული ერისა, როგორც ჭეშმარიტი ღმერთის პირველმადიარებლისა და მისივე ჭურჭლისა, ანუ მისივე ტაძრის, დაიმსხვრა და ამ მსხვრევამ დაჰბადა საიდუმლო იდეა ახალი ერისა, რომელიც იქნებოდა ჭურჭელი უკვე ახალი აღთქმული ჭეშმარიტი ღმერთისა, ქრისტეს ნაქადაგევი წმინდა სამების.

თუ პავლე მოციქული ხედავს გარდუვალობას ძველი აღთქმის შეცვლისას ახალი აღთქმით, პავლე მოციქულის სულიერი მემკვიდრე მამები უკვე გარდუვალ დგებიან ლოგიკური აუცილებლობის წინაშე, ჩასწვდნენ განგებისეულ მინიშნებას ძველი აღთქმისეული რჩეული ერის მისიის შენაცვლები-სას ახალი ერის გზით, ამასთან რჩეულობის შინაარსის სრულიად ახალი, შეიძლება ითქვას, ალტერნატიული გაგებით: ერთაშორისი იერარქიულობის მოხსნისა და თანასწორობის მქადაგებელი ერის გაგებით, კაცთმოყვარეობის ახალი სიღრმითა და ძალით.

„ჰე, ღმერთო, ერთო,
სამებაო წმინდაო,
ერთარსო და განუყოფელო,
დიდება და მადლობა შენდა...

„ღვთივკურთხეულო მამულო ჩემო, საქართველოვ,
უდაბნოსა შინა ყვავილო დაუჭკნობელო,
ტაძარო სამებისაო,
კლიტეო დავითისაო
მახვილო მესიისაო,
ადიდე ღმერთი და იხარე მარად!“

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, მისი უწმინდესობის „წმინდა სამებისა და საქართველოსადმი აღვლენილ ამ სავედრებელში“ ეს ორი სიტყვა – „ტაძარო სამებისაო“ – ქართველი ერისა და საქართველოსადმი მიმართული, რომელსაც ჩვენ ყოველდღე ვისმენთ საპატრიარქოს

შეიდგზის ლოცვებში, ისეთივე დიდი დატვირთვისაა აზრობრივად, როგორც „თანაარსობა მამისადმი“ იესო ქრისტესი კონსტანტინე დიდის მიერ დამკვიდრებული ნიკეის პირველ მსოფლიო საეკლესიო კრებაზე, კრებაზე მიღებული მრწამსის აღმსარებლურ სტრიქონებში. ამ სავედრებლით, არა თეოლოგიით, არამედ გულით გონიერით, მისი უწმინდესობა აგრძელებს დიდი ათონელი მამის – გიორგი მთაწმინდელის სავედრებელს პავლე მოციქულისადმი: „ახალსა ამას ერსა საღმრთოსა... საღმრთოი შჯული დაგვიმტკიცე, ნეტარო“-ო. ოღონდ ამჯერად იგი, საქართველოს პატრიარქი ამ სავედრებელს აღმოთქვამს თავად გიორგი მთაწმინდელისეული ახალი ერისადმი – ქართველი ერისა და მისი ქვეყნისადმი.

„ტაძარი სამებისა“ შეიძლება იყოს მხოლოდ „ახალი ერი“ ქრისტესი! ვერც დავით წინასწარმეტყველი და ვერც პავლე მოციქული ვერ ეტყოდნენ თავიანთ ერს: „ტაძარო სამებისაო“, რადგან მათი ერი, „ძველი აღთქმის“ ერი. ახალი აღთქმის ერი კი, სამების ერი, უკვე ახალი ერი უნდა იყოს.

ბუნებრივია ეს ახალი ერი, მსოფლიო ქრისტიანობისა და მსოფლიო ეკლესიის საიდუმლო პრობლემას წარმოადგენდა და წარმოადგენს და ღვთისმშობლის წილხვედრილობის საიდუმლო გაგებასთან არის დაკავშირებული. ჩვენ მოწმენი ვხდებით ამ უდიდესი საიდუმლოს საკაცობრიო გაცხადების.

საინტერესოა შევნიშნოთ, რომ საქართველოს დიდი მგოსანი, აკაკი წერეთელი დიდი მთაწმინდელი მამის – თორნიკე ერისთავის გმირულ სარდლობაზე დანერილ პოემაში: „თორნიკე ერისთავი“, აღწერს რა ბიზანტიის იმპერიის განსაცდელსა და მთელი საქრისტიანოს ამ წინამძღოლი ქვეყნის თხოვნას საქართველოს მეფისადმი, დაეხმაროს შემოსეული მტრის მოგერიებაში, ამ ეპიზოდით, სიმბოლურად და ისტორიული რეალობის მკვეთრი განცდით წარმოაჩენს თავად ქრისტიანობის განსაცდელსაც, რომელიც საბოლოოდ, საბერძნეთში, ათონის მთაზე, ბერად შემდგარმა ყოფილმა ქართველმა სარდალმა, თორნიკე ერისთავმა უნდა იხსნას. ქართველი მგოსანი მკვეთრად უსვამს ხაზს იმ გარემოებას, რომ საქმე ეხება არა ბიზანტიის გადარჩენას განსაცდელისაგან,

არამედ გადარჩენას თავად ქრისტიანობისას: „თუ არა იმის სასწაულსა და მადლს, ქრისტიანობა ილუპებოდა“ – წერს აკაკი წერეთელი.

დღევანდელი გადასახედიდან წაკითხული „თორნიკე ერისთავი“ მარტო ეროვნულ-პატრიოტული თავმოყვარეობის სულისკვეთებისათვის დაწერილი პოემა როდია. თუ დავით აღმაშენებლის იდეა ქართველი ერის, როგორც ქრისტიანობის წინამძღოლი ქვეყნისა რუსთველური ქრისტიანობით, ანუ ვეფხისტყაოსნისეული მოყვასის სიყვარულის მოძღვრებით დაგვირგვინდა, მე-19 საუკუნის ქართველი მწერლები იწყებენ რამდენიმე საუკუნით ჩამკვდარი ქრისტიანული ზოგადსაკაცობრიო პრობლემების გაღვიძებას და ეროვნული ცნობიერებით გადანყვებებს. აკაკი წერეთელი ილია ჭავჭავაძესთან ერთად მთელი ქართველი ერის ქრისტიანული ზნეობის იდეალებზე ფიქრობს და „თორნიკე ერისთავში“ ცხოვრების გზის ეროვნულ-ზნეობრივ პოზიციას აყალიბებს.

შეუფასებლად მიგვრჩა აკაკისეული განსჯანი ისეთი დიდი საკაცობრიო პრობლემის ირგვლივ, როგორიც ადამიანური სიცოცხლის, წუთისოფლის გმობისა, თუ არგმობის და უმაღლეს სინმინდესთან ზიარების საძიებელი ქრისტიანული გზის პრობლემაა.

„ვინცა იწუნებს თავმოყვარებით
ამ მიუწვდომელ დიდსა ქმნილებას
და უარსა ჰყოფს კანონიერსა
ბუნების ყოვლგვარ მოთხოვნილებას,
ის უარსა ჰყოფს თვით შემოქმედსა!
საბრალო არის ის და შემცდარი
რადგან არ იცის, თუ ქვეყნიერად
რად მოგვევლინა ჩვენ მაცხოვარი!“

საოცარი სიმარტივით გადმოგვცემს აქ თავის აზრს აკაკი წერეთელი. თუ ილია ჭავჭავაძემ უბედური მწირის სახით დახატა განდევილი, აკაკი წერეთელმა იგივე განდევილი დახატა თორნიკე ერისთავის სახით – ღვთისა და ერის, მშობლიური ქვეყნისა და მშობლიური ერის წინაშე ვალმოხდილი და მაინც ბოლომდე გაერთმთლიანებული სამსახური. ილიას

მწირიცა და აკაკის თორნიკე ერისთავიც, ორივენი, განდგეილები არიან, მაგრამ სხვადასხვა სახის. ილია ჭავჭავაძის „განდგეილიცა“ და აკაკი წერეთლის „თორნიკე ერისთავიც“ ქართული გადანწყვეტაა ცხოვრების ქრისტიანული გზისა, გადანვეტაა რუსთაველის ხალხისა და ქვეყნის მიერ. ილიას, აკაკის, ვაჟას სახით მე-19 საუკუნეში მგოსნები გვევლინებიან მორალისტებად, ცხოვრების გზის რუსთველური პრინციპების მქადაგებლებად და ზნეობრივ მოძღვრებად ქართველი ერისად, ეკლესიის ქართველ მამათა მისიების მემკვიდრეებად და აღმასრულებლებად ამ მისიებისად, დროისა და ეპოქის შესატყვისად. და შეიძლება ითქვას, რომ აკაკი წერეთელი – ავტორი პოემისა „თორნიკე ერისთავი“ – არის არა მხოლოდ აღმწერი თორნიკე ერისთავის პიროვნული გმირობის, როგორც ისტორიული მოვლენის, არამედ აკაკი წერეთელი გვევლინება სიღრმისეულ ჩამწვდომად განდგეილობის არსისაც ათონელი მამების გულსა და გონებაში. თორნიკე ერისთავი ბიძა იყო გიორგი მთანმინდელისა და ისინი ერთად, ათონელი ანუ მთანმინდელი მამები, იოანე და ექვთიმე მთანმინდელებთან ერთად ჰქმნიდნენ საქართველოს მომავლის სულიერ საყრდენებს. აკაკი წერეთელი საოცარი სიზუსტით აგნებს უმთავრესს მთანმინდელი მამების ღვაწლსა და ნააზრევში და ყოველი ქართველისათვის ახმამალღავებს საუკუნეებში დამარხულ იდეას საქართველოს ღვთიური ხვედრისას, მისი დანიშნულებისას და მოვალეობისას კაცობრიობის წინაშე. ილია ჭავჭავაძესთან და ვაჟა ფშაველასთან ერთად იგი გვევლინება ქართველი ერის ეპოქალურ მგოსნად, რომელიც პოემას მთანმინდელ მამაზე ამთავრებს ქართველი ერის, როგორც ქრისტეს რჩეული ერის უფლისადმი შევედრებით და ამით მისი სავედრებელი არა მხოლოდ მიჰგავს ათონელ მამათა სავედრებლებს, არამედ თავად პოეტიც თავისი ღვთაებრივი იერით ეგებ ინკარნაციულადაც მიჰგავს მთანმინდელ მამებს სულიერად და ხორციელად. მათ გზაზე შემდგარი, იგი აცოცხლებს ეროვნული მრწამსის მათეულ გაგებას და შეიძლება ითქვას, რომ გარემოებისამებრ აგრძელებს კიდევ ბიზანტიის იმპერიაში მოღვაწე ეკლესიის დიდთა მამათა აზროვნებას და თავის

თანამედროვე საქართველოს გამთლიანებას ელტვის მის დიდ წარსულთან.

პოემას თორნიკე ერისთავზე, სადაც მთელი ისტორიაა გადმოცემული ღვთისმშობლის სახელზედ ქართველ მამათა მონასტრის აგებისა, ასე ამთავრებს აკაკი წერეთელი: ათონელი მამები ხედავენ რომ ათონის მთაზე, იბერიის ღვთისმშობლის ხატის ეკლესია-მონასტრის თავზე, უჩვეულო გამოცხადება ისახება: ივერთა მონასტერს ვარსკვლავებისაგან გამოჭედილი გვირგვინი ედგმება თავზე და მთელ არემარეს ირგვლივ, მთელი ღამის განმავლობაში ასხივოსნებს და ანათებს უჩვეულო ელვარებით. მაგრამ აკაკისეულ თანადროულობაში ეს გამოცხადება გასრულებულია და უკვე აღარავინ არის ათონის მთაზე ქართველ მამათაგან.

დახატა რა სიდიადე საქართველოს, როგორც ქრისტიანობის გადამრჩენი ქვეყნისა, აკაკი წერეთელი, როგორც შემოქმედი და მოაზროვნე დადგა ახალი ამოცანის წინაშე: გააიგივოს თავისი თანამედროვე, ბედკრული საქართველო იმ ოქროს ხანის გზაზე შემდგარ საქართველოსთან, რომელსაც ათონელი მამები მიუძღვიან წინ. და ეს ამოცანა მან თავის პოემაში ამოხსნა როგორც პოეტმა შემოქმედმა თავისი ახალეპოქალური სიზმარეული გამოცხადებით. იგი თავად პოეტი აკაკი წერეთელი სულიერად შესახლდა ათონის სავანეში და საქართველოს სულმნათი გმირის სახელით იხილა სიზმარი წინასწარმეტყველებისა. ეს გახლავთ უკვე მე-19 საუკუნეში განცდილი პოეტური ნათელხილვა, რადგან არა მხოლოდ ცხოვრების რეალური სურათები, არამედ სიზმრებიც ატარებენ დროისა და ეპოქის სუნთქვას. ათონის სავანეში, სადაც მხოლოდ ღვთისმშობელი ესიზმრებათ და ეხილვებათ მამებს, სადაც დედა ფრინველსაც კი ეკრძალება მონასტრის თავზე გადაფრენა, აკაკის სულმნათი საქართველოსა, ერთ ღვთისმშობლობა დღეს, სიზმრად ხედავს ქვეყნად ჩამოსულ დედა ანგელოზებს ღვთისას: წმ. ნინოს, ქეთევან წამებულსა და თამარ მეფეს, რომლებიც ღვთისმშობელს ავედრებენ საქართველოს. აკაკი წერეთელი ასე გადმოგვცემს ამ ვედრებას:

„თამარს თავს ედგა ძლევის გვირგვინი

და ქეთევანსა – წმინდა მოწმობის,
ნინოს ხელთ ეპყრა ჯვარი ვაზისა
ნიშანი დიდი ქრისტიანობის“.

საქართველოს სულმნათის გამოცხადებაში, საქართვე-
ლოს დიდი დედები კი არ ავიდნენ, არამედ ჩამოვიდნენ ათო-
ნის მთაზე.

ისინი ევედრებიან ღვთისმშობელს, ოდესღაც დიდი იდე-
ალების მატარებლისა და ან ცოცხალ-მკვდარი საქართველოს
აღდგენას და ასე ამთავრებენ ლოცვას, და ასე ამთავრებს
თავის პოემასაც – „თორნიკე ერისთავს“ აკაკი წერეთელი:

„დედაო ღვთისავ! შენი ხვედრია
ეს საქართველო დიდ ჭირ ნახული,
შეუნდევე ცოდვა! ნუ აალებ ხელს,
ლმობიერებით იბრუნე გული!
მოეც კურთხევა ზეცით, მაღალო,
და გადმოსახე ძლიერად ჯვარი,
რომ აღადგინო ქართველთა ერი,
დღეს დაცემული და ცოცხალ-მკვდარი!
მისსა მხნეობას, მისსა ზნეობას
განუმტკიცებდე აღმაფრენასა
და შენს საქებრად, სადიდებელად
ნუ დაივიწყებ იმ ტკბილ ენასა
რომლითაც თამარ ბრძანებას სცემდა,
ქეთევან მარად შენ გადიდებდა
და ნინო ძისა შენისა მცნებას
შენგან რჩეულ ერს უქადაგებდა!

1884 წელი

ლოცვა რომ დაამთავრეს, თამარმა, ქეთევანმა და ნი-
ნომ, იმ ადგილზე, სადაც ღამით ვარსვლავებისაგან ასხმულ-
მოჭედილი გვირგვინი ედგმებოდა თავზე ივერთა მონასტერს,
ცისარტყელა იხილეს, პასუხად უფლისად თავიანთ ვედრება-
ზედ და ნიშნად საქართველოს აღორძინებისად.

ასე აანთო აკაკი წერეთელმა თავისი პოემით თორნიკე მთაწმინდელზე, ქართველი ერის გულსა და გონებაში, საუკუნეთა წიაღ ნაქადაგევი იდეა გიორგი მთაწმინდელისა და საერთოდ მთაწმინდელი მამებისა, ქართველი ერის, როგორც ახალი ერისა და ქრისტეს რჩეული ერის შესახებ.

7. „ქება და დიდება ქართულისა ენისა“-ს პირველადმოჩენის გაგებისათვის:

კონსტანტინე ტიშენდორფი

ივანე ჯავახიშვილზე და ნიკო მარზე უფრო ადრე „ქება და დიდება ქართულისა ენისა“-ს ტექსტს მარი ბროსემ და ალექსანდრე ცაგარელმა მიაგნეს, მაგრამ მისი აღმოჩენა ხელახლა გახდა საჭირო. ამ საკითხს შეეხო გოგი სარაჯიშვილი თავის წერილში: „იოანე-ზოსიმე“, რომელიც ამჟამად გამოქვეყნების პროცესშია, კრებულით: „საქართველო მსოფლიო ისტორიის პროცესებში“ (კრებული წარმოადგენს 2008 წლის ოქტომბერში გამართული ბათუმის ნავიგაციის საერთაშორისო ინსტიტუტისა და ნიუ-იორკის ქართველოლოგიური ცენტრის: „ბიბლია და საქართველოს“ ერთობლივი კონფერენციის მასალებს. კონფერენციის ხელმძღვანელი და კრებულის შემდგენელი: დენიზა სუმბაძე) – დ. ს.

„ხელნაწერი ფურცელი, რომელზეც იოანე ზოსიმეს სახელით ცნობილი საგალობლის: „ქება და დიდება ქართულისა ენისა“-ს ტექსტია დაწერილი, იოანე ზოსიმეს ავტოგრაფით, პალიმფსესტს (ორფენოვან ტექსტს) წარმოადგენს, რომლის ქვედა ფენა ბერძნულია. ამ ფურცლით დაინტერესება ქვედა, ანუ ბერძნულმა ტექსტმა განსაზღვრა, რის გამოც იგი ბერძნულ კოლექციაში აღმოჩნდა სხვა პალიმფსესტურ ფურცლებთან ერთად, რომელთა ზედა ტექსტები აგრეთვე ქართულია. ეს ფურცლები 1858 წელს, ცნობილმა გერმანელმა მეცნიერმა, სიძველეთა შემგროვებელმა და მკვლევარმა – კონსტანტინე ტიშენდორფმა პეტერბურგის საჯარო ბიბლიოთეკას გადასცა. ისინი მან 1844-54 წლებში ახლო აღმოსავლეთში ორჯერ მოგზაურობის დროს მოიპოვა. მის მიერ სინას მთიდან წამოღებული 109 პალიმფსესტური ფურცელი ქართული ხელნაწერებიდან იყო ამოღებული. ტიშენდორფის კოლექციის პალიმფსესტური ფურცლებით 1858 წელსვე დაინტერესდა ცნობილი ქართველოლოგი – მარი ბროსე და გამოაქვეყნა ჟურნალში: M.Brosset – Etudes de chronologie technique,

Mémoire de l'Académie des sciences, t. XI, №13. მარი ბროსეს ნაშრომებში მოცემულია ქართული მასალის აღწერილობა, განხილულია ფურცელთა მიმდევრობისა და დათარიღების საკითხი. შეძლებისდაგვარად განმარტებულია ფრაგმენტებად წარმოდგენილი ტექსტების რაობა. აქვე მოთავსებულია ზოგიერთი ფრაგმენტის ფრანგული თარგმანი. სწორედ ამ ნაშრომებში გამოქვეყნდა ბროსეს მიერ „ქება“-ს თარგმანი, რასაც სამეცნიერო საზოგადოება პირველად ფრანგული თარგმანით გაეცნო. მარი ბროსეს დასახელებული ნაშრომი და მასთან ერთად ინფორმაცია ტიშენდორფის კოლექციაში „ქება“-ს ტექსტის არსებობის შესახებ, სამწუხაროდ 30 წლით დავიწყებას მიეცა, მანამ, სანამ 1889 წელს პროფ. ალექსანდრე ცაგარელი არ გამოაქვეყნებდა „Сведения о памятниках грузинской письменности“-ს. „ქება“-ს შემდგომი კვლევა და პუბლიკაცია სინური კოლექციების იოანე ზოსიმესეულ ხელნაწერებში არსებულ ტექსტებს დაეფუძნა“ (გიორგი სარაჯიშვილის – წერილიდან: იოანე ზოსიმე, ანუ ქართველი ბერი ქართული წელთაღრიცხვის შესახებ“).

მკითხველის ყურადღება მინდა მივაპყრო ერთ გარემოებას, რომელიც „ქებაი და დიდებაი ქართულისა ენისაი“-ს პირველსა და მივიწყებულ აღმოჩენას შეეხება. როგორც ცნობილია, მე-19-ე საუკუნე ევროპის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა აღმავლობის საუკუნეა. იქმნება მსოფლიო რელიგიის პირველი ისტორიები, ხოლო საუკუნის დასასრულს ყალიბდება მთელი შემეცნებითი მოძრაობა, რომელიც მსოფლიო რელიგიების შედარებითი შესწავლის გზით, სრულიად ახალ საფეხურზე აიყვანს მსოფლიოს მეცნიერულ რელიგიათმცოდნეობას. სრულიად განსაკუთრებული მნიშვნელობისად მესახება ჯერ კიდევ მე-18-ე საუკუნის დასასრულს, გერმანელი ფილოსოფოსის, შელინგისმიერი დაყენება საკითხისა, რომ შესწავლილ იქნას კაცობრიობის წმინდა წიგნად აღიარებული ბიბლია რელიგიური დოგმატური ჩარჩოების მოხსნით, წმინდა საუნივერსიტეტო მეცნიერების დონეზე, აკადემიური ცნებითი აზროვნების, ანუ ფილოსოფიის ენაზე. ცხადია, საკითხის ამგვარი დაყენება აუცილებლობით ითხოვდა ბიბლიის ევრო-

პულ-მეცნიერული კვლევისათვის დამაკმაყოფილებელი აკადემიური ტექსტის არსებობას. სრულიად ბუნებრივი და ლოგიკურია, რომ მე-19-ე საუკუნის პირველ ნახევარშივე, გერმანიაში, ახალგაზრდა თეოლოგის, შემდგომში ლაიპციგის უნივერსიტეტის პროფესორის, კონსტანტინე ტიშენდორფის (კონსტანტინ ფონ ტიშენდორფ) პროფესიულ ოცნებად აღმოცენდება ბიბლიის ფუნდამენტური ტექსტოლოგიური შემეცნება, მიკვლევა იმ ყველაზე ძველი ხელნაწერებისა, რომლებიც ყველაზე სანდოდ და დედნისეულად შეიძლება ყოფილიყვნენ მიჩნეულნი. ბ-ნი ტიშენდორფი განსაკუთრებით იყო დაინტერესებული ახალი აღთქმის უძველესი ტექსტების მიგნებით. სწორედ ამგვარი მიზანდასახულობით შეუდგა იგი აღმოსავლეთში მოგზაურობას და ამგვარივე მიზანდასახულობით ავიდა სინას მთაზეც, წმ. ეკატერინეს მონასტერში.

აღსანიშნავია, რომ ბიბლიის მთელი სინური ტექსტის მოსაპოვებლად მკვლევარს ორჯერ დასჭირდა სინას მთაზე ასვლა და მიზანს სწორედ მეორედ ასვლით მიაღწია. წლების მიხედვით, სავარაუდოა, რომ "ქებაი და დიდებაი ქართულისა ენისაი"-ს შემცველი პალიმფსესტი სწორედ მეორედ ასვლით მოპოვებულ ფურცლებს მოჰყოლოდა.

ძალზედ საინტერესო და მნიშვნელოვანია, აღინიშნოს, რომ ამ დროისათვის სინას მთის მონასტრები უშუალოდ რუსეთის იმპერატორის მფარველობაში იმყოფება, ხოლო მონაზვნები სინას მთის მონასტრებისა, რომელნიც უშუალოდ და ფიზიკურად განაგებენ ხელნაწერთა განძეულობას, გერმანელ თეოლოგს - კონსტანტინ ტიშენდორფს - არ უმხელენ ხელნაწერთა კოლექციებს. გერმანელი თეოლოგი იძულებული ხდება სინას მთის ხელნაწერების შესწავლის უფლება რუსეთის იმპერატორისაგან მიიღოს და 1853 წელს წმ. ეკატერინეს მონასტერში ავიდეს, როგორც ოფიციალური წარმომადგენელი პირადად რუსეთის იმპერატორისა: ალექსანდრე მეორის. მხოლოდ ამ გზით შესძლო ბ-ნმა ტიშენდორფმა ბიბლიის სრული სინური ტექსტის ჩატანა პეტერბურგში, 1859 წელს. ბუნებრივია, ეს გამირული მონაპოვარი გერმანელი ტეოლოგისა - რო-

გორც რუსეთის, ასევე ევროპის სამეცნიერო წრეებში შეფასდა როგორც დიდი მოვლენა მსოფლიო ბიბლიესტიკის ისტორიაში. განსაკუთრებული პატივი კი გერმანელ თეოლოგს მიეგო რუსეთის იმპერატორისაგან. იმპერატორმა ალექსანდრე მეორემ, რომელიც თავისი განათლებულობით არის ისტორიაში ცნობილი, ბიბლიის სრული სინური ტექსტის მოპოვებისა და გამოცემისათვის, გერმანელ თეოლოგს, კონსტანტინ ფონ ტიშენდორფს რუსული თავად-აზნაურობის სამემკვიდრეო წოდება მიანიჭა (Потомственное дворянство). ჩვენი პრობლემის – ბაგრატიონთა დავითიანობის პრობლემის – კონტექსტისათვის საინტერესო იქნება შევნიშნოთ, რომ რუსეთის სამეფო ტახტის აზნაურად წოდებული კონსტანტინ ფონ ტიშენდორფი ამ წოდებისათვის არავის მიუჩნევია რუსული გენეტიკური წარმომავლობის მეცნიერად.

სინური კოდექსი ტიშენდორფმა გამოსცა ლაიპციგში 1862 წელს, სათაურით: “Codex Bibliorum Sinaiticus Petropolitanus, გამოხსნილი წყვდიადიდან მისი აღმატებულების, იმპერატორ ალექსანდრე მეორის მფარველობითა და შემწეობით და ჩამოტანილი ევროპაში და გამოცემული კონსტანტინე ტიშენდორფის მიერ ქრისტიანული მოძღვრების ყოვლად სასიკეთოდა და სადიდებლად”.

სინური კოდექსის ხელნაწერი საჩუქრად გადაეცა რუსეთის იმპერატორს. 1933 წელს კი, საბჭოთა ხელისუფლების დროს, ეს დიდი ამბით მოპოვებული ხელნაწერი შეუსყიდია ინგლისს და დღემდე გამოფენილია ლონდონის მუზეუმში.

ზედმინევნით შეისწავლა რა ოთხი ფუნდამენტური მნიშვნელობის ხელნაწერი: სინური კოდექსი, ალექსანდრიული, პარიზისა და ვატიკანის კოდექსები, კონსტანტინე ტიშენდორფმა შეიმუშავა ძირითადი ტექსტი, მისანდომი ყველა თეოლოგისათვის. ტიშენდორფმა დაასაბუთა, რომ ახალი აღთქმა, რომელიც ჩვენთვის ცნობილ ბიბლიის ტექსტებშია მოცემული, ეს „გვიანდელი და დაუდევარი ნამუშევარი“ კი არ არის გადამწერებისა, შეცდომებით სავსე, არამედ ეს არის ტექსტი, რომელიც ქრისტიანთა მრავალი თაობის დიდი გულმოდგინებისა და სიფრთხილის შედეგად დაუსაზიზრებლად არის მოღწეული ჩვენამდე.

ესოდენ ღვაწლმოსილი გერმანელი თეოლოგის – კონსტანტინ ფონ ტიშენდორფის – სინას მთაზე მოგზაურობისა და იოანე-ზოსი-

მეს სახელით ცნობილი „ქებაი და დიდებაი ქართულისა ენისაი“-ს სრულიად უნებლიე პირველმიგნების ამ ვრცელი წიაღსვლით გვინდოდა გვეთქვა რომ, მართალია, ეს განგებისეული და საბედისწერო მიგნება გერმანელი თეოლოგისა, მისთვისაც და საქართველოსთვისაც სრულიად მივიწყებულ იქნა და მისი ხელახალი აღმოჩენა გახდა საჭირო თავად დიდი ქართველი მეცნიერების მიერ, მაგრამ ფაქტია: ლეთის ნებით, „ქებაი და დიდებაი ქართულისა ენისაი“-მ ევროპაში მაინც გააღწია და მარი ბროსეს გზით ევროპულ ქართველოლოგიაში მაინც დაიდო ბინა, იქ, სადაც უკვე საუკუნის შემდეგ, ევროპის ქართველოლოგიური მეცნიერების ერთერთი ბრწყინვალე წარმომადგენელი, ავსტრიელი მეცნიერი- პ. ძეხიში იტყვის:- ძველი იბერიული ენა ღმერთების ენაა, იგი ცოცხალია დღეს და ქართული ენა ჰქვია (Iberisch – Die Sprache der Gotter. Die Iberische Sprache lebt noch heute!...Ihre lebendige Version nennt sich heute Kartvel“. H. Zebisch –“Iberisch, Die Sprache Der Gotter“).

„ქება და დიდება ქართულისა ენისა“-ს აღმოჩენაში,
ისინი ყველანი პირველები იყვნენ.

კონსტანტინე ტიშენდორფი

(1815-1874)

გერმანელი თეოლოგი, ლაიპციგის უნივერსიტეტის
პროფესორი, ბიბლიის მკვლევარი.

„ქება და დიდება ქართულისა ენისაჲ“-ს აღმოჩენაში, ისინი ყველანი პირველები იყვნენ.

მარი ბროსე

(1802-1880)

ფრანგი ორიენტალისტი, ქართველოლოგი, რომელმაც საფუძველი ჩაუყარა ევროპაში მეცნიერებას ქართველი ერის შესახებ – ქართველოლოგიას.

„ქება და დიდება ქართულისა ენისა“-ს აღმოჩენაში, ისინი
ყველანი პირველები იყვნენ.

ალექსანდრე ცაგარელი

(1844-1929)

ფილოლოგი, ენათმეცნიერი, ისტორიკოსი, პეტერბურგისა
და თბილისის უნივერსიტეტების პროფესორი, ქართველურ
ენათა შედარებითი მეცნიერების ფუძემდებელი.

„ქება და დიდება ქართულისა ენისა“-ს აღმოჩენაში, ისინი ყველანი პირველები იყვნენ.

ივანე ჯავახიშვილი

(1876-1940)

დიდი ქართველი ისტორიკოსი, ქართველი ერის ისტორიის
უნივერსალური მკვლევარი, ავტორი „ქართველი ერის
ისტორიის“ მრავალტომეულის.

„ქება და დიდება ქართულისა ენისა“-ს აღმოჩენაში, ისინი ყველანი პირველები იყვნენ.

ნიკო მარი
(1864-1934)

დიდი ქართველი ენათმეცნიერი, მამით
შოტლანდიელი, დედით ქართველი, დაბადებული
და გაზრდილი საქართველოში.

ქ-ნ დენიზა სუმბაძის წიგნი: "გიორგი მთაწმინდელის წინასწარ-მეტყველება ქართველი ერის შესახებ" ახალი საგალობელია ქართველი ერისათვის.

რეცენზია

ქალბატონი დენიზა სუმბაძე ერთ-ერთი იმ გამორჩეულ მკვლევართაგანია, რომელიც არა მარტო გვაოცებს, არამედ გვიტაცებს კიდევ თავისი ორიგინალური აზროვნებით, საოცარი მიგნებებით, ერის სულიერი საგანძურის სიღრმეებში არსებული საიდუმლოებების გახსნით. იგი არც წინამდებარე წიგნში არ ღალატობს თავის ამ „ზეშთაგონებით მისიას“ და ამჯერად სურს გაგვიხსნას კიდევ ერთი ახალი საიდუმლო, კერძოდ, გახსნას წინასწარმეტყველება ქართველი ერის, როგორც კაცობრიობის ახალი ერის ისტორიული მისიის შესახებ. ეს წინასწარმეტყველება მან ამოიკითხა დიდი ქართველი მოაზროვნის – გიორგი მთაწმინდელის ერთ პოეტურ სავედრებელში (და, როგორც ქვემოთ დავინახავთ, არა მარტო მასში).

მივყვეთ ქალბატონ დენიზას აზრთა მსვლელობას, თუმცა მანამდე გავეცნოთ წიგნის „წინასიტყვას“, სადაც ავტორი მოკლედ, მაგრამ ძალზე ტევადად და საინტერესოდ გადმოგვცემს ქართველთა, ანუ ივერიელთა მონასტრის, „ივირონის“ დაარსების ისტორიას და საქმის ღრმა ცოდნით საუბრობს დიდი ათონელი (მთაწმინდელი) მოღვაწეების – მამა-შვილის იოანე და ექვთიმე ათონელისა და გიორგი მთაწმინდელის ღვაწლზე საეკლესიო ლიტერატურის შექმნასა და თარგმანში. იქვე იგი მსჯელობს გიორგი მთაწმინდელის იმ უდიდეს დამსახურებაზე, რაც მას წმ. ფრანცისკო ასიზიელთან ერთად მიუძღვის ნოდებრივ პრივილეგიათა საფუძვლების შერყევისა და პირადი ღირსების უპირატესი როლის წინ წამოწევაში, რაშიც აკადემიკოსი ივანე ჯავახიშვილი „გიორგი ათონელის რეფორმატორულ სიდიადეს“ ხედავდა.

ამ მოკლე წინასიტყვის შემდეგ ქალბატონი დენიზა სუმბაძე გადადის თავის ძირითად სათქმელზე, რისთვისაც სიღრმისეულად განიხილავს გიორგი მთაწმინდელის იმ სავედრე-

ბელს, რომელშიც ქართველი ერის შესახებ წერია: „ახალსა ამასა ერსა საღმრთოსა“.

ამ სავედრებელში, როგორც ქალბატონი დენიზა ბრძანებს, „სახეზეა ბიზანტიის იმპერიის მთელი სამონასტრო წიაღიდან წამოსული ერთიანი საიდუმლო ცნება, რომელიც გიორგი მთაწმინდელის ერს – ქართველ ერს – წარმოგვიდგენს „ახალ საღმრთო ერად“, ანუ „ახალ ღვთაებრივ ერად“, რაც ქალბატონ დენიზას აზრით, ასევე გაცხადებულია იოანე ზოსიმეს უკვდავ ნაწარმოებში: „ქებაი და დიდებაი ქართულისა ენისაი“. ამ ნაწარმოების მიხედვით, გარდა იმ თვალსაზრისისა, რომ ქართულ ენაშია დამარხული ყოველი საიდუმლო, გაცხადებულია ის აზრიც, რომ მეორედ მოსვლის ჟამს უფალი ილაპარაკებს ქართული ენით. ქართველი ერის ამ ისტორიული, ზოგადსაკაცობრიო მისიის დასტურად მიაჩნია ქალბატონ დენიზას აგრეთვე დავით აღმაშენებლის მიერ დასახული ამოცანა: აშენებულიყო გელათის თეოლოგიურ-ფილოსოფიური აკადემია „სხვად ათინად“ და „მეორე იერუსალიმად“.

ქალბატონ დენიზა სუმბაძის ნაშრომს „გიორგი მთაწმინდელის წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ“ ახლავს რამდენიმე დანართი, ოღონდ მე მაინც მენანება, რომ მათ მხოლოდ „დანართი“ ერქვათ. საქმე ისაა, რომ „დანართს“ უმეტესწილად ყოველთვის ნაკლები პრეტენზია აქვს, ვიდრე — ძირითად ნაწილს. „დანართი“ თითქოს რაღაც დამატებითი ინფორმაციაა, მართალია, ძირითადის შემავსებელი, მაგრამ მაინც ძირითადზე ნაკლებად მნიშვნელოვანი და ნაკლებად ღირებულია. ქალბატონ დენიზა სუმბაძის „დანართები“ კი (განსაკუთრებით, პირველი ორი) თავისი ღრმა შინაარსით ძირითადი იდეის ტოლი და სწორი, ამ იდეის შემდგომი გავრცობა და დასაბუთება, მისი უკეთ წარმოჩენაა.

პირველ დანართში, მაგალითად, ლაპარაკია იმაზე, რომ ყოველ ერს თავისი არსებობის დედააზრი აქვს და ეს დედააზრი არსებითად მის სულიერებასთან არის დაკავშირებული. ავტორი აქ იხმობს მისი უწმიდესობის, ილია მეორის ქადაგებას, რომლითაც არც ფიზიკური, არც ეკონომიკური, არც პოლიტიკური სიძლიერე არ არის ერის ძლიერების მაჩვენებელი.

ნებელი, არამედ ნამდვილი ძლიერება მის სულიერ ძლიერებაშია.

ქართველი ერი ოდითგანვე გამორჩეული იყო თავისი სულიერი სიძლიერით და მიუხედავად მთელი რიგი კატაკლიზმებისა, წინააღობებისა და დაბრკოლებებისა, მან (ქართველმა ერმა) მაინც შეძლო შეენარჩუნებინა მაღალი სულიერება, ზნეობრივი სინამდინდე და კეთილშობილება, სხვა ერებისადმი თბილი და ტოლერანტული დამოკიდებულება და ამით მსოფლიოს სხვა ერებისათვის სანიშნო და სამაგალითო ერად ქცეულიყო.

ახასიათებს რა ქართველი ერის ეროვნულ მისიას, ქალბატონი დენიზა სუმბაძე ყოველი ქართველისათვის უაღრესად საინტერესო და მისაღებ დასკვნას აკეთებს. კერძოდ, მას მიაჩნია, რომ ზნეობრივი მზე საქართველოდან ამოდის და ეს მით უფრო სასიამოვნო და სასიხარულოა, რომ „უგულოდ დარჩენილ მსოფლიოს სჭირდება ჩვენი გულის მზე“.

მეორე დანართი წარმოადგენს ამონარიდს ქალბატონ დენიზა სუმბაძის მოხსენებიდან „ქართული ბიზანტოლოგია და ახალი ქრისტიანული ფენომენოლოგიის საფუძვლები“. ამ ამონარიდში ბიზანტია და საქართველო დაწყვილებულია როგორც „ორნი დანი“ – მარიამ და მართა, და როგორც თანაზიარნი სულიერ მისიათა წარმოჩენაში.

აქვე ქართული ენა შედარებულია ოთხი დღის მკვდარ ლაზარესთან, სადაც ოთხი დღის თითოეული დღე მეტაფორულად ათას წელს უდრის. შესაბამისად, 4 დღის მძინარე ნიშნავს 4 ათასი წლის მძინარეს. აი, რას წერს ამასთან დაკავშირებით ქალბატონი დენიზა: „უფრო ნათლად და გამჭვირვალედ გაცხადება საიდუმლო აზრისა, წარმოუდგენელია. უფრო ნათლად და ამაღლებულად თქმა ქრისტიანობის მსოფლიო ბედისწერაში ქართული ენის მისიისა, შეუძლებელია. მისია ენისა კი არის მისია ერისა“.

განაგრძობს რა მსჯელობას ქართული ენის სულიერი მისიისა და ამ საქმეში ქართული ენის როლის შესახებ (რამდენადაც ქართული ენა განმარტებულია როგორც მეორედ მოსული უფლის ენა), ქალბატონი დენიზა სუმბაძე ცდილობს, გასაგები გახადოს, თუ რას ნიშნავს „ქართული ენის დამარ-

ხულობა“. და ამასთან დაკავშირებით ყურადღებას ამახვილებს წმინდა ნინოს დამახასიათებელ ერთ განსაზღვრებაზე. ეს გახლავთ: „ახალი ნინო“. რაკი არსებობს „ახალი ნინო“, უნდა არსებულებულიყო „ძველი ნინოც“ და ასეთად ქალბატონ დენიზას მიაჩნია ქართველთა დედალვთაება, დიდი დედა ნანა, როგორც უძველესი სალოცავი, რომელიც ქრონოლოგიურად წინ უსწრებს მამა-ლმერთის ბიბლიურ აღიარებას.

აქვე, ამ დანართში, ქალბატონი დენიზა იმასაც არკვევს, თუ ბიბლიური შემოქმედი ღმერთის როგორი გაგება იყო გავრცელებული ბიზანტიის მფლობელობაში მყოფ საქართველოში – და მიქაელ ფსელოსზე, იოანე იტალოსსა და იოანე პეტრიწზე დაყრდნობით, აკეთებს დასკვნას, რომ დიდ დავით აღმაშენებელს იოანე იტალოსის მონაფის, იოანე პეტრიწის, მონვევით ფაქტიურად თავისუფალი აზროვნების ცეცხლი ბიზანტიიდან ამ ქვეყნის (ბიზანტიის) ქვეშევრდომობაში მყოფ საქართველოში გადმოაქვს. ეს ამბავი ისეთი სიღრმით, ისეთი ზემოთაგონებით არის გახსნილი ქალბატონ დენიზას მიერ, რომ მისი ყოველგვარი ინტერპრეტაცია (სხვა ავტორთა მიერ) მე პირადად მკრეხელობად მიმაჩნია. ამიტომ ისევ ქალბატონ დენიზას დავესესხები: „თავისუფალი აზროვნების ცეცხლი, რომელიც იოანე იტალოსმა ბიზანტიაში დაანთო, ეკლესიურ-დოგმატური დიქტატურით ჩახშობილი, სწორედ იქ შეიძლება აელვარებულიყო, სადაც დავით აღმაშენებელისთანა პიროვნება მეფობდა“.

რაც შეეხება კომენტარებს, ამ მშვენიერ ნაშრომში ისინიც ძალიან მნიშვნელოვანია და ბევრი ორიგანალური აზრის შემცველი. აღარაფერს ვამბობ აქ წარმოჩენილ და დახასიათებულ პერსონაჟებზე: უნიჭიერეს მხატვარზე იდა თვარაძეზე, ქართული ეროვნული მოძრაობის მეთაურებზე — ბატონ მერაბ კოსტავასა და ბატონ ზვიად გამსახურდიანზე, რომელთა მეგობრობის ბედნიერება წილად არგუნა არსთა განმრიგემ ქალბატონ დენიზა სუმბაძეს. აქ მე მხოლოდ ქალბატონ დენიზა სუმბაძის იმ მსჯელობაზე შევჩერდები, რომელიც ქართველი ერის დღევანდელ მდგომარეობას შეეხება. როგორც ქალბატონი დენიზა ბრძანებს, დღესდღეობით ეს მდგომარეობა ნამდვილად საგანგაშოა, თუმცა, უნდა ვივარაუდოთ, რომ დროებით, რადგან ქართველი ერის ისტორიული მისია, როგორც დავალება ღვთისაგან, ამ ვითარების დაძლე-

ვას თავისთავად მოითხოვს. მაინც რატომაა ეს მდგომარეობა საგანგაშო? რა უქმნის ერს ასეთ საშიშ მდგომარეობას? როგორც ქალბატონი დენიზა ბრძანებს, ასეთ საშიშროებას ერს (სხვა მიზეზებთან ერთად) ნატოში შესვლის საშიშროება უქმნის.

რატომაა ასე საშიში ნატო, რომლისკენაც ჩვენი ხელი-სუფლება ასე სულმოუთქმელად ისწრაფვის?

როგორც ქალბატონი დენიზა ბრძანებს, ნატოს თეორეტიკოსი იდეოლოგები კატეგორიული წინააღმდეგნი არიან ყოველგვარი ეროვნულის, მათ შორის, ცხადია, პირველ რიგში, ეროვნული სახელმწიფოებრიობის არსებობისა. მათი აზრით „ეროვნული სახელმწიფოები ამუხრუჭებენ კაცობრიობის პროგრესსა და წინსვლას /განვითარებას/. რაც შეეხება „ეროვნულობას“, ანუ ნაციონალურობას, იგი არის ადამიანის ავადმყოფობა, არის კიბოს სიმსივნე.“

ამ აზრს ოფიციალურად აპელირებს და ახშიანებს საქვეყნოდ ცნობილი ორი ამერიკელი — ზბიგნევ ბჟეჟინსკი და ჯორჯ სოროსი. გარდა იმისა, რომ ისინი ეროვნული სახელმწიფოების წინააღმდეგ გამოდიან, ასევე ოცნებობენ ქრისტიანობის განადგურებაზე და ისეთი „ტექნოტრონული ეპოქის“ შექმნაზე, რომელშიც არ იარსებებენ ეროვნული და რელიგიური განსხვავებანი.

ქალბატონი დენიზა მთელი არსებით ებრძვის ამ სატანურ პოზიციას, რითიც, პირველ რიგში, მის პატრიოტობას და მოქალაქეობრივ პოზიციას ამჟღავნებს საკუთარი ქვეყნისა და ხალხისადმი. როგორც ის ბრძანებს, სოროსის ეს მასონური იდეები სრულ წინააღმდეგობაში მოდის მერაბ კოსტავას ეროვნულ იდეალებთან, მითუმეტეს, ქართველი ერის, როგორც კაცობრიობის ახალი ერის ღვთით კურთხეული დანიშნულების აღსრულებასთან.

იმდენად, რამდენადაც ზბიგნევ ბჟეჟინსკის და მითუმეტეს, ჯორჯ სოროსის იდეები სატანური იდეებია, მათ განხორციელება არ უწერიათ,— ფიქრობს ქალბატონი დენიზა სუმბაძე, რომლისთვისაც სრულიად უდავოა ჭეშმარიტება, რომ ქართველი ერი არის კაცობრიობის ახალი ერი. ეს ღვთის ნებაა და მას წინ ვერავინ და ვერაფერი ვერ აღუდგება.

დასკვნის სახით მინდა ვთქვა, რომ ცნობილი ქართველი მკვლევარისა და მოაზროვნის — დენიზა სუმბაძის ამ პატარა წიგნში — „გიორგი მთაწმინდელის წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ“ — გახსნილია წინასწარმეტყველება ქართველი ერის, როგორც კაცობრიობის ახალი ერის შესახებ. ამ ნაშრომში იმდენი სიახლეა, იმდენი საინტერესო აზრი და იდეაა, რომ არა მგონია, ეს ყველაფერი მარტო მისი ავტორის ნიჭიერების გამო ხდებოდეს და ამაში ღვთის ხელი არ ერიოს. ჩემი ღრმა რწმენით, სწორედ ზეციური შთაგონება აკეთებინებს მას ამდენ მოულოდნელ დასკვნას, აღმოაჩენინებს ამდენ საიდუმლოს, აკავშირებინებს მათ ლოგიკურად ერთმანეთთან და ამ გზით, ამ პატარა წიგნის სახით, თავისი ხალხისა და თავისი ქვეყნისათვის თავისეულ „ახალ საგალობელს“ აწერინებს.

რევაზ ბალანჩივაძე,

ფილოსოფიურ მეცნიერებათა დოქტორი,

პროფესორი, პედაგოგიკისა და პოლიტოლოგიის აკადემიათა
აკადემიკოსი

სარჩევი

ზურაბ რატიანის წინასიტყვა ქ-ნ დენიზა სუმბაძის წიგნზე: „გიორგი მთაწმინდელის წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ“	4
ფრაგმენტები რეცენზიებიდან: რეზო ბალანჩივაძის (გახსნილია წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ).....	7
გია გელაშვილის (დასკვნები ქართველთა სამომავლო მისიაზე)	8
ანოტაცია წიგნისათვის – დენიზა სუმბაძის	9
მთაწმინდელი მამები – წინასიტყვა – დენიზა სუმბაძის....	11
 გიორგი მთაწმინდელის წინასწარმეტყველება ქართველი ერის შესახებ	17
 დანართები	31
დანართი პირველი.....	32
„ახალსა ამას ერსა საღმრთოსა“.....	32
დანართი მეორე ქართული ბიზანტინოლოგია და ახალი ქრისტიანული ფენომენოლოგიის საფუძვლები:.....	58
ქრისტე და ბიზანტია	58
ბიზანტია და საქართველო — „ორნი დანი“: მარიამ და მართა	60
ახალი წინო	70

ბიბლიური შემოქმედი ღმერთის გაგება	
ბიზანტიის მფარველობაში მყოფ საქართველოში.....	74
დანართი მისამე საქართველოს მონარქისტული	
იდეა სრულიად სახიფათო ფაზაშია შესული.....	86
კომენტარები	95
1. მხატვარი იდა თვარაძე.	96
2. მერაბ კოსტავა	107
3. ზვიად გამსახურდია – საქართველოს პირველი	
პრეზიდენტი:.....	112
4. თინათინ ცქიტიშვილი.....	120
5. პავლე ინგოროყვა	121
6. გიორგი მთაწმინდელის სავედრებელი პავლე	
მოციქულისადმი	148
7. „ქება და დიდება ქართულისა ენისა“-ს პირველი	
ალმოჩენისათვის — კონსტანტინე ტიშენდორფი	167
8. რევაზ ბალანჩივაძის რეცენზია ქ-ნ დენიზა სუმბაძის	
წიგნზე: „გიორგი მთაწმინდელის წინასწამეტყველება	
ქართველი ერის შესახებ“	177

წიგნის რედაქტორი: ზურაბ რატიანი
მწერალი, ისტორიის მეცნიერებათა
დოქტორი.

რეცენზენტები: რეზო ბალანჩივაძე
ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი.
გია გელაშვილი
ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი.

ყდაზე: ისტორიული ფრესკული გამოსახულებანი გიორგი
მთანმინდელისა და ბიზანტიის დედოფლის –
მართა-მარიამ ბაგრატიონისა

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის არეოპაგიტული სამეცნიერო ცენტრი.

დენიზა სუმბაძე
გიორგი მთაწმინდელის წინასწარმეტყველება ქარ-
თველი ერის შესახებ

Denyza Sumbadze
„The Prophecy on the Qarthvelian Nation by St. Giorgi
Mthatzmindeli

Дениза Сумбадзе
Пророчество Св. Георгия Мтацминдели о Грузинской
Нации

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0179, ი. ჯავახიშვილის გზ. 19, ☎: 2 22 36 09, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal@internet.ge